

העותרת :

רגבים, ע.ר. 580460319

באמצעות עו"ד בועז ארזי

ת.ד. 44439, ירושלים, 9144302

טל': 02-6560303, פקס: 02-6560363

- נ ג ד -

המשיבים:

1. שר הביטחון, חה"כ בני גנץ

2. מפקד פיקוד המרכז, האלוף תמיר ידעי

3. ראש המנהל האזרחי, תא"ל רסאן עליאן

4. מפקד מחוז ש"י-משטרת ישראל, ניצב משה ברקת

המשיבים 1-4 באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

5. ראש מועצת הכפר כיסאן, מר חסין ע'זאל

עתירה מנהלית ובקשות לצו ארעי וצו ביניים

זוהי עתירה בגדרה מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים 1-3 (להלן: "המשיבים") לנקוט בכל הפעולות הנדרשות לשם הוצאה ומימוש של צווי הפסקת עבודה וצווי הריסה ביחס למבנה בית ספר אשר נבנה ללא היתרים ובניגוד לכל דין ע"י גורמים שזהותם אינה ידועה לעותרת, מצפון ליישוב מעלה עמוס שבתחום המועצה האזורית גוש עציון.

באופן ממוקד מתבקש בית המשפט להורות למשיבים 1-3 לעשות שימוש בסמכותם לנקוט בהליכים מנהליים בהתאם להוראות הצו בדבר סילוק מבנים חדשים (הוראת שעה) (יהודה והשומרון) (מס' 1797, תשע"ח-2018) (להלן: "צו סילוק מבנים"), אשר נועד ליתן מענה יעיל ומהיר בדיוק למקרים בהם עוסקת עתירה זו.

בנוסף מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיב 4 לפתוח בחקירה פלילית כנגד מבצעי עבירות הבניה.

כמו כן, בית המשפט מתבקש להוציא צו ארעי במעמד צו אחד וצו ביניים אשר יאסרו על המשך פעולות הבינוי במקום, וזאת עד לבירור העתירה ולמניעת סיכול הסעדים הכלולים בה.

נימוקי העתירה:

עניינה של עתירה זו בבניה של מבנה בלתי חוקי בכפר הבלתי חוקי "קיסאן". בניית המבנה נעשית במהירות והמשיבים, האמונים על אכיפת הדין במקום, נמנעים מלנקוט הליכי מנהליים ושיפוטיים כנגד המבנה וכנגד הבונים.

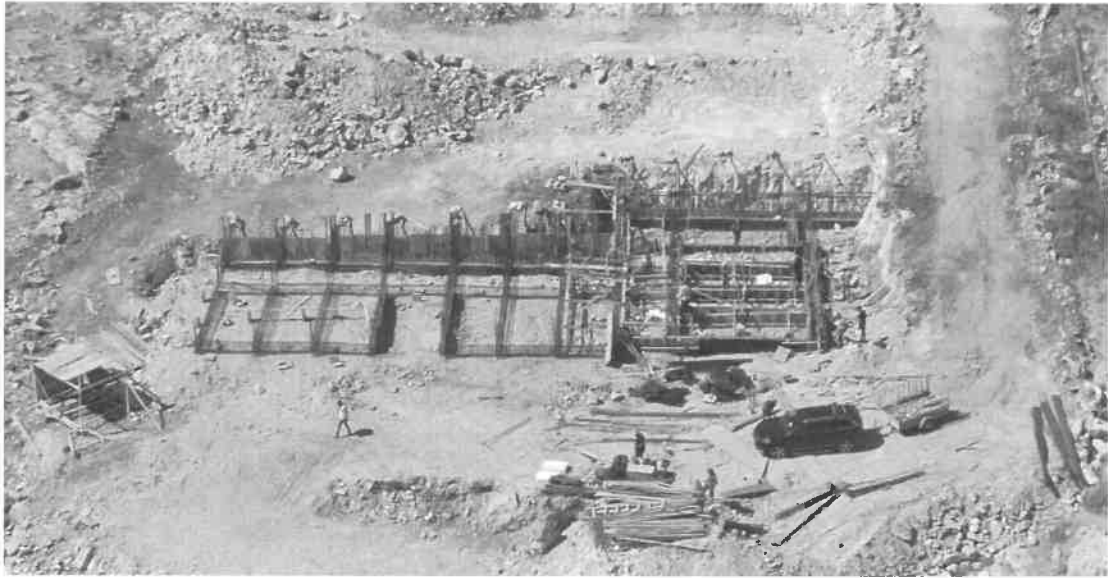
מן הראוי לציין כי מדי שנה, במהלך חודש אוגוסט – נבנים בתי ספר חדשים במרחב שטח C על ידי גורמים של הרשות הפלסטינית (בתמיכה ובמימון האיחוד האירופי) כאשר הבניה נעשית במהירות רבה ומבלי שרשויות האכיפה ימנעו את התופעה.

להלן תמונות של הבינוי – כולן צולמו במהלך השבוע שקדם להגשת עתירה זו, ומהן ניתן לעמוד על קצב הבניה ועל העובדה כי המשיבים אינם עושים דבר למניעת המשך הבינוי, אם באמצעות החרמת כלי עבודה, אם בהוצאת צווים שיפוטיים – ואכיפתם, ואם בנקיטה של הליכים משפטיים – אזרחיים ופליליים, לשם מניעת המשך הבינוי והשבת שלטון החוק על כנו:

תמונה מיום 3.8.2020

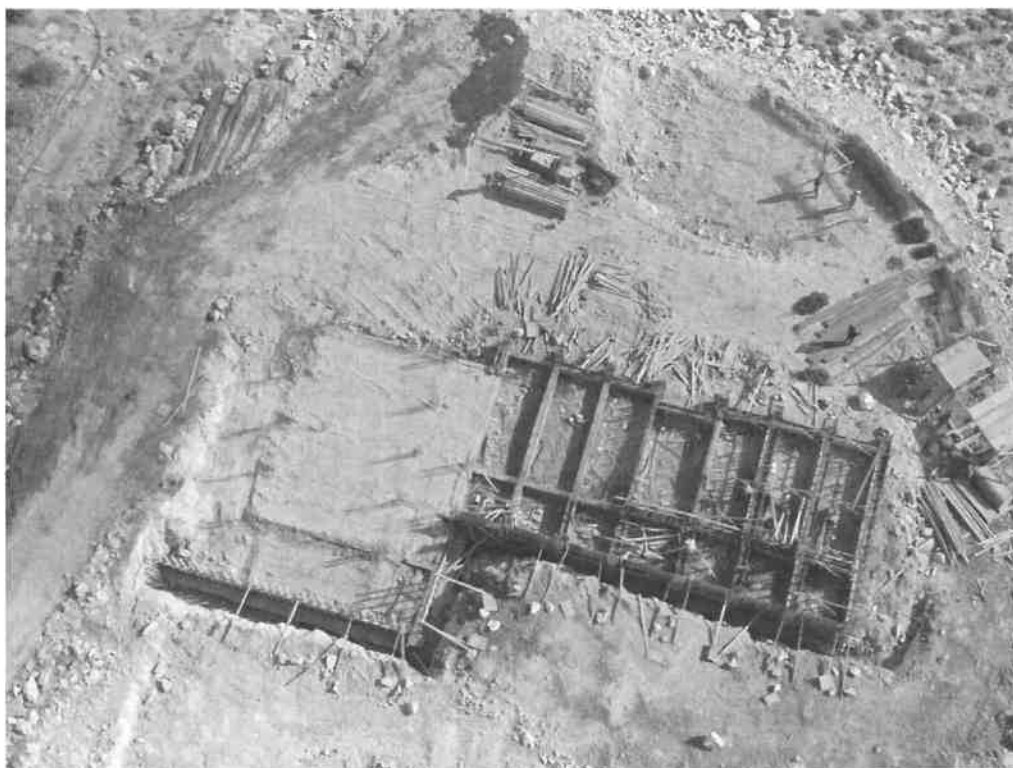

תמונה מיום 6.8.2020 (בוקר)

תמונה מיום 6.8.2020 (אחר הצהריים)

למען הסדר הטוב יובהר, כי עתירה זו מוגשת רק לאחר שהעותרת הבינה כי עיכוב נוסף בהגשת העתירה עלול לפגוע באופן חמור בסעדים המבוקשים על ידה ובמימושם של סעדים אלו, וזאת לאור קצב ההתקדמות של הבניה ולאור התעלמות המשיבים מפניותיה של העותרת.

כבר בראשית הדברים - העותרת תבקש להביא לתשומת לב בית המשפט הנכבד את העובדה כי המשיבים עשו להם לנוהג שלא לענות עניינית ו/או בכלל לפניות העותרת, זאת בניגוד להוראותיו הברורות של הדין, וכי רק לאחר שהעותרת נאלצת לפנות לבית המשפט, נחפזים המשיבים לפעול ולהגיש לבית המשפט הנכבד את תגובתם העניינית בהתאם. העותרת סבורה כי מן הראוי יהיה שבית המשפט הנכבד יתן משקל לעובדה זו בעת פסיקת ההוצאות בסיום ההליך.

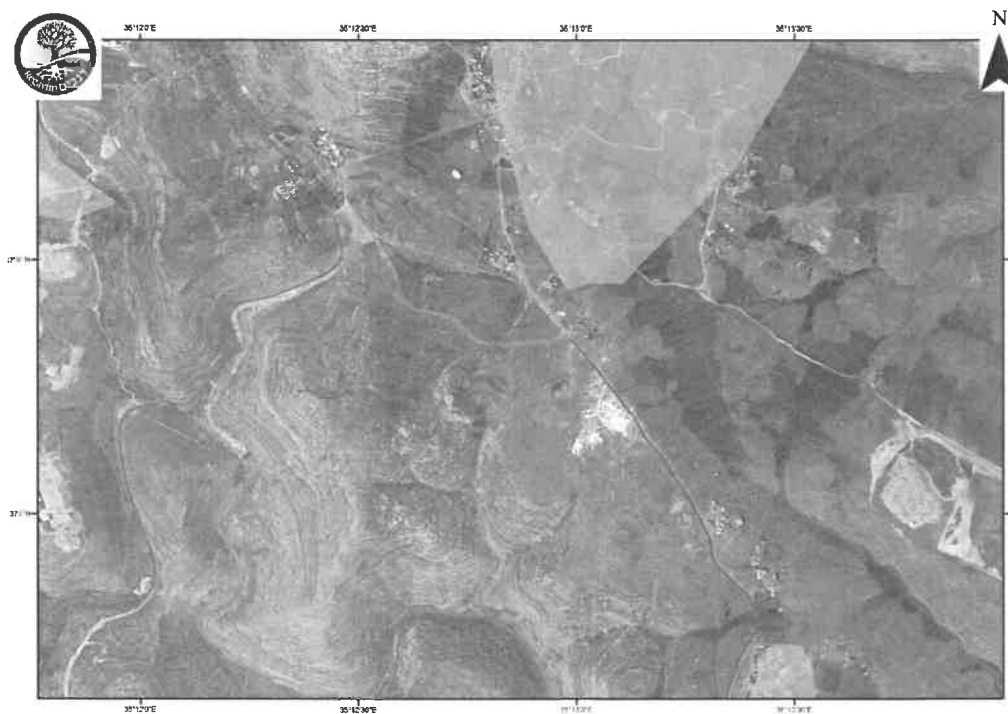
הצדדים לעתירה:

1. העותרת הינה תנועה ציבורית, אשר שמה לה למטרה, בין היתר, לבדוק ולבקר את פעולת הרשויות המנהליות בדרך טיפולן בנושאי מדיניות קרקעית וסביבתית כך שיפעלו בהתאם לחוק ולכללי המנהל התקין (להלן: "העותרת").
2. משיב מס' 1 הינו שר הביטחון של מדינת ישראל אשר מתוקף סמכותו מופקד הוא בין השאר על המנהל האזרחי ביו"ש, על שמירת הביטחון וביטחון הפנים ביו"ש, ועל שמירת הסדר הציבורי והחוק באזור, ובכלל זה אכיפת דיני התכנון והבניה וכל דין אחר.

3. משיב מס' 2 הינו מפקד כוחות צה"ל ביו"ש ובידו מצויות כל סמכויות החקיקה והניהול באזור.
4. משיב מס' 3 הינו ראש המנהל האזרחי אשר בידו מצויות סמכויות ניהול החיים האזרחיים ביו"ש, ובכלל זה בסמכותו ומחובתו לאכוף את חוקי התכנון והבניה, כמו גם חוקים סביבתיים החלים באזור.
5. משיבה מס' 4 הינה משטרת ישראל אשר הינה בעלת הסמכות להורות על פתיחה בחקירה בחשד שבוצעו עבירות פליליות כחלק מבניית מבנה בית הספר.
6. המשיב מס' 5 הוא, למיטב ידיעת העותרת, ראש מועצת הכפר המקומי, כפר קיסאן אשר הבינוי נעשה באחריותו ובשליטתו. ככל שיתייצב גורם נוסף אשר קשור ואחראי לביצוע הבניה ויבקש להצטרף לעתירה – העותרת תסכים לצרפו כמשיב.

הרקע העובדתי:

7. כפר קיסאן הינו כפר בלתי חוקי המצוי מצפון ליישוב מעלה עמוס. חלקו של הכפר מוגדר כשטח B, וחלקו מוגדר כשטח C. להלן תצלום אוויר של המרחב בו מצוי הכפר:

(השטח המסומן בכתום הינו תחום שטח B במרחב; האתר המסומן באדום הינו הבינוי נשוא עתירה זו; האתר המסומן בכחול הינו בית הספר הקיים במרחב במרחק של כ- 2 ק"מ מהבינוי של בית הספר נשוא עתירה זו)

8. במסגרת מעקב אותו מבצעת העותרת לבחינת הבניה הבלתי חוקית במרחב ופעילות רשויות האכיפה, איתרה העותרת עבודות תשתית לבינוי קבע המבוצעות בפאתים הצפוניים של הכפר.

9. לפי בדיקותיה של העותרת מדובר באדמות טרשיות נטושות באזור לא מוסדר אשר מעולם לא עובדו ועל כן בהתאם להוראות הדין מדובר באדמות ציבוריות השייכות לריבון. תצלומי אוויר של האתר בו מבוצעת הבניה, על פני מספר שנים – מצורפים לעתירה זו כנספח א'.

● **תצלומי אוויר של אתר הבינוי הבלתי חוקי במהלך השנים 1999-2020 מצ"ב כנספח א'.**

10. כבר בתחילת העבודות ניכר היה כי מדובר בבניה המבוצעת במהירות רבה תוך השקעת משאבים גדולים. מבירור שעשתה העותרת עם תושבים בשטח עלה כי הבינוי נועד לשמש בית ספר וככל הנראה המימון לבנייה הבלתי חוקית מגיע מגורמי חוץ, ככל הנראה גורמי האיחוד האירופי.

11. לאור הבניה והמידע שהצטבר בידיה של העותרת, פנתה העותרת ביום 3.8.2020 בפניה **דחופה ובהולה** בדרישה לנקיטת הליכי אכיפה ופיקוח כנגד הבינוי הבלתי חוקי.

● **פניית העותרת מיום 3.8.2020 מצ"ב לעתירה זו כנספח ב'.**

12. בפנייתה ציינה העותרת כי מדובר בבינוי המבוצע במהירות וכי המשיבים נדרשים למתן תשובה בזמן קצר (תוך 48 שעות) שכן אין בידה של העותרת להמתין לתשובותיהם של המשיבים זמן ארוך לאור הדחיפות העולה במקרה זה.

13. למרות הדחיפות ולמרות הבהרותיה של העותרת, המשיבים נמנעו מלהשיב לפניותיה של העותרת והמשיכו להימנע מנקיטת הליכי פיקוח ואכיפה כנגד הבינוי הבלתי חוקי בשטח. יתרה מכך – לעותרת ידוע כי גורמים נוספים פנו לרשויות האכיפה בדרישה לנקיטת הליכים כנגד הבינוי, אולם גם פניות בלתי רשמיות אלו לא הביאו לנקיטת הליכים על ידי המשיבים ואפילו פעולות מתבקשות ומקובלות – כגון החרמת כלי עבודה בשטח – לא בוצעו.

14. לפני משורת הדין, למרות שהעותרת הבהירה כי תמתין 48 שעות בלבד, ומתוך רצון להימנע מנקיטת הליכים משפטיים – שבה העותרת ופנתה למשיבים גם ביום 6.8.2020 בדרישת "קדם עתירה" לנקיטת ההליכים כנגד הבינוי הבלתי חוקי.

● **פניית העותרת מיום 6.8.2020 מצ"ב לעתירה זו כנספח ג'.**

15. רק ביום 11.8.2020 הגיבו המשיבים לפניות העותרת במכתב קצר ובו נמסר לעותרת כי נדרש למשיבים זמן נוסף לשם הכנת מענה לפניות העותרת.

● **תשובת המינהל האזרחי מיום 11.8.2020 מצ"ב לעתירה זו כנספח ד'.**

16. כפי שעולה מן התמונות לעיל – פניותיה של העותרת לא הביאו לנקיטת פעולות פיקוח ואכיפה. יתירה מכך – מתשובת המשיבים מיום 11.8.2020 עולה כי אין הם אינם נוקטים בהליכי אכיפה וכי הזמן הדרוש להם הינו לשם מתן "מענה לפנייתך" בלבד – אולם

העותרת לא תוכל להמתין עד ליום 2.9.2020 (יום לאחר פתיחת שנת הלימודים ואכלוס המבנה) – בכדי לקבל את התייחסות המשיבים שכן אז יהיה כבר המעשה עשוי.

17. לאור האמור ולאור המשך העבודות באתר - לא נותרה לעותרת כל ברירה אלא לפנות בעתירה זו לבית המשפט כדי למנוע את המשך הבניה.

18. לעניין ההמתנה הנוספת טרם הגשת העתירה, העותרת תציין כי על פי נסיון העבר – עיכוב בפניה לבית המשפט והמתנה לשלבים יותר מתקדמים של הבניה – עלול להביא לפגיעה במתן הסעדים המבוקשים על ידה. לעניין זה תצרף העותרת את החלטת בית המשפט העליון בבג"ץ 8806/10 רגבים נגד ראש הממשלה ואח' מיום 30.1.11 ובו הביעה כבי' השופטת ע' ארבל את מורת רוחה מכך שהעותרת דהתם (היא העותרת דכאן) – המתינה עד השלבים המאוחרים של הבניה, ובלשונה :

אודה כי התלבטתי לא מעט, בעיקר נוכח היעדר הסבר מצד העותרים כדוע הוגשה עתירתם בשלב מאוחר של הבניה. ואולם, בסופם של דברים, ובעיקר נוכח צו הביניים שהוצא בכג"ץ 8902/10 ביחס לכבנה נשוא העתירה, איני סבורה שנכון יהיה להתקדם בבניית הכבנה, שכן ברי כי עשויות להיות לדבר השלכות על הדיון בעתירה לגופה.

• **ההחלטה בבג"ץ 8806/10 מצ"ב לעתירה זו כנספח ה'.**

19. עוד יצוין כי מבדיקותיה של העותרת באתר המידע הגיאוגרפי של המינהל האזרחי – הבניה מבוצעת בסמוך לתחומי תכנית דרך מס' 80 – שהיא תכנית מאושרת (יו"ש 912/3). עובדה זו אף מעמידה את האכיפה באתר - בראש סדרי העדיפויות של המינהל האזרחי.

20. לשם השלמת התמונה יצוין כי, על פי בדיקותיה של העותרת, בניית בית הספר הבלתי חוקי הינה חלק מתוכנית מאורגנת ומוצהרת של הרשות הפלסטינית לבנות בתי ספר ומסגדים **בשטחי C באזור יו"ש**, זאת על מנת לקבוע עובדות בשטח ולחזק את אחיזת הרשות הפלסטינית בשטחים הנתונים לשליטה ישראלית ובמטרה לתפוס שטחים בעלי משמעות אסטרטגית, ובכך לכבול את ידיה של מדינת ישראל במשא ומתן עתידי בינה לבין הרשות הפלסטינית.

• **דו"ח "מלחמת ההתשה" מצ"ב לעתירה זו כנספח ו'.**

• **דו"ח פורום שילה (אשר הוגש לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת) מצ"ב לעתירה זו כנספח ז'.**

21. לעניין מעורבותם של גורמי האיחוד האירופי בבניה בלתי חוקית ביהודה ושומרון, בית המשפט הנכבד מופנה לדו"ח "הקולוניה האחרונה" שהוכן מטעם העותרת והסוקר את הסוגיה, הכוללת הפרה בוטה של החוק ושל הדין הבינלאומי ואף סותרת את הסכמי אוסלו.

• **דו"ח "הקולוניה האחרונה" מצ"ב לעתירה זו כנספח ח'.**

הטיעון המשפטי:

הצורך באכיפת דיני התכנון והבניה

22. חומרתן היתרה של עבירות הבניה מתבטאת בכך שהן מופנות ומתריסות כנגד שלטון החוק. עמד על כך כב' השופט חשין ברע"פ 5584/03 פינטו נ' עיריית חיפה, פ"ד נט(3), 577, בעמ' 587, בצטטו את דברי כב' השופט שמגר שנאמרו בעניין דומה:

"בנייה שלא כדין היא לא רק תופעה, החותרת תחת התכנון הנאות של הבנייה, אלא השלכותיה מרחיקות לכת יותר: היא בין התופעות הבולטות, הפוגעות בהשלטת החוק. מי שעושה דין לעצמו פוגע באופן הגלוי והברור בהשלטת החוק".

23. עוד נאמר לעניין זה:

"לצערנו, הפכו עבירות נגד חוקי התכנון והבניה לחזון נפרץ, ורבים גם טובים איש הישר בעיניו יבנה. זוהי פגיעה חמורה וקשה בשלטון החוק, המזולזל לעין השמש, ואין איש שם אל לב לאזהרות הגורמים המוסמכים ולפסקי הדין של בתי המשפט" (ע"פ 9178/85 הועדה המקומית לתכנון ולבניה גליל מזרחי נ' אבו נימר, פ"ד מא(4) 29, 31 - המשנה לנשיא אלון; וראו גם רע"פ 4357/01 סבן נ' הוועדה המקומית לתכנון ובניה "אונו", פ"ד נו(3) 49, 59; רע"פ 11920/04 נאיף נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו]; בג"צ 5493/08 חטיב נ' ועדת המשנה לפיקוח על הבניה [פורסם בנבו], פסקה ו').

חובת המשיבים לאכיפת דיני התכנון והבניה

24. חובת המשיבים לאכוף את דיני התכנון והבניה באזור יו"ש/או כל דין אחר איננה שנויה במחלוקת, שכן המשיבים הם הריבון בשטח ובאחריותם המלאה לאכוף את החוק באזור.

25. בית משפט נכבד זה עמד לא אחת על חובתן של הרשויות למלא את חובתן החוקית:

"ועדיין לא דיברנו - ויכולנו להוסיף ולדבר ארוכות - על המכה האנושה שמחדלי-אכיפה עלולים להביא על עצם קיומו של שלטון החוק. חוק שהרשויות אינן עושות לאכיפתו כהלכתו, יפה היה לו שלא נחקק משנחקק. חוק שאינו נאכף מוטב לו שלא ייחקק, משיחקק ולא ייאכף. חוקים לא נועדו לצדיקים גמורים. ומי שאינו צדיק גמור, אל נביאנו לידי ניסיון שמא יחטא. חוק המבוזה בשער בת-רבים יביא לרפיון גם מעבר לתחומיו, ובית-המשפט לא ישלים עם תופעה זו" (בג"צ 53/96 תשלובת ת. אלוני בע"מ נ' שר התעשייה והמסחר נב (2) 1, עמוד 12-13).

26. בענייננו, אין מחלוקת באשר לצורך בקבלת היתר לבניית מבנה בית הספר מושא העתירה ועל כן סוגיית אי החוקיות של בניית מבנה בית הספר איננה צריכה הרחבה. העובדות המפורטות בעתירה זו מצביעות על מחדל בלתי סביר של המשיבים, האמונים על אכיפת החוק באזור ונראה כי די בדברים אלו כדי להצביע על תומרת מחדלן של רשויות האכיפה מלאכוף את החוק ביחס למבנה בית הספר הבלתי חוקי וביחס לפעילותם המנוגדת לחוק של העבריינים, כמתואר לעיל.

התנערות מוחלטת וחוסר סבירות קיצוני במחדלם של המשיבים

27. עפ"י הפסיקה¹, קיימים שני מבחנים עיקריים לבחינת התערבותו של בית המשפט במעשה או במחדל מנהלי: מבחן "ההתנערות המוחלטת" ומבחן "ההימנעות הבלתי סבירה":

"אכן, כדי שבית המשפט יתערב ברמת האכיפה של חוק זה או אחר, צריך שהרשויות המוסמכות יתנערו לחלוטין מחובתן לאכוף את החוק, דבר שאינו קיים במקרה זה, או יימנעו ממילוי חובתן באופן בלתי סביר. " (ההדגשות אינן במקור, ב.א.).

28. העותרת תטען כי מן הנתונים העובדתיים עולה הצדקה להתערבות שיפוטית במחדלם של המשיבים, וזאת הן מן הטעם של "הימנעות בלתי סבירה" מטיפול בהפרת החוק והן מן הטעם של "התנערות מוחלטת" מאכיפת החוק במרחב זה וזאת לאור המאפיינים החמורים של בניית המאחז, נשוא עתירה זו, כדלקמן:

29. ראוי לציין כי הימנעותם המתמשכת של המשיבים מאכיפת החוק ביחס למבנים בכפר קיסאן (אשר חלקם נבנו בשנים האחרונות – ללא היתר כדון) יצרה מציאות לפיה "איש כל הישר בעיניו יעשה" ומצביעה על **התנערות מוחלטת** מחובת האכיפה המוטלת על משיבים.

30. מחדלם של המשיבים מלאכוף את החוק ואת צווי ההריסה כנגד בית הספר הבלתי חוקי, מתוך כוונה להעלים עין ולאפשר לעבריינים את השימוש במבנה, מצביע על **חוסר סבירות קיצוני** בפעולתם של המשיבים ועל שיקול דעת בלתי סביר בעליל, והכל תוך פגיעה בשלטון החוק במדינת ישראל ובאמון הציבור ברשויות המדינה.

31. אם לא די בכך, אף לאחר שדווח לרשויות ולגורמים האחראיים, "בזמן אמת", על הפרות החוק הנרחבות, כמו במקרה דנן, הרי שאלו לא נקפו אצבע כדי להפסיקה, ובכך הן מאפשרות את התרחבות הבניה הבלתי חוקית, את המשכה של הפרת החוק ואת המשך הפגיעה בשלטון החוק.

32. מהאמור לעיל עולה כי קיימת, במקרה דנן, עילת התערבות של בית המשפט באי המעשה המינהלי של המשיבים.

1 בג"צ 6579/99, עמחי פילבר נ' ממשלת ישראל.

טענות "שיקול הדעת המינהלי" של המשיבים וטענת "סדרי העדיפויות"

33. המשיבים מנצלים את שיקול הדעת הרחב שבית המשפט הנכבד מעניק לרשויות האכיפה במילוי תפקידם. אולם, גם שיקול דעת רחב זה אינו מקנה לרשויות מרחב בלתי מוגבל למלא את חובתן:

"ההימנעות מלממש ולהגשים חוק קיים ומחייב, אינה מדיניות ואינה יכולה להיות מדיניות, מכל בחינה שהיא; היא רק גורמת לדמורליזציה ביחסי השלטון והאזרח, וגוררת אחריה פריקת עול של כל חוקי המדינה" (בג"צ 295/65 הלל אופנהימר, ו-7 אח' נ' שר הפנים והבריאות כ (1) 309, עמוד 32)

34. על מנת "להקדים תרופה למכה" – ומתוך נסיונה של העותרת, המשיבים עשויים לטעון כי הם פועלים על פי "סדרי עדיפויות" ובכך המשיבים פוטרים עצמם מחובת האכיפה. ועל כן תטען העותרת כבר עתה כי מדובר בטיעון סרק - ואל לו לבית המשפט הנכבד ליתן ידו לכך. בית משפט נכבד זה התייחס בעבר לטיעון זה וקבע כי:

"גם אם קיימים סדרי עדיפויות מוצדקים, אסור שהללו יהוו – ולו בלי משים ושלא במכוון – כסות להפקרות בבניה. כאמור חוק הוא חוק, בין אם מדובר בבניה בלתי חוקית בקרב התושבים הישראלים ביהודה ובשומרון, בין אם מדובר בתושבים הפלסטינים - ואין להלום מצב של "איש הישר בעיניו יעשה" ("שופטים י"ז, ו'). חובת המפקד הצבאי היא לאכוף את החוק באזור, ולא למותר להזכיר כי דיני התכנון - בישראל ובאזור - נועדו להבטיח בניה ופיתוח נאותים בהווה ובמבט צופה פני עתיד". (בג"ץ 5377/09 רגבים נ' שר הבטחון).

החומרה היתירה שבבניית בית הספר

35. להלן תטען העותרת מדוע יש לראות את בניית בית הספר בחומרה יתירה:

א. **קיומה של חלופה** – ברור לכל כי הילדים האמורים ללמוד במקום, אליבא דהרשות הפלסטינאית, לא נולדו לאחרונה. הדעת נותנת כי עובר להקמת בית הספר ילדים אלו למדו בבית ספר אחר. מבדיקה שערכה העותרת עולה כי בית הספר המשמש כיום את ילדי המקום מצוי במרחק של כ- 2 ק"מ בלבד מהכפר ועל כן כלל אין צורך בבניית בית הספר. לעניין זה מופנה בית המשפט לתצלום האויר המובא לעיל בסעיף 7 לעתירה ולסימונו של בית הספר הקיים על גבי התצלום.

ב. ויש להזכיר – הרשות הפלסטינאית משתמשת בבניית בית הספר בכדי לקבע את הבינוי הבלתי חוקי במקום וזאת בכדי לחזק את הכפר הבלתי חוקי ומתוך רצון להכתיב מציאות מדינית בשטח ועל כן לא רק שאין צורך בבית הספר אלא שאף קיימת חובה למנוע את הקמתו.

- ג. הכפר כולו בלתי חוקי – כאמור, לרוב המבנים בכפר קיסאן אין היתר בניה כדין (באופן זהיר העותרת תטען כי, למיטב ידיעתה, לאף מבנה בכפר לא קיים היתר למגורים!).
- ד. ברור כי אין לאפשר מתן פרס לעבריינים בכך שמאפשרים להם להמשיך ולעבור על החוק. העותרת סבורה כי בניית המבנה משדרת לתושבים במקום כי העבריינות משתלמת!
- ה. הבניה במקום נעשית בסמוך לתוואי מאושר של דרך – כאמור, על פי בדיקות העותרת, בית הספר נבנה בסמוך מאד לתוואי דרך עתידי (דרך מס' 80) אשר אושר בתכנית יו"ש 912/3. מן המפורסמות הוא כי במקום בו עבירת הבניה גורמת לנזק ציבורי – הרי שהיא צריכה לעמוד בראש סדרי העדיפויות לאכיפה.
- ו. בניה על קרקע ציבורית – השטח עליו נבנה בית הספר מצוי באיזור שאיננו מוסדר ובחלקה טרשית אשר מעולם לא עובדה. עובדות אלו מצביעות על כך שמדובר בקרקע ציבורית השייכת לריבון אשר האחריות על שמירתה מוטלת על כתפי המשיבים עצמם. במקרה דנן, לא רק שהמשיבים אינן אוכפים את דיני התכנון והבניה אלא שכנראה גם אינם ממלאים את חובתם לשמירה על הקרקע הציבורית.

תופעת בניית בתי הספר בשטחי C בחודשי הקיץ

36. על הנתונים שבידי העותרת, הרשות הפלסטינאית מקימה מדי קיץ בתי ספר עבור מאחזים בלתי חוקיים וזאת בתמיכה גלויה של גורמי האיחוד האירופי.
37. נסיונה של העותרת מלמד כי, במסגרת האסטרטגיה של הרשות הפלסטינית, מבוצעת בניה מהירה של בתי ספר במרחב שטח C במהלך החודשים יולי-אוגוסט ובמטרה לאכלס את בתי הספר עם פתיחת שנת הלימודים, בחודש ספטמבר.
38. בחלק מהמקרים – יחד עם הבניה מוגשות עתירות למניעת ההריסה (ראו פסק הדין בבג"ץ 8806/10 הנזכר לעיל, ובו מתוארת ה"שיטה" בפרוטרוט – כבר בשנת 2010). לאחר שהמבנה מאוכלס מתחילים גורמי הרשות, בתמיכת גורמי האיחוד האירופי – במערכה יקרה ומתישה שנועדה ליצור סחבת של מספר שנים בהליכי האכיפה.
39. לצורך זה מוגשות תכניות סרק לרשויות התכנון, עררים על דחיית התכניות, פניות לבתי משפט על דחיית העררים וכיוצ"ב.
40. עם חלוף הזמן והשנים, בבוא רשויות האכיפה לבצע את המוטל עליהן – המציאות היא שבית הספר כבר פועל מספר שנים, הרשויות נדרשות לאתר מקום לימודים חלופי ובסופו של יום – בית הספר נשאר על תילו והמציאות השתנתה על ידי העבריינים – בלא תכנון ובניגוד לדין.

41. להלן מס' מקרים המוכרים לעותרת מהשנים האחרונות (ולחם אפשר להוסיף לפחות את המקרה המתואר בבג"ץ 8806/10 ושני מקרים נוספים הנזכרים באותו הליך – כאמור משנת 2010):

- **שנת 2014: בניית בית ספר באתר הבלתי חוקי בסמוך לכיכר אדם. כנגד בניית בית הספר הוגשה עתירה והיא נדונה בבג"ץ 1612/15.**
- **שנת 2016: בניית בית ספר באתר הבלתי חוקי בסמוך לסמוע. כנגד בניית בית הספר הוגשה עתירה והיא נדונה בבג"ץ 1125/17.**
- **שנת 2017: בניית בית ספר באתר הבלתי חוקי בסמוך לצומת מעלה חבר. נשלחה על ידי העותרת פניה למשיבים – ללא מענה.**
- **שנת 2017: בניית בית ספר באתר הבלתי חוקי בסמוך לנבי סמואל. נשלה פניה למינהל האזרחי. ניתן מענה לפיו העניין מטופל בהתאם לסדרי עדיפויות.**
- **שנת 2017: בניית בית ספר באתר הבלתי חוקי בסמוך להרודיון. כנגד בניית בית הספר הוגשה עתירה והיא נדונה בבג"ץ 2692/18.**
- **שנת 2017: בניית בית ספר באתר הבלתי חוקי במאחז בלתי חוקי סמוך לצומת רימונים בתוך תחומי שמורת טבע (נחל מכוד) כנגד בניית בית הספר הוגשה עתירה והיא נדונה בעת"מ (מחוזי ירושלים) 28831-01-20.**
- **שנת 2108: הקדמת שנת הלימודים בבית הספר בח'אן אל החמר בנסיון לקבוע עובדות לקראת פינוי. העניין נדון בבג"ץ 5410/18.**
- **שנת 2018: בנייה מחדש של בית ספר באתר הבלתי חוקי בח'רבת זנוטא. כנגד בניית בית הספר הוגשה עתירה והיא נדונה בעת"מ (מחוזי ירושלים) -48223-12-18.**

42. ויודגש – מהנתונים שבידי העותרת עולה כי לכלל המבנים הנ"ל – לא ניתן היתר כדין והם לא נהרסו. ברור כי לפנינו שיטת פעולה מוצלחת במיוחד!.

ביסוס אחיזת הרשות הפלסטינאית בשטחי C

43. כאמור, לעתירה זו צורפו כנספחים ו' ו-ז' שני מסמכים המפרטים את התכנית של הרשות הפלסטינאית לקביעת עובדות בשטח במסגרת המערכה על האחיזה בשטחי C.

44. גם בניית בית הספר, נשוא עתירה זו, נעשית במסגרת המערכה הנ"ל. לעניין זה מופנה בית המשפט לעובדה הפשוטה העולה מתצלום האויר לעיל בסעיף 7 וממנה עולה באופן בולט לעין כי בניית בית הספר נועדה ליצור מעין "גשר" בין שטח B המצוי מדרום לאתר הבניה ובין שטח B המצוי מצפון לו.

45. באופן זה מבצעים העבריינים, והתומכים בהם, חיץ ברצף של שטחי C במרחב ובאופן שנועד ליצור "טבעת חנק" סביב היישוב מעלה עמוס המצוי מדרום לבינוי הבלתי חוקי.
46. העובדה כי מדובר בבינוי שאין צורך בו (שכן ישנו בית ספר בקרבת מקום), יחד עם הניתוח הגיאוגרפי – מביאים להבנה שמדובר באקס פוליטי מתריס כנגד אחיזת מדינת ישראל בשטח, בניגוד להסכמים שבין מדינת ישראל לבין הרשות הפלסטינאית – ותוך הפרה נמשכת של חוקי התכנון והבניה במרחב.
47. יתירה מכך, מתצלום האויר עולה כי לא היתה כל מניעה לאתר שטח פתוח עבור בית הספר בשטחי B המצויים מצפון לאתר הבניה נשוא העתירה שכן קיים מרחב פתוח ובלתי מנוצל בתחום שטחי B הנ"ל. ברור אם כן שהסיבה בשלה מבוצעת הבניה במקום בו היא מבוצעת – היא העמקת אחיזת הרשות בשטחי C ואם אכן מעניין את הרשות הפלסטינאית להקים בית ספר במרחב – תתכבד נא ותעשה זאת במרחב המצוי תחת שליטתה, ובאופן חוקי.
48. מהאמור לעיל ברור כי במקרה דנן קיימת חומרה מיוחדת המקימה עילת התערבות לבית משפט נכבד זה.

הוצאת צווים מנהליים בהתאם להוראות "צו סילוק מבנים"

49. ביום 2018.4.17 חתם משיב 1, מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, על צו בדבר סילוק מבנים חדשים באזור (יהודה ושומרון) (הוראת שעה) (מס' 1797), תשע"ח-2018.
50. הרציונל בחיקוק הצו נשען על כך ש"הוראות חוק התכנון הירדני הנוגעות לבניה בלתי חוקית יפות לטיפול נקודתי בבניה ללא היתר. התופעה הנרחבת בדבר בניה בלתי חוקית כפי שזו נעשית בשנים האחרונות דורשת אמצעים יעילים ואינה יכולה למצוא את פתרונה בהסדר הקיים" (מתוך פסק הדין בבג"ץ 4588/18 אגודת סנט איב ואח' נגד שר הביטחון ואח', בסעיף 21 לדברי כב' השופט ד' מינץ).
51. במקרה דנן מדובר בבניה חדשה (אשר לשם הטיפול בה נועד הצו) שאיננה למגורים (עובדה המצמצמת את הפגיעה הקניינית – ככל שקיימת במקרה שלפנינו) והמאפשרת הסרת בניה המבוצעת בסמוך לדרך עתידית.
52. יתר על כן. במסגרת ההליכים בבג"ץ 4588/18 הנ"ל הוצג לבית המשפט פיילוט לפיו נבדק מימוש צו סילוק מבנים ביחס לבניה המצויה במספר קטגוריות חמורות. עפ"י עמדת המדינה (המוצגת באופן מפורט בסעיף 7 לפסק הדין) הפיילוט בוצע, בין היתר, כלפי מבנים בקרבה לצירי תנועה ראשיים.
53. ברור כי ישנה חשיבות ראשונה במעלה לשמר את סביבת צירי התנועה הראשיים נקיים מבניה בלתי חוקית – וברור כי אין נפקא מינה אם מדובר בציר תנועה קיים או עתיד – שכן הבניה הבלתי חוקית תפריע בסופו של דבר למימוש התכנית כנדרש.

54. לזאת יש להוסיף את העובדה כי מועד הרצת הפיילוט הסתיים זה מכבר ולכן ישנה הצדקה וצורך להשתמש בצווים המינהליים שעל פי הוראות צו סילוק מבנים – כמבוקש.
55. לאור האמור לעיל – ברור כי השימוש בהורות הצו לסילוק מבנים נכון וראוי במקרה דנן, והוא יאפשר טיפול יעיל ומהיר בהפרת החוק.

פתיחה בהליכים פליליים כנגד העבריינים

56. לאור האמור ברי כי בענייננו קיים חשד ממשי לביצוע עבירות בתחום התכנון והבניה, על ידי גורמים ציבוריים ופרטיים, וממילא קיימת חובה בדין לחקור חשדות אלו.
57. התפרקות הרשות החוקרת מחובתה לקיים את החקירה ולהעמיד את העבריינים לדין, מהווה מסר חד משמעי וברור לציבור בכלל ולעברייני הבניה בפרט, כאילו "אין דין ואין דיין ואיש הישר בעיניו יעשה", וכי יכולים הם לעשות ככל העולה על רוחם ולא יהיה כל "מחיר" למעשיהם הבלתי חוקיים.
58. לאור רשימת האירועים של בניית בתי ספר בלתי חוקיים על ידי גורמי הרשות הפלסטינאית וגורמי האיחוד האירופי – ברור כי אי נקיטת ההליכים הפליליים כנגד הגורמים המעורבים בבניה – כמוה כעידוד עבריינות.
59. העותרת תוסיף ותטען כי הימנעות הרשות החוקרת, הלוא היא המשיבה 4, מלפתוח בחקירה פלילית מהווה מחדל בלתי סביר ופוגעת באינטרס הציבור, ומשכך קיימת עילת התערבות ברורה של בית המשפט הנכבד במחדלה.

בקשה לצו ארעי ולצו ביניים

60. בית המשפט הנכבד מתבקש בזה ליתן צו ארעי כנגד המשך ביצוע עבודות הבינוי באתר, נשוא העתירה.
61. צו זה נדרש לאור העובדה כי הבינוי במקום נעשה במהירות רבה ובכל יום שעובר – יקשה על המשיבים לפעול כנגד הבינוי.
62. אי מתן הצו כאמור – עלול להקשות מאד על קבלת הסעדים וייתכן שאף יסכל את האפשרות להשבת המצב לקדמותו.
63. כפי שפורט בהרחבה בגוף העתירה – בשטחי C קיימת תופעה מוכחת של בניית בתי ספר בלתי חוקיים במהלך חודשי הקיץ.
64. העותרת פירטה לעיל שמונה ממקרים אלו – וכאן המקום לציין כי כל בתי הספר הנ"ל עדיין עומדים על תילם, למרות הודעות המדינה, בפני בית משפט נכבד זה ובפני בית המשפט העליון – כי המבנים יטופלו על פי "סדרי העדיפויות" לאכיפה.

65. ברור אם כן כי המשך בניית בית הספר והשלמתו ואכלוסו – יקבעו מצב חדש בשטח אשר המשיבים אינם מטפלים בו כלל ובכך תסוכל העתירה.
66. לאור האמור בעתירה זו ברור כי הן מבחן "סיכויי העתירה" והן מבחן "מאזן הנוחות" – תומכים בהוצאת הצו הארעי וצו הביניים כמבוקש.
67. עוד יש להוסיף כי עצם העובדה שבית הספר כלל לא בנוי וכי לתלמידים המיועדים ללמוד בו ישנה אלטרנטיבה בדמות בית הספר אליו הלכו בשנה שעברה (והמרוחק 2 ק"מ בלבד מהכפר – יש בה כדי לתמוך בבקשת העותרת לצו ארעי וצו ביניים כאמור.

סיכום

68. החוק מחייב קבלת היתר להקמת המבנים. האחריות לאכיפת החוק מוטלת על כתפי המשיבים.
69. המשיבים מתנערים מחובתם זו בכל הנוגע למבנים נשוא עתירה זו ונמנעים, באופן בלתי סביר מנקיטה של הליכים להריסת הבינוי שהוקם שלא כדין.
70. המשיבים מתנערים מחובתם לחקור ולהעמיד לדין את העבריינים האחראים לביצוע הבניה נשוא העתירה.

אשר על כן יתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים כמבוקש ברישא של עתירה זו. עוד יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים ובשכר טרחת עו"ד בתוספת מע"מ כדין.

עתירה זו נתמכת בתצהירו של מר איתן מלט, נציג העותרת.

בועז ארזי, עו"ד
ב"כ העותרת

היום, כ"א מנחם-אב תש"ף, 12.8.2020

תצהיר

אני הח"מ, איתן מלט, ת.ז. 203486469, לאחר שהוזהרתי על ידי עורך דין כי עלי להצהיר אמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק במידה ולא אעשה כן, מצהיר בזה כדלקמן:

1. הנני נציג העותרת.
2. תצהירי זה ניתן בתמיכה לעתירה מנהלית בבית המשפט המחוזי בירושלים כנגד שר הביטחון ואח' ולאימות האמור בה.
3. אני מצהיר כי כל הטענות העובדתיות המופיעות בעתירה הינן בידיעתי האישית.
4. אני מצהיר כי כל הטענות המשפטיות המופיעות בבקשה זו הינן לפי מיטב ידיעתי ואמונתי. המקור לידיעתי ולאמונתי הוא עפ"י עצה משפטית שקיבלתי.
5. אני מצהיר כי זהו שמי, זו חתימתי ותוכן הצהרתי אמת ולראייה באתי על החתום:

איתן מלט

אישור

אני הח"מ, עו"ד בועז ארזי, מאשר בזה כי ביום 18.8.2020 הופיע בפניי מר איתן מלט המוכר לי באופן אישי, ולאחר שהוזהרתי כי עליו לומר את האמת וכי אם לא יעשה כן יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, אישר נכונות הצהרתו דלעיל וחתם עליה בפניי.

14/8/2020

תאריך

<u>נספח</u>	<u>פירוט</u>	<u>עמוד</u>
<u>א'</u>	תצלומי אויר של אתר הבינוי הבלתי חוקי במהלך השנים 1999-2020	
<u>ב'</u>	פניית העותרת מיום 3.8.2020	
<u>ג'</u>	פניית העותרת מיום 6.8.2020	
<u>ד'</u>	תשובת המינהל האזרחי מיום 11.8.2020	
<u>ה'</u>	ההחלטה בבג"ץ 8806/10	
<u>ו'</u>	דו"ח "מלחמת ההתשה"	
<u>ז'</u>	דו"ח פורום שילה (אשר הוגש לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת)	
<u>ח'</u>	דו"ח "הקולוניה האחרונה"	

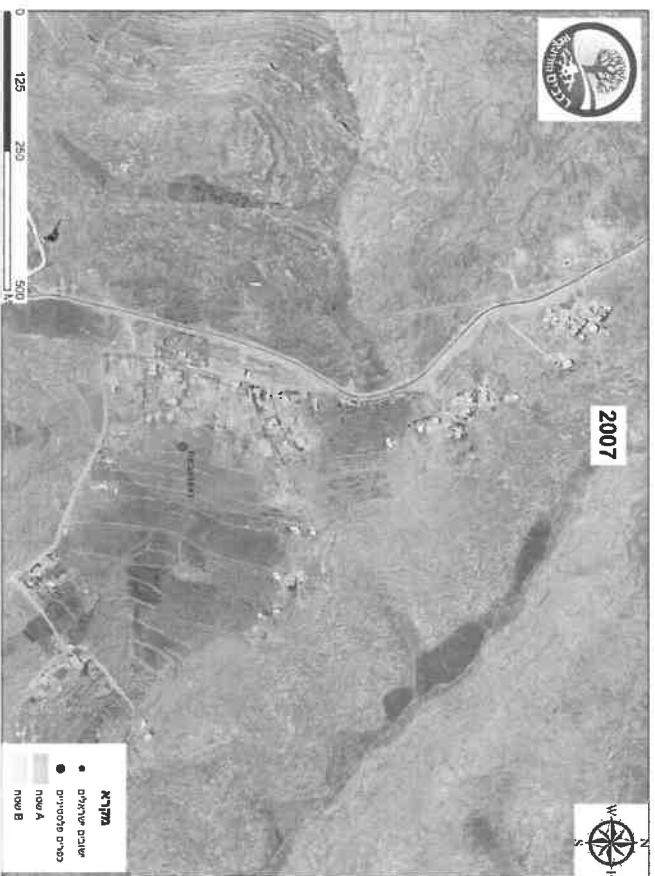
נספח א'

**תצלומי אויר של אתר הבינוי הבלתי חוקי
במהלך השנים 1999-2020**

נספח א'

**תצלומי אויר של אתר הבינוי הבלתי חוקי
במהלך השנים 1999-2020**

2007

2005

תצלום אוויר: 2005 (המרכז למידות ישראל)

2019

2017

נספח ב'

פניית העותרת מיום 3.8.2020

נספח ב'

פניית העותרת מיום 3.8.2020

רגבים - המחלקה המשפטית

י"ג מנחם-אב תש"ף

3.8.2020

בהול

לכבוד:

שר הביטחון, חה"כ בני גנץ
האלוף תמיר ידעי, מפקד פיקוד המרכז
ניצב משה ברקת מפקד מחוז ש"י, משטרת ישראל
תא"ל רסאן עליאן, ראש המנהל האזרחי
מר מרקו בן שבת, מנהל יחידת הפיקוח, המנהל האזרחי

הנדון: בניית בית ספר מצפון למעלה עמוס (כפר כאסן)

דרישה בהולה לנקיטת הליכי פיקוח ואכיפה

בשם מרשתי, תנועת רגבים, ועל יסוד הוראות החוק לתיקון סדרי מנהל (החלטות והנמקות) התשי"ט – 1958 (להלן: "החוק") הנני מתכבד לפנות אליכם כדלקמן:

1. במהלך השבועות האחרונים מבוצעות פעולות בניה אינטנסביות לשם הקמת בית ספר בלתי חוקי במאחז (הבלתי חוקי) כפר כאסן הנמצא מצפון ליישוב מעלה עמוס בנ.צ. 221405/613739.
2. להלן תציאות של המרחב וכן תמונה של הבינוי הבלתי חוקי וכלי עבודה שצולמו בשטח:

רגבים - המחלקה המשפטית

רגבים - המחלקה המשפטית

3. כפי שעולה מתצלום האוויר, בשנת 2019 היה השטח נקי מכל בניה וברור שמדובר בבניה חדשה הנעשית בניגוד לדין וללא היתר.
4. לאור האמור, ומתקף סמכותכם וחובתכם לשמירה על החוק באזור – הנכם נדרשים בזאת לנקוט בהליכי פיקוח ואכיפה בהולים כנגד הבניה במקום, וזאת תוך שימוש בכל האמצעים העומדים לרשותכם, לרבות החרמת כלים והוצאת צווים מנהליים הן לפי הוראות צו 1797 והן לפי כל דין וזאת עד לפינוי והשבת המצב לקדמותו ונקיטת הליכים פליליים כנגד העבריינים.
5. ככל שננקטו על ידיכם הליכים הנכם נדרשים שלא להסתפק במסירת מידע בלתי מפורט אלא לפרט את ההליכים שננקטו ולרבות:
- האם הוצאו צווים מנהליים כנגד הבינוי?
 - האם הוצא צו הריסה מנהלי כנגד הפינוי? ככל שהוצא צו מנהלי – האם הוצאתו נעשתה בהתאם לצו בדבר סילוק מבנים חדשים (הוראת שעה) (יהודה והשומרון) מס' 1979, תשע"ח-2018?
 - האם בכוונכם להרוס את הבינוי? מהו לוח הזמנים הצפוי להריסתו?
 - האם בכוונתכם לנקוט בהליכים שיפוטיים כנגד הבניה וכנגד הבונים?
 - האם ישנם הליכים שיפוטיים ו/או אחרים המתנהלים ביחס לבינוי נשוא פנייתנו?

רגבים - המחלקה המשפטית

6. בנוסף נבקש לקבל לידינו את פרטי המחזיקים בבינוי נשוא פנייתנו וזאת על מנת שמרשתי תוכל לצרפם להליכים שיפוטיים, ככל שיינקטו על ידי מרשתי.
7. **בנוסף, משטרת ישראל נדרשת בזה לפתוח בחקירה לאיתור העבריינים ולהגשת כתב אישום, ראו בפנייתי זו כתלונה בהתאם לחסד"פ.**
8. הואיל והבניה מתקדמת בקצב מהיר ביוצתר והואיל ולמיטב הבנתנו, למרות שהנכם מכירים את הבינוי – אינכם טורחים למנוע את המשכו, הנכם נדרשים בזה למתן מענה דחוף תוך 48 שעות ממשלוח מכתבי זה אליכם.
9. למען הסר ספק – מרשתי רואה באירוע חומרה רבה ודחיפות רבה. ככל שלא יתקבל מענה וככל שהמענה לא יניח את דעתה של מרשתי, בכוונת מרשתי לפנות בבהילות לבית המשפט על מנת לעצור את המשך הבינוי.

בברכה,

בועז ארזי, עו"ד

העתק- שלמה נאמן, יו"ר המועצה האזורית עציון

נספח ג'

פניית העותרת מיום 6.8.2020

נספח ג'

פניית העותרת מיום 6.8.2020

רגבים - המחלקה המשפטית

י"ג מנחם-אב תש"ף

6.8.2020

בהול

לכבוד:

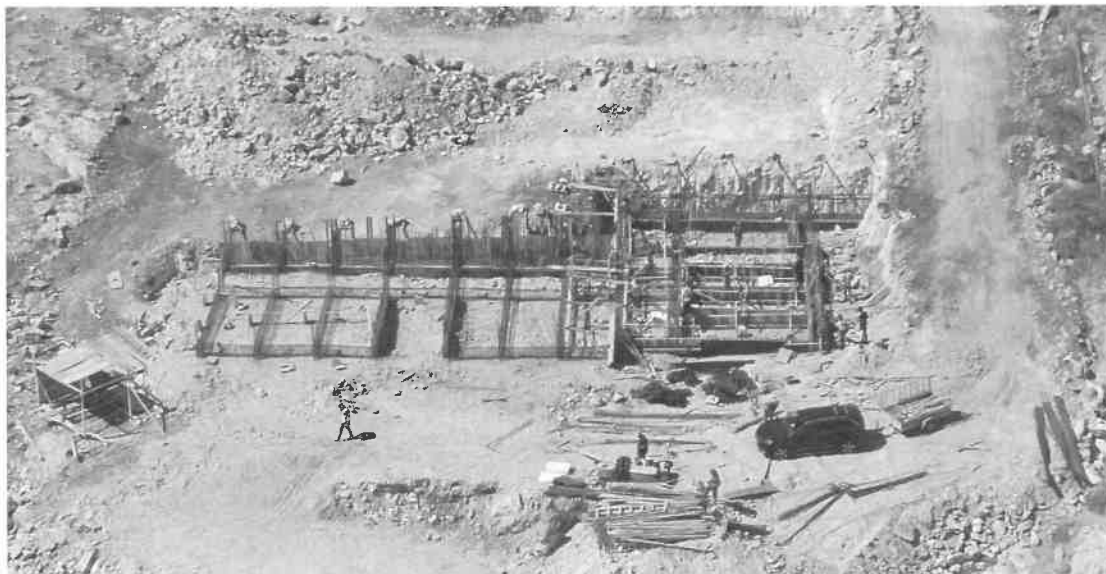
שר הביטחון, חה"כ בני גנץ
האלוף תמיר ידעי, מפקד פיקוד המרכז
ניצב משה ברקת מפקד מחוז ש"י, משטרת ישראל
תא"ל רסאן עליאן, ראש המנהל האזרחי
מר מרקו בן שבת, מנהל יחידת הפיקוח, המנהל האזרחי

הנדון: בניית בית ספר מצפון למעלה עמוס (כפר כאסן) דרישה בהולה לנקיטת הליכי פיקוח ואכיפה – קדם עתירה

שלנו: מיום 3.6.2020

בשם מרשתי, תנועת רגבים, ועל יסוד הוראות החוק לתיקון סדרי מנהל (החלטות והנמקות) התשי"ט – 1958 (להלן: "החוק") הנני מתכבד לשוב ולפנות אליכם כדלקמן:

1. פנייתנו מיום 3.8.2020 לא נענתה.
2. להלן תמונות שצולמו היום בשטח:

רגבים - המחלקה המשפטית

3. מהתמונות ברור כי הבניה נמשכת בקצב מהיר ובהשקעת כוח אדם וציוד נמרצת.
4. לפני משורת הדין ניתנת לכם התראה נוספת וככל שפניותינו לא ייענו עד ליום שני 10.8.2020 – תיאלץ מרשתי לפנות בדחיפות לבית המשפט.
5. התראה נוספת לא תישלח.

בברכה,

בועז ארזי, עו"ד

העתק- שלמה נאמן, יו"ר המועצה האזורית עציון

נספח ד'

תשובת המינהל האזרחי מיום 11.8.2020

נספח ד'

תשובת המינהל האזרחי מיום 11.8.2020

בלמים

לישראל	הגנה	צבא
איו"ש	אזרחי	מנהל
הציבור		פניות

כללי
EVEN465-01-1641 תיק:
סימוכין:

תש"פ	אב	כ"א
2020	אוגוסט	11

לכבוד,
עו"ד בועז ארזי

באמצעות דוא"ל: regavim2014@gmail.com

הנדון: "בניית בית ספר מצפון למעלה עמוס (כפר כאסן)" - התייחסות
מנהא"ז איו"ש

סימוכין: פנייתך מתאריך 3 אוגוסט 2020 ו-6 אוגוסט 2020

1. הריני לאשר קבלת פנייתך בנושא שבנדון.
2. אנו נמצאים בשלבי עבודה מתקדמים בעניין מענה לפנייתך. אבקש לעדכןך כי עקב מעורבות גורמים מרובים במעגנו, נדרש זמן נוסף לטפל בפנייתך.
3. על כן, המענה לפנייתך מתעכב.
4. אף על פי כן, אנו מבצעים מאמץ להשיב לפנייתך בהקדם האפשרי.
5. לידיעתך.

בברכה,

יואב ברנס, סגן
קפ"צ וממונה חופש מידע
לשכת ראש המנהל האזרחי

מדור פניות הציבור מנהל אזרחי איו"ש - טל: 074-7642929 / 4943*
02-6599133, דוא"ל: mnz@mgar.co.il

EVEN465-01-1641

נספח ה'

ההחלטה בבג"ץ 8806/10

נספח ה'

ההחלטה בבג"ץ 8806/10

בבית המשפט העליון

בג"ץ 8806/10

בפני: כבוד השופטת ע' ארבל

העותר: רגבים

נגד

- המשיבים:
1. ראש הממשלה
 2. שר הביטחון
 3. מפקד פיקוד מרכז
 4. ראש המינהל האזרחי
 5. ראש מועצת הכפר בית סירא

בקשה למתן צו ביניים

בשם העותרים: עו"ד ע' פישר

בשם המשיבים 1-4: עו"ד א' אמיר

בשם המשיב 5: עו"ד ת' ס' ג' באריין

החלטה

עיינתי בבקשה לצו ביניים ובתגובות לה.

אודה כי התלבטתי לא מעט, בעיקר נוכח היעדר הסבר מצד העותרים מדוע הוגשה עתירתם בשלב מאוחר של הבניה. ואולם, בסופם של דברים, ובעיקר נוכח צו הביניים שהוצא בבג"ץ 8902/10 ביחס למבנה נשוא העתירה, איני סבורה שנכון יהיה להתקדם בבניית המבנה, שכן ברי כי עשויות להיות לדבר השלכות על הדיון בעתירה לגופה.

לנוכח האמור, ובשים לב לכך שטרם התקבלו כל התגובות לעתירה, ניתן בזאת צו ארעי לפיו יופסקו העבודות במבנה נשוא העתירה ותימנע כל עסקה בו או אכלוסו, וכל זאת עד להחלטה אחרת.

ניתנה היום, כ"ה בשבט תשע"א (30.1.11).

שׁוֹפֵט

בבית המשפט העליון

בג"ץ 8806/10

בפני: כבוד השופטת ע' ארבל

העותר: רגבים

נ ג ד

המשיבים: 1. ראש הממשלה
 2. שר הביטחון
 3. מפקד פיקוד מרכז
 4. ראש המינהל האזרחי
 5. ראש מועצת הכפר בית סירא

בקשה למתן צו ביניים

בשם העותרים: עו"ד ע' פישר

בשם המשיבים 1-4: עו"ד א' אמיר

בשם המשיב 5: עו"ד ת' ס' ג' בארין

צו ארעי

על יסוד עתירה זו שהובאה היום לפני בית משפט זה, מצווה בית המשפט כי ייצא מלפניו צו ארעי המכוון אל המשיבים והמורה להם להפסיק את כל העבודות במבנה נשוא העתירה ולהימנע מכל עסקה בו או אכלוסו.

צו ארעי זה יעמוד בתוקפו עד למתן החלטה אחרת.

ניתן היום כ"ה בשבט תשע"א (30.1.11).

שרה ליפשיץ
 מזכירה ראשית

נספח ו'

דו"ח "מלחמת ההתשה"

נספח ו'

דו"ח "מלחמת ההתשה"

מלחמת ההתשה

**כך חותרת הרשות הפלסטינית
להקמת מדינה ערבית בשטחי C**

**ע ש ו ר ל ת ו כ י ת פ י א ד
דו"ח מצב הקרקעות ביהודה ושומרון, 2009-2019**

תנועת רגבים (ע"ר)

תנועה ציבורית לשמירה על אדמות ונכסי הלאום.

התנועה פועלת למניעת השתלטות לא חוקית על אדמות מדינה ולשמירה על כללי מינהל תקין בכל הנוגע למדיניות הקרקעית של מדינת ישראל.

התנועה פועלת במישור הציבורי, הפרלמנטרי והמשפטי, באמצעות פרסום מאמרים, דו"חות ציבוריים, מחקרים ונקיטת הליכים משפטיים.

פעילות זו מתבצעת על מנת לקדם את מטרות התנועה ולהביא להשבת החזון הציבורי למקומו המוביל בקביעת מדיניות היום-יום של מדינת ישראל.

החזון הציבורי, בראייתה של תנועת רגבים, הוא בראש ובראשונה חזון יהודי בוטח ומאמין, אך כד שבד הוא גם חזון אנושי, צודק ומוסרי, שחלק מביטוייו הם הקפדה על טוהר מידות וכללי מינהל תקין.

כתובה: אברהם בנימין, יונה ארמוני, ישי חמו

פרקי מומחים בנושאי ביטחון, מדיניות וסביבה:

תא"ל (מיל') יוסי קופרוזוס; ד"ר פרנשאר; עו"ד שלמה רבינוביץ

עריכה: אברהם בנימין

מחקר: ישי חמו

מיפוי ומחקר GIS: ליאור שמו

עריכה לשונית: חנה פורטמנג

עיצוב גרפי: חמוטל לורנס

דפוס: אלמוג גא, דפוס ואופסט בע"מ

תמונות: תנועת רגבים, ויקיפדיה, דף הפייסבוק UAWC

דצמבר 2019

תוכן

5	שער א - רקע היסטורי: מהסכמי אוסלו ועד להשמלתנות חד-צדדית.....
11	שער ב - המספרים מדברים: התיישבות ערבית ביהודה ושומרון, 2019-2009 .
12	תפיסת קרקע באמצעות בנייה בלתי חוקית
16	למי צפוף באמת
17	מיפוי שטחים בנויים.....
19	ייעודי קרקע.....
24	עוד דונם ועוד עו - הפיכוש החקלאי
28	רישום והסדר מקרקעין
31	הלוחמה המשפטית - נשק במערכה הכוללת
35	מימון הלוחמה המשפטית - אגודת סנט איב
37	מגש הכסף מבריסל - תמיכת האיחוד האירופי במימוש תוכנית יאד 37
41	שער ג - השלכות ומשמעויות: ביטחון, מדיניות וסביבה (פרק מומחים)
42	משמעויות ביטחוניות ומדיניות תא"ל במיל' יוסי קופרבוטר
46	עשור לתוכנית יאד - עשר שנים של החמצה רון פרושאר
51	אחריות המדינה לזיהום מקורות המים ביהודה ושומרון ער"ד שלמה רבינוביץ'
55	שער ד - סיכום והמלצות.....
56	סיכום.....
57	המלצות.....

שער א':

רקע היסטורי מהסכמי אוסלו ועד להשתלטות חד-צדדית

”החלטנו לנקוט יוזמה,

לזרז את סוף הכיבוש באמצעות עבודה קשה
ולקבוע עובדות בשטח העולות בקנה אחד

עם התפיסה שהקמת מדינה
אינה דבר שניתן להתעלם ממנו.

זו האג'נדה שלנו,

ואנחנו רוצים ליישמה בנחישות”

(סלאם פיאד, ראש ממשלת הרשות הפלסטינית, 2009,
בריאיון ל-TIMES).

רקע היסטורי: מהסכמי אוסלו ועד להשתלטות תד-צדדית

התיאור ההיסטורי הקצר שלהלן איננו מתיימר לסקור לעומק את פרקי ההיסטוריה של מאה שנות ציונות אלא לקבץ בקיצור נמרץ את ראשי הפרקים ההיסטוריים שהובילו למצב הדרביים העכשווי ביהודה ושומרון.

בשנת תש"ח, 1948, עם סיום המנדט הבריטי והקמת מדינת ישראל, כבשה ממלכת ירדן את חבלי יהודה ושומרון. אורזים אלו היו מאז ומתמיד המשך טבעי לחבלי הארץ הסמוכים, אך הכיבוש הידיני וקביעת קו הגבול בלב ארץ ישראל הובילו לאפיונם, באופן בלתי טבעי, כחבל ארץ נפרד מיתר חלקי הארץ.

מלחמת המגן שנכפתה על מדינת ישראל בשנת 1967 הובילה לשחרור חבלי ארץ אלו ולהשבתם לידי מדינת ישראל. קברניטי המדינה בדורות עברו החילו את החוק הישראלי על ירושלים רבתי, ואחר כך גם על רמת הגולן, שנכבשה מידי סוריה, אולם נמנעו מהחלת הריבונות הישראלית על יהודה ושומרון מאחר שלא באו לידי הכרעה ופיצוץ ומעשית בנוגע לעתיד השטחים והאוכלוסייה הערבית ביהודה ושומרון.

האוכלוסייה הערבית ביהודה ושומרון פתחה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל באמצעות פעולות טרור וחבלה לשם שחרור פלסטין, ומאבקה התאפיין לאורך השנים בגלי גאות ושפל. לאחר פרוץ האינתיפאדה הראשונה, בשלהי שנות השמונים של המאה הקודמת, החל להתגבש משא ומתן בין מדינת ישראל לבין הארגון לשחרור פלסטין, ובמהלך שנות החמישים נחתמו כמה הסכמים בין מדינת ישראל לאש"ף. הם נודעו בשמם הסכמי אוסלו והיו חלק מניסיון להתניע תהליך שלום בין מדינת ישראל לערביי יהודה ושומרון.

בקרוב ארחי ישראל שררה מחלוקת עזה בנוגע להסכמי אוסלו, שעברו בכנסת על חודו של קול ובמסגרתם הכירה מדינת ישראל בהיות אש"ף הגוף הלאומי המייצג של ערביי יהודה, שומרון ורצועת עזה (ה'פלסטיניים') והעבירה לשליטתו חלקים מיהודה, שומרון וחבל עזה. הסכמי אוסלו קיבלו תוקף בין-לאומי ואושרו בתחומת ארצות הברית והאיחוד האירופי.¹

בהסדר הביניים חולקו שטחי יהודה ושומרון לשלוש קטגוריות: שטח A - כ-17 אחוזים משטחי יהודה ושומרון, הכוללים את כלל הערים וחלק מהמרחב הכפרי, שהועברו לשליטה מלאה של הרשות הפלסטינית הן בהיבטים הביטחוניים הן בהיבטים האזרחיים-מוניציפליים.

שטח B - כ-21 אחוזים מהשטח הנמונים לשליטה מוניציפלית של הרשות

הפלסטינית ולשליטה ביטחונית של מדינת ישראל.

שטח C - יתרת השטח, הנתונה לשליטה מלאה של מדינת ישראל מבחינה ביטחונית ואזרחית.

את כינונה של הרשות הפלסטינית וחתמת הסכם הביניים הגדירו בזמנו חותמי ההסכם 'חינת ביניים' בדרך להקמתה של יישות לממשל עצמי פלסטיני שגבולותיה ייקבעו באמצעות משא ומתן.

בשנת 2000 פרצה האינתיפאדה השנייה ובמהלכה הותקפו מדינת ישראל, ערייה ואזרחיה בשורת מתקפות טרור רצחניות שמילאו בהן תפקיד פעיל כלל ארגוני הטרור הפלסטיניים, כולל אלו הכפופים לאש"ף - הארגון שהתחייב בהסכמי השלום לשים קץ לפעולות הטרור. הרשות הפלסטינית עצמה טייעה (ועודנה מטייעת) לארגוני הטרור בדרכים ישירות ועקיפות, הן במימון ישיר הן בתשלום משכורות למשפחות מחבלים היושבים בכלא הישראלי, בהאדרה של פעילי טרור רצחניים ועוד.

האינתיפאדה גרמה להפסקת המשא ומתן בין ישראל לרשות הפלסטינית, ולכן נקלעה הרשות למשבר תמור. מדינת ישראל חידשה את המאבק בארגוני הטרור, ובשטח הלך והתקבע המצב שהוגדר בהסכמי אוסלו וכן התנוחה חלונת השליטה בשטח. במהלך השנים שללאחר מכן נעשו כמה ניסיונות כושלים לחידוש המשא ומתן בין ישראל לרשות הפלסטינית. עם זאת שמרה ישראל על שיתוף פעולה ביטחוני עם הרשות הפלסטינית (החשה בעורפה את הבל נשימתו של המאס).

לצד התוצאות הביטחוניות החיוביות קצרות הטווח יצרה מדיניות זו או לכל הפחות אפשרה את היווצרותם של תהליכים אסטרטגיים ארוכי טווח שפועלים לרעת ישראל.

ברשות הפלסטינית לא נטשו את עקרון המאבק המזוין (למרות מס שפתיים קל שהרשות נדרשה לו בזירה הבין-לאומית), אך בהנהגת הרשות הלכה והתגבשה החלטה טקטית להתניע מהלך לאומי רחב ממדים, בלתי אליים באופיו, שייוביל לתפיסה דה פקטו של כל אזור יהודה ושומרון ולהקמת מדינה פלסטינית בפועל. בתחום מצב הביניים, בניגוד למעמדה החוקי של ישראל, ובעזרתם של צדדים שלישיים, הובילה הרשות הפלסטינית מהלכים שמטרתם לקבע כעובדה מוגמרת בתודעת הציבור הבין-לאומית את קיומה של מדינה פלסטינית דה פקטו בכל רחבי יהודה ושומרון, ולקבוע בשטח עובדות גאוגרפיות שיהיה בהן כדי לכבול את ידי הדרג המדיני בישראל ולכפות עליו מציאות מסוימת. כפי שיפורט בפרקים הבאים, מהלכים אלו מולידים מציאות ביטחונית מסוכנת למדינת ישראל.

הכרזת פיאד

בשנת 2009 פרסם ראש ממשלת הרשות דאז סלאם פיאד את התוכנית 'פלסטין -

1 "הסכם ביניים ישראל-פלסטין בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה": <http://bit.ly/ZEBxctU>

סיום הכיבוש והקמת המדינה, חזון התוכנית הצהיר על חתירה להקמת "מדינה ערבית עצמאית שלה ריבונות מלאה על כל שטחי הגדה המערבית ורצועת עזה בגבולות 1967, וירושלים בירתה".

לתוכנית שלוש רגליים עיקריות: רפורמה מבנית בממשל המרכזי והמקומי, שיקום מערכת הביטחון וביטוחה (משטרה, בתי משפט, בתי כלא ועוד) וביית התשתית הכלכלית והפיזית (בנקים, מוסדות ציבור וחינוך, תשתיות חשמל, מים, בייג וכבישים ועוד).

בתוכנית תיאר פיאד את החזון ואת מתווה הדרכים להקמת המדינה הפלסטינית בפועל באופן חד-צדדי. לנוכח נקודת המוצא כי בעקבות הסכמת אוסלו שטחי A ו-B כבר נתונים לשליטת הרשות הפלסטינית, לתפיסתו של פיאד תתאפשר הקמת המדינה הפלסטינית בין היתר על ידי יצירת רצף טריטוריאלי בין שטחי B בהודו ושומרון באמצעות בנייה מסיבית והשתלטות על קרקע בשטחי C, ולמעשה בנייה זו היא שתמנע כעובדה מוגדרת את גבולות המדינה הפלסטינית בפועל, בין שבחסכמה ובין שלא.³

תוכניתו של פיאד לא נותרה על הנייר.

בעוד מדינת ישראל שוקטת על שמריה ותופסת את המצב שנוצר בעתבות הסכמי אוסלו כסטטוס-קוו יציב למדי, הרי שמבחינת הרשות הפלסטינית, ובפרט בעשור שחלף מאז הצהרת פיאד, חלו תמורות רבות ושינויים בלתי פוסקים במצב הקרקעות בהודו ושומרון. בעזרת מימון נדיב של מדינות האחד האירופי ומדינות ערביות, מקדמת הרשות הפלסטינית שורה של מיזמים לאומיים שמטרתם לשפר את מיקום שחקניה על לוח המשחק באמצעות בנייה בלתי חוקית נרחבת, מיזמים הקלאיים רחבי היקף באזורים אסטרטגיים שבבוא העת תטען לריבונות דה פקטו עליהם, רישום מקרקעין עצמאי ולחמה משפטית שנועדה לטרפד פעילות אכיפה של רשויות החוק הישראליות.

זה שנים ארוכות שאנו בתנועת רגלים מלווים בדאגה עמוקה את שלל התופעות הבאות לידי ביטוי בשטח ומנסים להתריע במרחב הציבורי, בכנסת, בתקשורת ובגבתי המשפט מפני הסכנות העומדות לפתחם של מדינת ישראל ושל כלל אזרחיה. מבהינה זו אין שום רלוונטיות לשיח הפוליטי בישראל בין שמאל לימין ובימין עצמו בשאלת הקמתה של מדינה פלסטינית. הדיונים והוויכוחים עלולים להפוך לוויכוחי סרק, שכן המציאות קודמת עוד וגידים בשטח, והמציאות, כידוע, חזקה יותר מן המילים.

לציון עשור לפוסטם תוכנית פיאד החלטנו להביא לידיעת הציבור ומקבלי ההחלטות סיכום עובדתי-גאוגרפי של השינויים שהתחוללו בשטח בעשור האחרון ופריסה של ההשלכות והמגמות העתידיות.

3 August 2009, *Ending the Occupation, Establishing the State Program of the Thirteenth Government*, <http://bit.ly/35Gdubl> ועוד: 28, 25, 12, 2009

שער ב:

המספרים מדברים התיישבות ערבית ביהודה ושומרון,

2009-2019

תפיסת קרקע באמצעות בנייה בלתי חוקית

בשנים האחרונות חשפה תנועת רגבים במרחב הציבורי את סוגיית הבנייה הבלתי חוקית הפלסטינית והיקפיה הכבידים. במלאות עשור לפרסום הצהרת פיאד והתנועת התוכנית ערכנו מיפוי מקיף הכולל מחקר השוואתי של תצלומי אוויר שטומנה בהם הבנייה הבלתי חוקית נכון לשנת 2008, ערב הצהרת פיאד, לצד תצלום אוויר עדכני, המשקף במדויק את התמורות שחלו בשטח עשור לאחר מכן עד רמת המבנה הבודד.

שטחי יהודה ושומרון משתרעים על פני כ-5,860,000 דונמים. כפי שפורט לעיל, בהסכמי אוסלו הועברו לשליטת הרשות הפלסטינית אזורים שמתגוררת בהם אוכלוסייה ערבית בצפיפות גבוהה ובינונית, ואזורים אלו קיבלו את השם שטח A ו-B, בהתאמה.

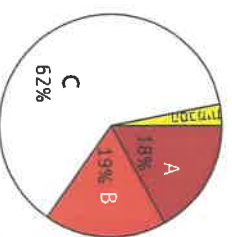
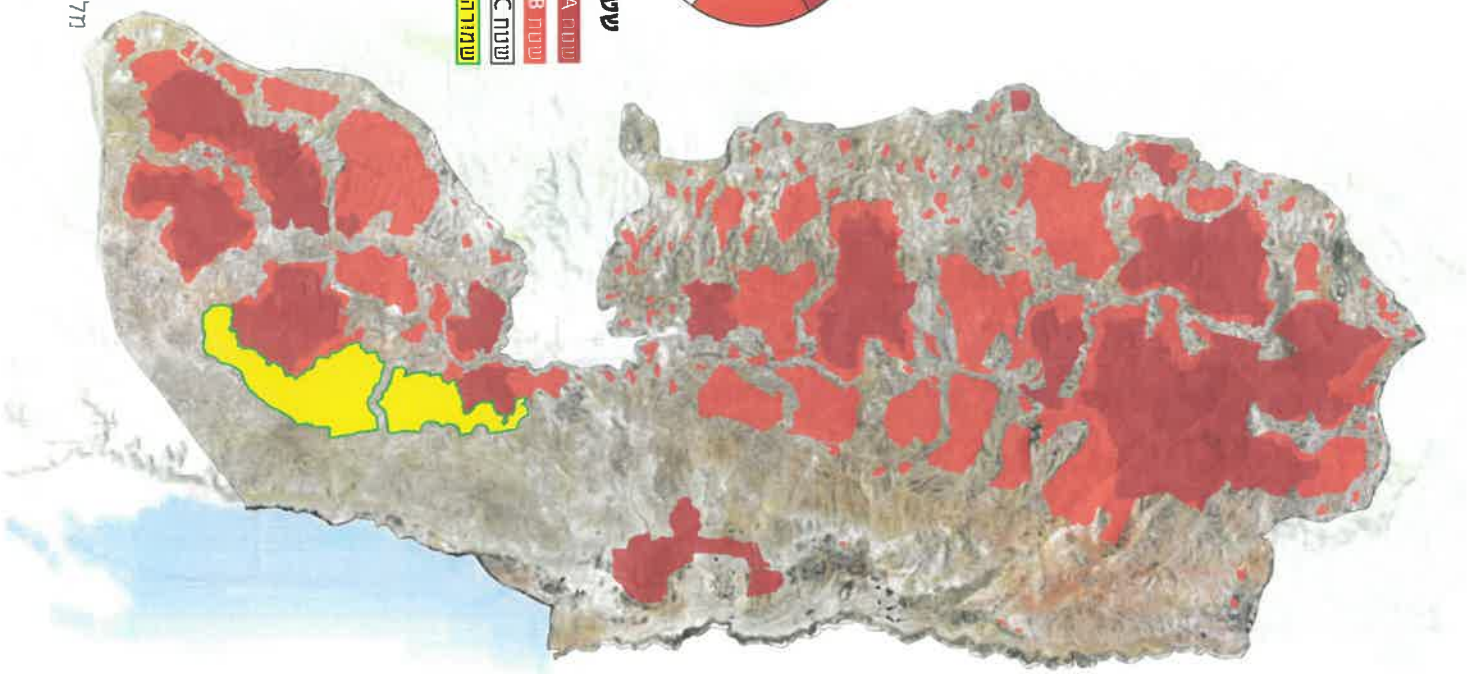
שטח A ו-B משתרעים על כ-2.2 מיליון דונם, ושיעורם כ-38 אחוזים משטח יהודה ושומרון, ושטח C משתרע על שטח של כ-3.6 מיליון דונם, ושיעורו כ-62 אחוזים מהשטח. על פי ההסכם, בשטחי A ו-B נתונות סמכויות התכנון והבנייה בידי הרשות הפלסטינית, ואילו בשטחי C סמכות זו נתונה באופן למדינת ישראל באמצעות מוסדות התכנון של המנהל האזרחי ביהודה ושומרון.

תופעת הבנייה הבלתי חוקית ביהודה ושומרון וגם ביהר חלקי הארץ איננה חדשה, אך בעקבות תוכנית פיאד היא הפכה לכלי אסטרטגי, מכון ומתואם, המשמש להשתלטות על שטחים בשליטה ישראלית.

שיטת הסיפוח הזוחל נעשית במקביל בשני מסלולים: האחד ננקט בתיאום עם הרשויות הישראליות באמצעות פנייה של הרשות הפלסטינית לרשויות הישראליות ובקשה לאשר את הקמתם של מיזמים בעלי חשיבות מיוחדת (בדרך כלל אלו יהיו מיזמים שתקצובם הבין-לאומי מותנה ביחמת כשרות¹ - הסכמה ישראלית). המסלול האחר, הנפוץ יותר, נעשה באמצעות קביעת עובדות בשטח בפעילות בלתי חוקית נרחבת של בנייה ופיתוח ללא תיאום עם הרשויות הישראליות וללא אישורן. למרות שאפגנות הרבה לא עטתה תוכנית פיאד כל מעטה חשאי אלא נעשתה בפומבי ויושמה בריש גלי. מאז שנת 2009, ובמהלך מושכל ומתוכנן, חל זינוק חד בהיקף הבנייה הערבית הבלתי חוקית דווקא בשטחי A, וזאת חרף העובדה כי בשטחי A ו-B נותרו מאות אלפי דונמים ריקים ופנויים.

בהתאם לעקרונות התוכנית התמקדה הבנייה בתאי שטח המוגבילים ליצירת רצפים טריטוריאליים בין שטחי B, שבשליטת הרשות הפלסטינית, בביתור ויצירת חיצ באזורים שבין גושי התיישבות ישראלים ובבנייה בתאי שטח אסטרטגיים, לדוגמה E1-1, הטמון למעלה אדומים ולכביש מספר 1 הירדן מירושלים לים המלח⁴, על

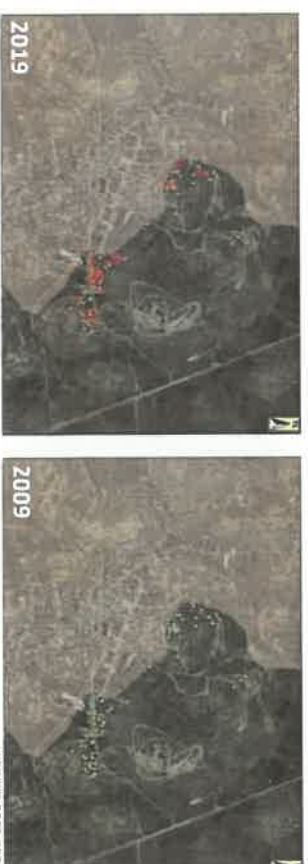
4 להרחבה נוספת ראו: "הקולוניה האחרונה" - מעורבות האיחוד האירופי בבנייה בלתי חוקית ביהודה ושומרון, תנועת רגבים, פברואר 2015: <https://bit.ly/29Rokkx>

שטחי יהודה ושומרון

שטח A	1000000 דונם
שטח B	1035508 דונם
שטח C	3653841 דונם
שומורה הסכמית	דונם 166539

בניה מכוונת בשטח C - מול זרועות שטח B

קוטר מרחב שומרון

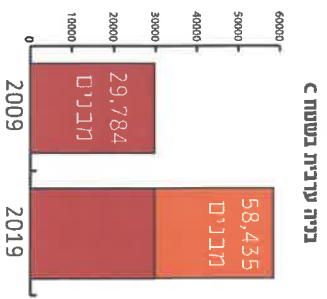
ברבין השאיתן

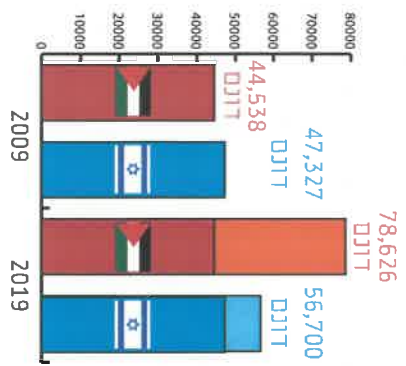
סג'יל בימין

פי הערכה של משרד הביטחון משנת 2018, בשטח C יש כ-800 מאחוזים פלסטיניים בלתי חוקיים; רובם הוקמו או קויבעו לאחר שנת 2009 בעזרת מימון זר. המכנה המשותף של המאחוזים הפלסטינים בשטחי C (שהמפורסם שבהם, המקבץ חאן אל אחמר, הטמון למעלה אדומים) הוא התרחבות תפיסת המקרקע על ידי הורשות בשטחי C. אף כי ישראל לא הכריזה על החלפת ריבונותה בשטחי C ביהודה ושומרון, הרי שעל פי הדין הבינ-לאומי היא האחראית הבלעדית לכלל המתרחש בהם.

היקף שטח בניו בשטח C - יישובים ערבים ויישובים ישראליים

מזימי הכנייה של הרשות הפלסטינית והאיחוד האירופי בשטחי C מנוגדים הן לחוק הישראלי והבינלאומי, הן להסכמי אסלו, שעלילתם החוס האיחוד האירופאי עצמו, והן לכללי התנהגות דיפלומטית עתירי מקובלים. הטענה הרווחת כי המיזמים עתירי הממון שיישמו בשטחי C הם בגודל סיוע הומניטרי אינה מייצגת את הצורך החוקי לקבל היתר בנייה מהרשות בשטח.

השוואת התנאים מתצלומי האוויר העלתה כי במהלך העשור האחרון, מאז פרסום תוכנית פיאר, הכפילו הערבים את השטח הבנוי ואת מספר המבנים בשטח C. מספר המבנים הלא חוקיים שבנו ערבים בשטחי C נכון לערב הצהרת פיאר עמד על 29,784 מבנים, בלתי חוקיים ברובם. עשר שנים לאחר מכן נספרו בשטח זה 58,435 מבנים, אם כן, בתוך עשור בנו ערבים 28,651 מבנים לא חוקיים בשטח C. קרי, הוכפל מספר המבנים הבלתי חוקיים שהיו בשטח בשנת 2009.

היקף השטח הבנוי שנחפס באמצעות הבנייה הערבית הבלתי חוקית נמדד והשווה אף הוא לשטח הבנוי לפני החלת התוכנית. במדד זה נמצאה צמיחה של כ-77 אחוזים בתוך עשור: בשנת 2009 עמד השטח הבנוי על 44,538 דונמים, ובשנת 2019 זינק המספר ל-78,626 דונם.

לעומת מספרים אלו נבדק גם היקף הצמיחה של ההתיישבות היהודית לאורך העשור החולי. בשנת 2009 עמד היקף השטח הישראלי הבנוי על 47,327 דונמים, ואילו עשור לאחר מכן עמד על 56,700 דונם, קרי צמיחה של 20 אחוזים בלבד - כרבע בלבד מהיקף צמיחת השטח הבנוי הערבי בשטח C.

הפערים המשתקפים ממספרים אלו מקבלים משנה תוקף בראי הדמוגרפיה, על אף החוסר במדע אמין ומבוסס על היקף האוכלוסייה הערבית בשטחי C. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ערכה מפקדי אוכלוסין ביהודה ושומרון עד להסכמי

אוסלו, ומאז מטמנת ישראל על נתוני הרשות הפלסטינית בעריין, ואולם כבר הוכח כי הנתונים כרוכים בליקויים רבים כגון ספירה כפולה, חוסר גריעה של נפטרים ומהגרים לחו"ל והטיות אחרות שממשליכות על אמיתות הממצאים.⁵ ההיקף המדויק של האוכלוסייה הערבית בשטחי C אינו ידוע והוא שנוי במחלוקת⁶ ההערכות המצמצמות הן של כ-50,000 נפשות, יש אומדן של כ-100,000 נפשות, אמירות של שר הביטחון לשעבר על כ-230,000 נפשות,⁷ וכן אומדנים מרביים, המתבססים על הל"ם הפלסטיני (שגם הא"ם אימץ), הטוענים למספר הנושק ל-300,000 נפש.⁸

עשרות שנים לא עשתה מדינת ישראל מפקד אוכלוסין של התושבים הערבים בשטחי C, ובמגמת קידום תוכנית פיאר הרשות הפלסטינית מעודדת זליגת אוכלוסין מתחומי שליטתה ויישובם ברשת המאחזים הערביים שהוקמו למאות בשטחי C שבשליטת מדינת ישראל.⁹

ללא צפוף באמת

בבואנו לספור את מצב הקרקעות בשטח C, לא ניתן להתעלם מהמצטיאות בשטחי B-1A. שנים רבות נטען מחד, כי הערבים נאלצים לננות בשטחי C באופן לא חוקי מכיוון ששטחי B-1A כבר מנוצלים, ומאידך כי ישראל לא מאשרת מספיק תכניות בשטחי C.

בדיקה ומיפוי שערכנו לגבי השטחים הבנויים בשטחי יהודה ושומרון, מוכיחים כי: 1. רמת הצפיפות בשטחי הבנייה הפלסטיניים ביהודה ושומרון נמוכה במרבה מרמת הצפיפות בשטחי הבנייה בישראל ובשטחי הבנייה הישראליים ביהודה ושומרון. 2. כ-70% משטחי B-1A אינם מנוצלים לבניה, עובדה המלמדת כי הבניה הערבית בשטח C לא נובעת ממחסור בקרקעות בשטחי B-1A.

5 פער של יותר ממיליון תושבים פלסטינים ביהודה ושומרון בין נתוני המדינה לחישובי המומחים. אתר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת: <http://bit.ly/2bhmdd> שם.

6 שם.

7 שר הביטחון לשעבר אביגדור ליברמן: "אנחנו אחראים על כל שטחי C. שבהם חיים גם 230 אלף פלסטינים", מתוך "הקרב על קלקליליה": <http://bit.ly/35Ge8Fr>

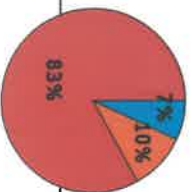
8 UNOCHA occupied Palestinian territory: <https://abscf.co/225cd85>

9 ראו תגובת המנהל האזרחי בתחקיר מקור ראשון "לוחמה בשטח בניו": <http://bit.ly/2PHoz2x>

מיפוי שטחים בנויים

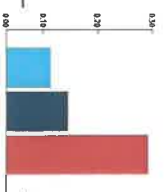
מקרא מפה

- שטח בניו ערבי בשטח A ב"א
- שטח בניו ערבי בשטח C
- שטח בניו ישראלי בשטח C
- שטח A ב"א

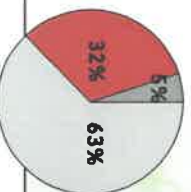
שטח בניו יהודי מול ערבי בכל יישוב

שטח בניו ערבי בשטח A ב"א	שטח בניו ערבי בשטח C	שטח בניו ישראלי בשטח C
650,748 דונם	78,626 דונם	56,700 דונם

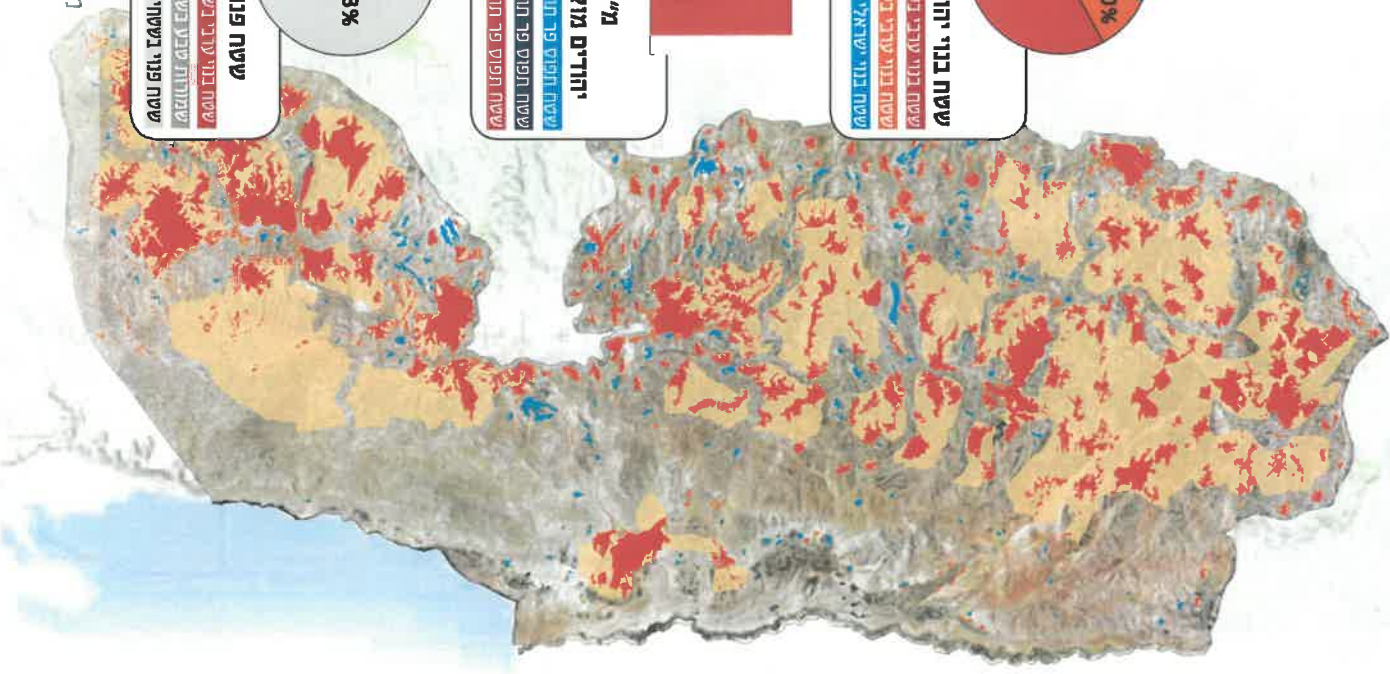
מ"ר פר נפש - יהודים מול ערבים בכלל יישוב

שטח תפוס פר תושב יהודי ביישוב	שטח תפוס פר תושב ערבי ביישוב
0.144 דונם	0.292 דונם

שטח פנוי מול מנוצל A ב"א

שטח בניו ערבי בשטח A ב"א	שטח בניו ערבי בשטח C	שטח פנוי בשטח A ב"א
650,748 דונם	94,039 דונם	1,290,721 דונם

רמת צפיפות

רמת צפיפות בשטחי בנייה נמדדת בחלוקת מספר הנפשות המתגוררות בשטח מסוים בגודל השטח.¹⁰ לפיכך נציג תחילה נתונים באשר לגודל שטחי יהודה ושומרון ולגודל השטחים הבנויים בהם. לאחר מכן נציג נתונים באשר להיקף האוכלוסייה, וניווכח ברמת הצפיפות. עוד נשווה נתונים אלו למציאות בישראל היום ובעתיד ולמציאות במדינות אחרות.

נתונים על שטחים ושימושי קרקע

יהודה ושומרון

השטח של יהודה ושומרון הוא 5,860,388 דונם, כרבע משטחה של ישראל (לא כולל יהודה, שומרון ועזה). הסכמי הביניים בין ישראל לאש"ף מאמצע שנות התשעים, הסכימו אוסלו, העבירו לשליטת הפלסטינים את השליטה בחלקים מיהודה ושומרון:

1. שטח A - כולל את כל הערים הפלסטיניות וחלק מהמרחב הכפרי שהועברו לשליטה ביטחוניית, אדחיות ומוניציפליות מלאה של הרשות הפלסטינית. גודלו כ-1,000 קמ"ר (1,000,000 דונם), ושיעורו כ-17 אחוזים משטחי יהודה ושומרון.
2. שטח B - כולל בעיקר כפרים פלסטיניים שהועברו לשליטה אזרחית של הרשות הפלסטינית לצד שליטה ביטחוניית ישראלית. גודלו כ-1,035 קמ"ר (1,035,508 דונם), ושיעורו כ-18 אחוזים משטחי יהודה ושומרון.

משטחי A ו-B יחד (2,035,508 דונם):
650,748 דונם (32 אחוזים) הם שטח בנוי.

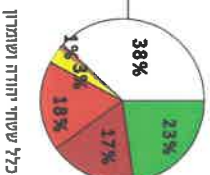
3. שטח C - שטחי אש (עם שומורות הטבע יחד: 100,332 דונם [5 אחוזים]). שומורה הסכמית - שומורת טבע באזור מדבר יהודה וים המלח שהועברה לשליטה אזרחית של הרשות הפלסטינית. בהסכמי ויי נקבע כי על כל פעולה בשמורה יש לקבל תחילה הסכמה ישראלית. גודל המשמורה כ-166,539 דונם, ושיעורה כ-3 אחוזים משטחי יהודה ושומרון.

10 שיטת מדידה זו אימצה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בפרסומה: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, "שימושי הקרקע בישראל", סטטיסטיקל 173, דצמבר 2018: <https://tiny.cc/25aqqhoo>. יש גם שיטה של חלוקת מספר חירות הדיו בשטח הבנייה, אולם דומה ששיטת מדידה באמצעות חלוקת מספר הנפשות, להבדיל מחירות דיו, אומצה במהלך התכנון בהחלטתו לאחורונה לאמצ' מדינית של ציפוף המגורים בערי ישראל, כפי שיפורט בהמשך. כדי שנוכל להשוות בין המתונים ביהודה ושומרון לנתונים בישראל נמדוד את שטח הבנייה למגורים (מכלל שטחי הבנייה), כפי שנגעשה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

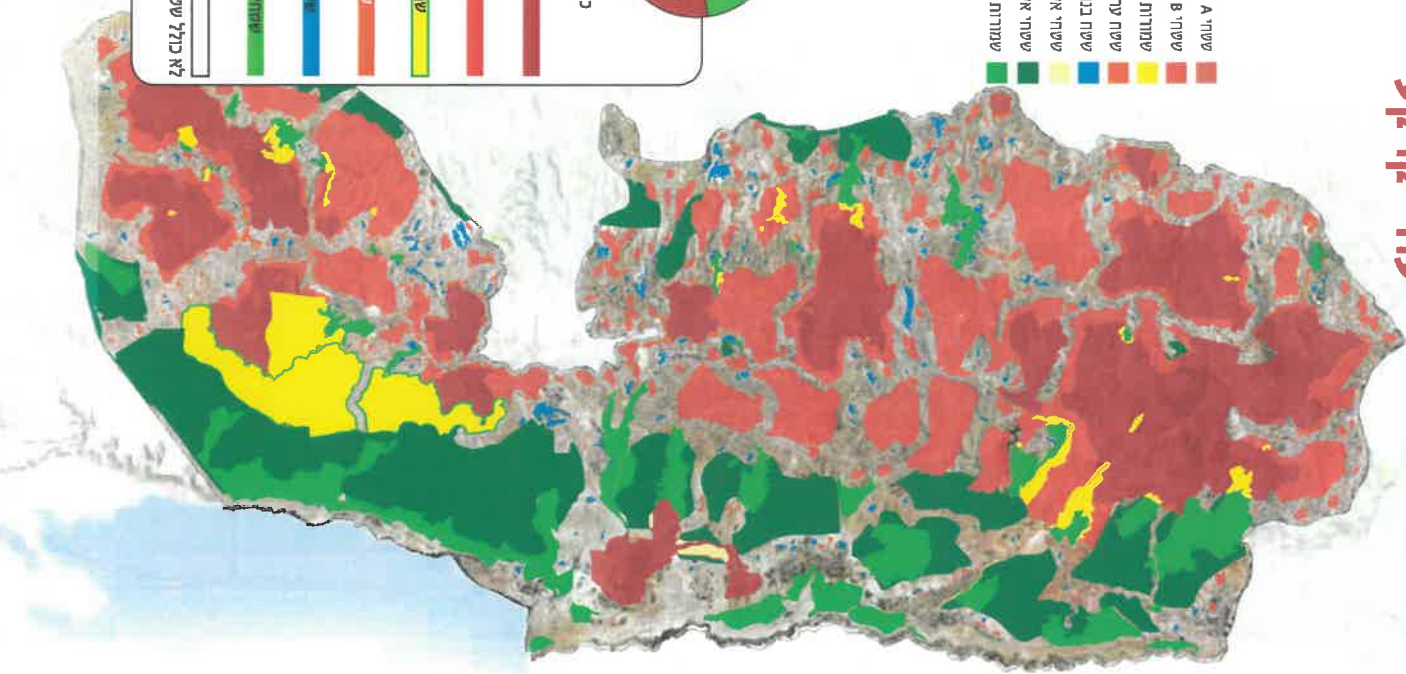
ייעודי קרקע

מקרא מפה

- A שטחי
- B שטחי
- שטח ערבי סביב נבשתי A ב
- שטח ערבי סביב נבשתי C
- שטח בנוי ישראלי בשטח C
- שטח איש בשטחי A ב
- שטח איש בשטח C
- שטח ערבי בשטח C

צבע	שטח (דונם)
אדום	5,860,388
ירוק	1,800,000
צהוב	1,035,508
כחול	2,605,578
כתום	78,626
אדום	78,626
ירוק	56,700
צהוב	1,327,033
כחול	1,327,033
כתום	2,195,982

אלא שבכניגוד מוחלט להסכמי זויי הפלסטיניים בונים בשמורה ההסכמית מבנים לא חוקיים בהיקפים עצומים אגב החרבת השמורה וגרימת נזק בלתי הפיך. על פי מייפוי של תנועת רגבים, בשנת 2017 היו בשמורה 1,045 (י) מבנים לא חוקיים, ובשנת 2019 זינק המספר ל-1,572 (י) מבנים לא חוקיים.

4. שטח C - יהודת השטח, הכוללת כפרים פלסטיניים ויישובים ישראליים, נתונה לשליטה מלאה של ישראל. גודל השטח 3,658,344 דונם, ושיעורו 62- שטחים משטח יהודה ושומרון.

בשטח C:
78,626 דונם (2.15 אחוזים) הם **שטח בנוי פלסטיני**, הכולל בין היתר 58,435 (י) מבנים פלסטיניים לא חוקיים נכון לשנת 2019.
56,700 דונם (1.55 אחוזים) הם **שטח בנוי ישראלי**.
 הם שמורות טבע; 869,112 דונם הם שטחי איש; 235,344 דונם הם שמורות טבע ושטחי איש גם יחד.

בכל שטח יהודה ושומרון יחד **השטח הבנוי הפלסטיני** עומד על 729,374 דונם, ושיעורו 12.45 אחוזים מהשטח, לעומת **השטח הבנוי הישראלי**, ששיעורו 0.97 אחוזים בלבד מהשטח.

ישראל

גודלה של ישראל (לא כולל יהודה ושומרון ועזה), 22,072 קמ"ר. שימושי הקרקע במדינה מתפלגים כך:¹¹

- שטחי קרקע, סלע, שיהים ושטח חפור: 64.7 אחוזים מהשטח (14,299 קמ"ר).
- שטחי חקלאות (מטעים, גידולי שדה ומבנים חקלאיים): 20 אחוזים מהשטח.
- שטחי יער, חורש ופארקים: 7.3 אחוזים מהשטח.
- מאגרי מים (טבעיים - הכינרת וים המלח - ומלאכותיים, כגון מאגרי טיהור שפכיים): 2.4 אחוזים מהשטח.
- **שטח בנוי: 5.6 אחוזים** מהשטח (1,228 קמ"ר), ומתוכם:
 - **שטחי מגורים: 66 אחוזים** (810,481 קמ"ר),
 - היתר (תשתית ותחבורה, תעשייה, מסחר ומשרדים, שטחי יציבור וקהילה): 34 אחוזים.

שטחי מגורים

לא ידוע כמה אחוזים בדיוק משטחי הבנייה של הפלסטינים משמשים למגורים וכמה לצרכים ציבוריים. הגם שמהיקרותה את השטח בפועל תנועת רגבים סבורה כי יותר מ-66 אחוזים מהשטח הבנוי משמש למגורים, היא תניח לצורך בחינת הצפיפות הנחה מחמירה כי כמו בישראל רק 66 אחוזים מהשטח הבנוי משמשים למגורים. בהתאם, **בשטחי A+B: 429,493 דונם משמשים למגורים. בשטח C: 51,893**

11 ראה הערה 1.

דונם משמשים למגורים.
כאמור לעיל, גם באשר למספר הפלסטינים המתגוררים ביהודה ושומרון אין נתונים ברורים.

אם נאמץ את האומדן המירבי בו נוקטים נתוני הלמ"ס הפלסטיני והאו"ם, נמצא כי רמת הצפיפות של הפלסטינים בשטח הבנוי למגורים בשטח C (51,893 דונם), עומדת על 5.78 נפש לדונם (5,781 נפש לקמ"ר).

בהתאם, בשטחי A ו-B, שבהם מתגוררים על פי הערכה מחמירה, כאמור, 2.4 מיליון פלסטינים, רמת צפיפותם בשטח הבנוי למגורים (429,493 דונם) עומדת על 5.58 נפש לדונם (5,587 נפש לקמ"ר).

רמת הצפיפות של הפלסטינים בשטח הבנוי למגורים בכל יהודה ושומרון (484,386 דונם) עומדת על 5.60 נפש לדונם ועל **5,608 נפש לקמ"ר**.

כאמור, אומדן זה של צפיפות הוא על דרך ההחמרה. על פי הערכות הפוכות, המרחיבות את שטח הבנייה הפלסטיני ביהודה ושומרון ומצמצמות את מספר הפלסטינים המתגוררים שם, נמצא גם כי רמת הצפיפות מגיעה לשיעור נמוך עוד יותר.

האוכלוסייה הישראלית ביהודה ושומרון

ביהודה ושומרון מתגוררים 450,000 ישראלים. שטח הבנייה הישראלי בשטח C, על פי מדידת רגבים, הוא כאמור 56,700 דונם. מכאן שרמת הצפיפות הישראלית בשטחי יהודה ושומרון עומדת על 7.9 נפש לדונם, ו-7,936 נפש לקמ"ר.

ישראל

חלוקת כלל האוכלוסייה בישראל בסוף שנת 2013 - 8,138,000 נפש¹² בשטח הבנייה למגורים כאמור לעיל (810,488 קמ"ר). תלמד כי רמת צפיפות בישראל בעת ההיא עמדה על **10,040 נפש לקמ"ר** (10,040 נפש לדונם).

על פי פרסום של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה,¹³ נכון לשנת 2013 נע טווח ערכי צפיפות האוכלוסייה לשטח בנוי למגורים בין 1,439 נפשות לקמ"ר במועצה המקומית סביון ל-54,075 (!) נפשות לקמ"ר בעיריית בני ברק. החציון של משנתנה צפיפות האוכלוסייה הוא 6,944 נפשות לקמ"ר, במצפה רמון. על פי מנהל התכנון, הצפיפות בערים בישראל נמוכה בהרבה מהצפיפות בערים באירופה ובארצות הברית ועומדת על 8,565 נפש לקמ"ר במל אביב, 7,186 נפש לקמ"ר בירושלים ו-4,346 בחיפה. לשם השוואה, צפיפות המגורים הממוצעת ב**אתונה** גבוהה

מהצפיפות הממוצעת בירושלים ובמל אביב פי שניים יותר, הצפיפות **בפריז** - פי שלושה, ו**בברצלונה**, עיר שאינה רוויה במגורלים, פי ארבעה.¹⁴

ואם רמת הצפיפות בישראל אינה גבוהה דייה, ביום 6 באוגוסט 2019 החליטה ביריבתה המועצה הארצית לתכנון ולבנייה פה אחד לאשר את קידום יוזמת מנהל התכנון לשינוי תקני הצפיפות שקבעה תוכנית המתאר הלאומית של ישראל, תמ"א משמעות השינוי: הגדלת צפיפות המגורים הנהוגה בישראל במידה ניכרת.¹⁵

סיכום ומסקנות

רמת הצפיפות הפלסטינית בשטחי המגורים ביהודה ושומרון עומדת על **5,608 נפש לקמ"ר** לפי הערכה מחמירה. לעומת זאת רמת הצפיפות הישראלית בשטחי המגורים ביהודה ושומרון, העומדת על **7,936 נפש לקמ"ר**, ולרמת הצפיפות בכלל שטחי המגורים בישראל, העומדת על **10,040 נפש לקמ"ר** וצפויה לגדול בקרוב במידה ניכרת.

אם כן, רמת הצפיפות הפלסטינית בשטחי המגורים נמוכה לאין שיעור מרמת הצפיפות בישראל, לא כל שכן מרמת הצפיפות בערים מרכזיות בעולם המערבי. נתון זה לבד מחייב לכתוח את אפשרויות מיצוי הבנייה וצפיפותה בשטחי הבנייה הפלסטיניים הקיימים. מסקנה זו מתחייבת ביתר שאת נוכח מדיניות התכנון הנוכחית בישראל, המגבירה את רמת הצפיפות.

גם כאשר תמוצה הבנייה בשטחי הבנייה הפלסטיניים הקיימים, משיקולים סביבתיים ותכנוניים רחבים בטרם יוקצו שטחים נוספים לבנייה פלסטינית יש להגדיר ולתכנן בחוכמה מוסכמת לעשרות שנים קדימה את היקף השטחים המרביים לבנייה פלסטינית מכלל שטחי יהודה ושומרון וכן את מקומם.

כפי שהוזכר לעיל, 32 אחוזים משטחי B-1-A הם **שטח בנוי**. המהלך הפלסטיני לבנייה מכוונת דווקא בשטחי C, בהתאם לתכנית פיאל, בה בשעה שעומדים לרשותה עוד שטחים נרחבים לבניה, מדגישים שבשתיים את כוונת המכוון להתפטרות לצורך תפיסת שטחי C באמצעות בנייה בלתי חוקית.

לעת עתה אין בידי תנועת רגבים נתונים מדויקים באשר לכלל שימושי הקרקע ביהודה ושומרון כפי שיש בנוגע לשימושי הקרקע בישראל. עם זאת, כפי שכבר הוזכר לעיל, ביהודה ושומרון יש שטחי אש (18.9 אחוזים מהשטח) שאין לבנות בהם מטעמים ביטחוניים, וכן שמוורות טבע, שטחי מדבר יערות ופארקים, שחלקם מוגנים בחוק מפני בנייה בהם וכולם משמשים עורכים סביבתיים ואקולוגיים רבי חשיבות.

12 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, "אוכלוסיית ישראל 2005-2014", סטטיסטיקל 143, אוקטובר 2015: <https://bit.ly/34Ejsb4>.

13 ר' הי"ש 3.

14 ר' הי"ש 13.

15 לקמ"ר בעיר ישראל נחשפת", גלובס 2019:106, <https://bit.ly/38UVWGM>. וכן דיווחו של אריק מרינבסקי מיום 6.8.2019: <https://bit.ly/2EWSkA>.

תנועת רגבים מתריעה התרעה מתמשכת מפני בנייה פלסטינית בלתי חוקית, שיטתית ומכוונת בהיקף עצום וכן מפני השתלטות הרישות הפלסטינית על שטחי C במסווים אחרים. נוסף על כך תנועת רגבים עדה לפגיעות סביבתיות חמורות שהפלסטינים פוגעים בכל שטחי יהודה ושומרון. דוגמה מובהקת אך לא היחידה היא הבנייה הבלתי חוקית המסיבית בשמורה ההסכמית, כאמור, הנעשית אגב הפרת החתיבות הפלסטינים בהסכמי וויי, אשר גרמה למפגעים סביבתיים קשים, חלקם בלתי הפיכים. יש עוד דוגמאות לניזוק סביבתי חמור בחחומי הזרמים שפכים, זיהום אוויר, זיהום מקורות מים ומי תהום, שרפה ושפיכת פסולת⁵⁶ וחציבה בהיקפים אדירים ללא היתר - כולם מפגעים חמורים המשלילים גם על שטחי ישראל, ימיה ונחליה.

לכל נמצא עצמנו בעוד שנים מספר עומדים נבוכים וחסרי אונים לנוכח אסונות סביבתיים ואקולוגיים חמורים, עמדת תנועת רגבים היא שכל בנייה נוספת בשטחים פתוחים ביהודה ושומרון חייבת להיות מעוגנת מראש בתוכניות המוסכמות על ישראל ומסדירות את הבנייה ואת כלל ההיבטים הסביבתיים בשטחים שבשליטה פלסטינית, והכול אגב מתן כלים למדינת ישראל לאכיפת המוסכם.

16 מאתר האינטרנט של המשדר לאיכות הסביבה: <http://bit.ly/2PFCsIb>.

עוד דונם ועוד עז - הכיבוש החקלאי

הרשות הפלסטינית לא הסתפקה בבנייה בלתי חוקית כאמצעי היחיד להשתלטות על קרקעות, והיא עברה להשתלט עליון באמצעות עיבוד חקלאי, שכן הכינה כי תפיסת קרקע באמצעות הקמת מבנה של מאות מטרים רבועים איננה משתווה להיקפי כיבוש חקלאי, המאפשר תפיסה של מאות ואלפי דונמים בפעם אחת. תופעה זו החלה לצבור תאוצה החל משנת 2012.

הרשות הפלסטינית, בעזרת גופי חברה אזרחית הפועלים עימה בשיחוף פעולה ישיר או עקיף, ובמימון של גופים זרים, השכילה לנצל את חוק המקרקעין העות'מאני החל ביהודה ושומרון לשירות ההשתלטות על הקרקע.

לאחר מלחמת ששת הימים נמנעה מדינת ישראל מהחלת החוק הישראלי וקיבלה עליה באופן וולונטרי את אמנת ג'נבה הרביעית, המסדירה את התנהלותו של כוח כובש במרחב כבוש. אחת הנגזרות של אמנה זו היא שיימור הדינים, כלומר שיימור החוק הקיים ערב הכיבוש, ולפיכך מערכת החוקים החלה ביהודה ושומרון היא תערובת של חוקים עות'מאניים, בריטיים, רדניים ותחיקה ביטחונית ישראלית.

על פי החוק העות'מאני ופסקת בית המשפט העליון המסתמכת עליו, קרקעות טרשים שלא עובדו מעולם שייכות לרבוץ, ובמקרה של שטחי C הרבוץ הוא מדינת ישראל⁵⁷. כמו כן חלק ניכר מהאדמות בשטחי C מוגדר 'אדמות סקר' - שטחים שלא עובדו וישום מימיהם ואינם בבעלות פרטית - והמדינה פועלת להשלים את רישומן כאדמות מדינה בהתאם למעמדן החוקי.

הרשות הפלסטינית מנצלת את העובדה כי מדינת ישראל לא החילה את חוק המקרקעין הישראלי ביהודה ושומרון, וכי על פי דיני המקרקעין החלים באזור (המתבססים על דיני המקרקעין העות'מאניים), עיבוד חקלאי רציף במהלך כמה שנים מקנה הזקה ואף מאפשר תביעת בעלות על השטח המעובד.

השתלטות על קרקעות ועיבודן עלולה לאפשר לפולש תביעת בעלות או זכויות בקרקע בטענה שהוא מעבד אותה זה שנים, ותוכניות ההשתלטות היוזמות מנצלות את הפרצה שבסעיף זה באמצעות מיזמים חקלאיים רחבי היקף.

בשלהי שנת 2018 פרסמה תנועת רגבים את החוברת 'מכיס שורשים'⁵⁸, מחקר מקיף שניתח את היקפי ההשתלטות החקלאית, את הארגונים העומדים מאחוריה, את שיטות הפעולה ואת מקורות המימון שלה, וזאת בהתבסס על מקורות המידע הגלויים בלבד.

17 ראו למשל: א' בן שמש חוקי הקרקעות במדינת ישראל, 27 (1955); אייל זמיר אדמות המדינה ביהודה ושומרון - סקירה משפטית (תשמ"ה) בעמ' 4-15.

18 על ההשתלטות החקלאית על שטחי C ראו ד"ר י'מכיס שורשים - כך משתלחת הרשות הפלסטינית על רבבות דונמים ביהודה ושומרון, תנועת רגבים, נובמבר 2018: <http://bit.ly/2s468I7>.

השתלטות חקלאית נחוני' 2017-2013

7629
השתלטות על קרקע חקלאית

573
דוכים חקלאיים

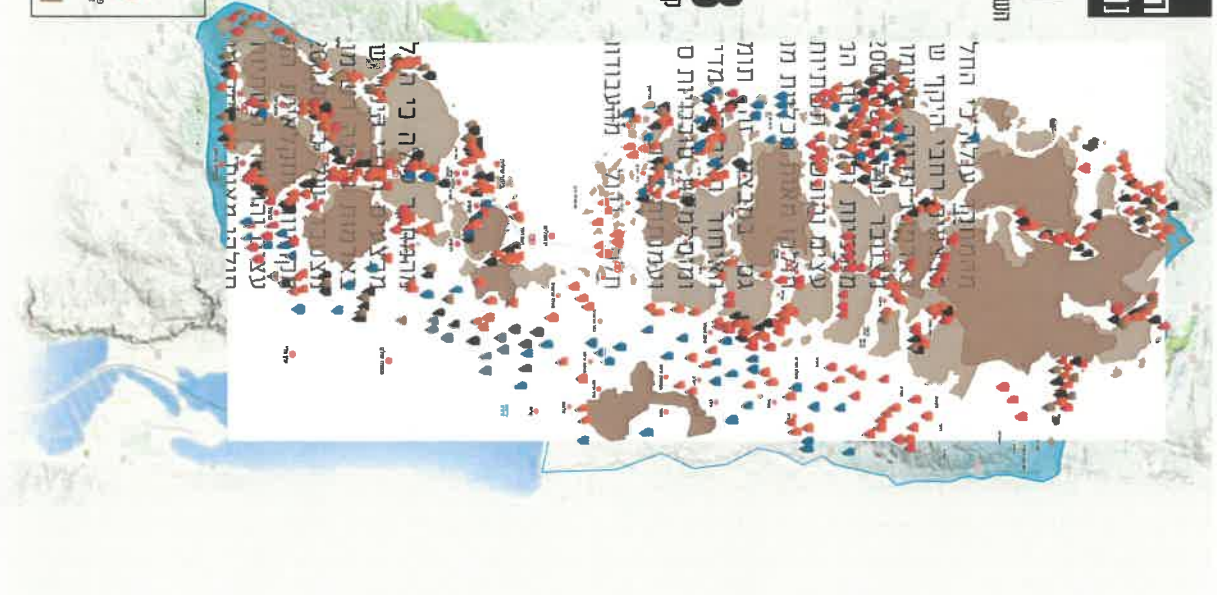
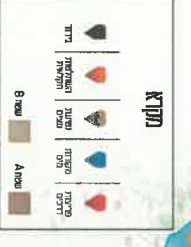
181
מחוזות

112,348
קקח נחנק בסכסוך

164
מחוזות

286
נחיתות

13
מחוזות
30
מחוזות
819
מחוזות

מהמתחיק עולה כי החל משנת 2012 החלו הרשות הפלסטינית וזרועותיה לקדם מבצעים רחבי היקף של השתלטות חקלאית באמצעות עיבוד חקלאי בקרקעות באדמות מדינה רשומות ובאדמות סקר שטרם נרשמו באדמות מדינה. בהיקף מצטבר של כ-200,000 דונם. לשם כך נפרצו מאות קילומטרים של דרכים מקומיות וחקלאיות המאפשרות גישה נוחה לשטחים שנמסרו, נשתלו מיליוני עצים והוכשרו השטחים מים לצורך התקלאת החדישה: נחפרו מאות בורות מים, חולקו מאות מכליות ממונעות ונגדרות, הוקמו מאגרי מים ועוד.¹⁹

גם במבצע זה תומכים כלכלית האיחוד האירופי, מדינות אירופיות ומוסלמיות, סוכנויות סיוע של האו"ם ועמותות זרות.

חלק גדול מהעבודות החקלאיות המתוארות לעיל, כגון הצבת גדרות ובניית קירות, הפירות בכלים כבדים, הכשרת דרכים ועוד, דורש קבלת היתרים, והן נעשות בניגוד לחוק בהצגתן כעבודות אינו דרוש היתרי בנייה, ניכר מהעבודות חקלאיות ומנגד, חלק

ולפיכך רשויות האיכסה מחזיקות פחות כלים לאכיפה מנהלית נגד פעולות של השתלטות חקלאית על אף היותן מתבצעות תוך פלישה לאדמות מדינה. במגזר היהודי הודרישה לקבל היתר לעבודות חקלאיות נאכפת בקפידה באמצעות צווים צבאיים שהוציאו מפקד האזור. צווים אלו מופעלים בכל המקרים נגד האוכלוסייה הישראלית בלבד. לדוגמה, 'צו היתרים שטח'

מאפשר לקדם את איכפת החוק נגד מבנים בלתי מורשים במסגרת תא שטח ולא באופן תקודתי על כל מבנה ומבנה.²⁰ ויצו שיקמוש מפריעי מאפשר את סילוקו של אדם המחזיק בתא שטח מסוים ומעבד אותו ויש מי שמעטר על זיקתו לקרקע, וזאת עד שהמבעד יוכיח את זיקתו לשטח.²¹

המתשה כיצד שיטת ההשתלטות החקלאית עובדת ומתן ההשלכות האסטרטגיות הנובעות ממנה אפשר לקבל מהמקרה הבא:

בשנת 2015 פתחה הרשות הפלסטינית בפעילות השתלטות על תא שטח אסטרטגי

שם.¹⁹
20 צו 1539 (מבנים בלתי מורשים): <http://bitly/zzfgkal>
21 צו 1586 (שימוש מפריע במקרקעי פרטיים): <http://bitly/2z9fexh>

במזרח גוש עזרין באמצעות פריצת דרכים ומיזמים חקלאיים. כלים הנדסיים כבדים החלו לסלול כביש חדש היוצא מהעיירה הערבית תנוקע מזרח, לאורך הדרך נעשתה פעילות נרחבת להכשרת קרקעות טרישים, נחפרו בורות מים וניטעו אלפי עצים. אתר זה נבחר בקפידה, מאחר שבמקום יש פרוזדור צד של שטח המחבר את גוש עזרין לאזור ים המלח. בשנים האחרונות הצהירו שריים בממשלת ישראל כי בכוננת מדינת ישראל לסלול כביש שיחבר את גוש עזרין לאזור ים המלח, ופרוזדור זה הוא תא השטח היחידי שאפשר לסלול בו כביש שכזה. רוחבו של מעבר זה כקילומטר אחד בלבד. תפיסתה בפועל של רצועה זו על ידי הרשות הפלסטינית מחברת שני גושים של שטח B וחוסמת כל אפשרות לסלילת כביש ישראלי בעתיד. צעד זה תואם את האסטרטגיה הברורה שנתארה לעיל ועל פיה הרשות הפלסטינית מכלכלת את צעדיה.

שיטת הפעולה במיזמים מסוג זה סדורה ושיטתית: הנגשת השטח המיועד להשתלטות באמצעות פריצת דרכים ושיפוצן, הקמת מערכת לאספקת מים על ידי מתיחת קווי מים ובניית מאגרים, תפיסת השטח בפעילות חקלאית שהרשות הפלסטינית או מי מזרועותיה תומכות בה, והמשך הדרכה וטיע לחקלאים בשטח.

שליבים ושיטות פעולה להשתלטות חקלאית:

פריצת דרכים: סלילת כבישים חקלאיים באורך מצטבר של מאות קילומטרים המאפשרים גישה אל אדמות היתנות ליעבוד בשטחי C, בין השאר בבקעת הירדן, בגוש עזרין, באזור אריאל ושמרון, בהר חברון, במזרח בנימיין ועוד.

השתלטות על מקורות מים: השתלטות על מעיינות בקרבת יישובים ישראליים, חפירת רשתות של בורות מים באזורים מדבריים, הקמת אגרי ניקוז אגב הטיית תוואי נחלים, פריסת מאות קילומטרים של צנרת מים, בניית מאגרי מים ועוד.

תפיסת קרקעות על ידי פעילות חקלאית: נטיעת עצים, חרישת שטחים, עבודות עפר הנדיסיות, הצבת טרסות, גידור שטחים וכדומה.

רישום והסדר מקרקעין

נוסף על פעילות הבנייה הבלתי חוקית וההשתלטות החקלאית החלה הרשות הפלסטינית לקדם בשנים האחרונות הסדר מקרקעין ורישום מקרקעין בכל שטחי יהודה ושומרון, כולל בשטחי C, על אף שבבהם היא נטולת סמכויות, כאמור.²² במסגרות המיזם הרשות הפלסטינית מכצעת הליכי בדיקת בעלות ורישום בתנאים הרישום את הבעלויות כביכול על הקרקע.

הסדר מקרקעין הוא הליך ארוך, מסובך ויקר מאוד לביצוע, שבו תא שטח מסוים מחולק לגושים ומלקוח. בעזרת מידע משפטי, היסטורי וגאוגרפי נקבעת זהות הבעלים של כל גוש וחלקה (בעלות פרטית, בעלות המדינה או בעלות מוסדות כגון הקדשות דתיים).

נוסף על עלותו הגבוהה הליך זה קובע למעשה את חלוקת המשאב היקר ביותר - משאב הקרקע - ולפיכך הן ברמה המעשית הן ברמה המהותית, הריבון הוא שצריך לערוך את ההסדר ולנהל.

במהלך תקופות השלטון העות'מאני, הבריטי והירדני נעשו הליכי הסדר מקרקעין ברחבי ארץ ישראל, בין היתר ביהודה ושומרון. לאחר הקמת מדינת ישראל השלימה המדינה את רישום המקרקעין והסדרם בתחומי הקו הירוק למעט אוחזים מעטים.²³ ביהודה ושומרון, שנותנו תחת כיבוש ירדני עד לשחרורם במלחמת ששת הימים, המשיך השלטון הירדני בהליכי הסדר. עד שנת 1967 הוסדרו כ-30 אחוזים מכלל שטחי יהודה ושומרון (משטח כולל של כ-5,800 קמ"ר), ובעיקר צפון הבקעה, צפון השומרון, מערב השומרון ומרכז וחלקים מגוש עזרין.

חבלי יהודה ושומרון, היו כולם חלק משטח המנדט הבריטי עד 1948. במלחמת השחרור, תכסה מצרים שלא כדן את רצועת עזה, וירדן - את שטחי יהודה ושומרון.²⁴ ב-1967 חדרו השטחים, שהיו מלכתחילה מיועדים לבית הלאומי לעם היהודי על פי כתב המנדט, לשליטתה של ישראל. הדעה הרווחת בין משפטנים בינלאומיים ידועי-שם, של ישראל הזכות הישראלית לריבונות בשטחים אלו, ואין דינם כדיון שטחים כבושים במשפט הבינלאומי.²⁵

22 במימון אירופי: הרשות מקדמת בעלות על שטחי C: <http://bit.ly/2Sc6oWk>

23 ראו במסמך המדיניות "יעילים רמה" - הסדרת מקרקעין ברמת הגולן, תנועת רבנים, מאי 2014: <http://bit.ly/35kAvdU>

24 מצרים לא תבעה לעצמה זכות ריבונית ברצועת עזה. ירדן החתימה לספח את יהודה ושומרון ב-1950. סיפוח זה לא הכיר במשפט הבינלאומי. רק בריבניה ופקיסטן הכירו בניסיון הסיפוח, אשר איך מדינות ערב התנגדו לו במריפות.

25 "מעמדם של שטחי יהודה ושומרון וההתיישבות בהם במשפט הבינלאומי", פרופסור טליה אינהורן, עמוד 32 ואילך בספר "דיני מספר" 2013, ימרכז אדם ואדמה והוצאת בודיס, 2013.

בפועל, משיקולים מדיניים ואחרים, לאחר המלחמה החילה ישראל את ריבונותה רק על מזרח ירושלים והעיר העתיקה. היא הגדירה את אזור יהודה ושומרון נתון בתפיסה צבאית ונמנעה מלהמשיך בתהליך ההסדר בנימוק כי המצב עשוי להיות זמני ולחסייתני עם הגעה להסדר מדיני ובנימוק שבוצעו להימנע מפגיעה בזכויות אוכלוסייה אזרחית שנמלטה לירדן במהלך המלחמה.²⁶

בשנת 1969 פירסם תת אלוף רפאל ורדי, מפקד אזור יהודה ושומרון, את צו מס' 291 ובו הנחיה להחליית הליוך ההסדר. הצו הקפיא הלכה למעשה את הליוך ההסדר שניכשו עו לאותה תקופה.

כידוע, מצב זמני זה נמשך יותר מזובל שנים. מאז ועד היום הנו המפשטי שמדינת ישראל נוקטת באשר ליהודה ושומרון, כי היא איננה רואה בהם שטחים כבושים, אלא שטחים שנויים במחלוקות (Disputed territories) שישראל בעלת תביעת זכות עדיפה לגביהם. מאחר שהם לא ניטלו משום דיבון אחר, תקנות האג 1907/1899 ואמנת ז'נבה הרביעית אינן חלות עליהם. עם זאת המדינה פועלת בעניינם באופן וולונטרי כאילו הם נתונים בתפיסה לוחמתית. בשל כך, בין השאר, ישראל לא קיידמה בעצמה את המשך הסדר המקרקעין.

הליך שיצורה הגדרה זו בעניין סוגיית המקרקעין הוביל לכניסתה של הרשות הפלסטינית לתמונה, והיא החלה בהליוך הסדר ורישום בעלויות ברחבי יהודה ושומרון, בדגש על שטח א, חרף היותו בתחום אחריותו הכללית של מדינת ישראל.

התהליך מקודם במשרד המשפטים הפלסטיני, ובעיקר ברשות הקרקעות ברשות הפלסטינית, בניווול של מוסא שקארנה.

פקידי הסדר של הרשות הפלסטינית במידדת בתחום שיפוט ויישום אסדת, גוש עציון מאי 2019

26 ד"ר הועדה לבדיקת הסוגיה של רישום ראשון בקרקעות יהודה ושומרון, 2004. א' זמיר ואחרים, עמוד 6: <http://bit.ly/38fz4dt>.

27 ביצוע הליוך הסדר על ידי הפלסטינים גם בשטחי C - סיכום דיון: <http://bit.ly/2Q2w5Z4>.

בחזון של רשות המקרקעין ברשות הפלסטינית מובאת הצהרה: "על פי ייעודה תפעל רשות המקרקעין להשגת מטרת הקמת של זכות הבעלות על המקרקעין, שמירה עליהם והשלמת הליוך ההתיישבות לכיסוי כל חלקי הארץ".²⁸

ואכן, רשות הקרקעות ברשות הפלסטינית מגדירה גושים וחלקות גם במקרקעין שהגדירו הרישויות הישראליות אדמות מדינה או קרקעות פרטיות, ואפילו בשטחי יישובים ישראלים ביהודה ושומרון.

28 דוגמה לרישום מקרקעין בשטחי C - אזור היישוב חרשה בגוש חרמנים שבמערב חבל בנימין. הצילום לקוח מאתר רישום המקרקעין של הרשות הפלסטינית "מחסנתר" ²⁸

הליוך ההסדר אינו רק הליוך השוב, מורכב ויקר שעושה רק גורם שלטוני מוסמך, אלא גם מבטא נגזרת שלטונית וריבונית על הקרקע.

אין להקל ראש בהליוך ההסדר שמבצעת הרשות הפלסטינית גם אם מבחינה רשמית אין לו משמעות חוקית, שכן במצב הריק שגזרה על עצמה מדינת ישראל לפני שנות דור אפשר לחשוש כי הליוך ההסדר שהרשות הפלסטינית מבצעת יוצר שוב ושוב בבתי משפט ומול גורמי המנהל האזרחי כהליוך המוסמך היחיד שנעשה בשטח, ובהיעדר חלופה הוא עלול להיות מאומץ אימוץ חלקי או מלא.

חשש זה איננו מופרך, שכן גם בסוגיית הדמוגרפיה אימצה מדינת ישראל אימוץ מלא את נתוני הרשות הפלסטינית בכל הנוגע לנתוני מפקד האוכלוסין, הכוללים גם הידרשות להיקף האוכלוסייה הערבית בשטחי C, ונתונים אלו בעלי תשיבות רבה בתהליך קבלת ההחלטות העתידיות באזור זה.

28 רשות המקרקעין ברשות הפלסטינית, פרופיל: <http://bit.ly/2Z6xaha>.

29 מנחם משפטי מתחום רישום המקרקעין, המתייחס לביקורת וטיור גבולות המתבצע בשטח.

הלוחמה המשפטית - נשק במערכה הכוללת

את כל מהלכיה המתוארים לעיל הרשות הפלסטינית תומכת במאבק משפטי (Lawfare) חובק זרועות, הנתמך אף הוא בנדיבות במימון זו, נגד אכיפת החוק על ידי המנהל האזרחי בהודעה ושומרון. גם כאשר המנהל האזרחי, הגוף האמון על אכיפת החוק בהודעה ושומרון, מקדם פעולות אכיפה, פעולותיו אלו נבלמות באמצעות הצפת מערכת התכנון והאכיפה ובחי המשפט במאות ערורים, ערעורים ועתירות משפטיות המסכלים כל אפשרות של אכיפה יעילה ושיטתית, ומערכת האכיפה והמשפט עומדות מנגד, חסרות אוניס במקרה הטוב וחסרות רצון במקרה הטוב פחות.

כך עובדת השיטה: לאחר בנייה של מבנה לא חוקי מותנע מערך משומן ומתוקצב היטב הפועל לעכב את צו ההריסה שניתן בעניינו, מייד לאחר הגשת צו ההריסה על המבנה מוגשת למנהל האזרחי בקשה להיתר בנייה גם אם מדובר בבקשה התלושה לחלוטין מהמציאות בשטח, כגון במקרה שהוקם מבנה בשטח אש או בתחום דרך ראשית וכיוצא בהם.

לנוכח ריבוי הבקשות האלה זמן ההמתנה המקובל עד לדיון בבקשה הוא כשנתיים ימים. בתקופה זו כמובן מוקמים עוד ועוד מבנים חדשים, כך שהמבנה המדובר יורד בסדר העדיפות לאכיפה בשל היותו 'מבנה ישן'. לאחר שנתיים הבקשה להיתר נדחית משקילולים תכנוניים ומקצועיים.

בשלב הבא מוגש ערר על החלטת הדחייה. שלב זה נמשך אף הוא שנתיים ויותר. לאחר שגם הערר נדחה מוגשת עתירת סדר לבג"ץ בטענה שיש לבטל את צו ההריסה ולעכב את מימושו עד להכרעה בעתירה.³⁰

מאחר שהריסת מבנה נחשבת סעד קיצוני ובלתי הפיך, ברוב מוחלט של המקרים בית המשפט נעתר, ועד לחמן החלטה אחרת מעניק צו ביניים המונע את מימוש הצו, ובה בעת מבקש את תגובת המדינה על העתירה בתוך זמן קצוב.

בשל מספרן העצום של העתירות, במקרים רבים התגובות של המדינה על העתירה הן למעשה בקשה מוסכמת מטעם הצדדים למחיקת העתירה בהחייבות שלא ייהרס המבנה. במקרים אחרים רשמי בית המשפט העליון מוציאים החרעה על מחיקת התיק מחוסר מעש, ומחיקת התיק נעשית אגב הותרת צו הביניים על כנו. על שיטתיות התופעה הצביע המנהל האזרחי כבר בשנת 2005 בדו"ח מבצעני פנימי המסכם את פעילותו בשנה זו:

"השנה הוגשו 76 עתירות לבג"ץ הכוללים 170 תיקי ב"ח, כמות הפניות לבג"ץ גדולה ומהווה המשך מגמה של השנים האחרונות.

בשנת 2018 חוקה הנכנסת את 'חוק מנהלי יו"ש', שהעביר את הסמכויות של בתי המשפט בנושא יהודה ושומרון מסמכותו הבלעדית של בג"ץ לבית המשפט המנהלי ביושלים. לאחר בירור העתירה בערכאה המחוזית אפשר לערער לבית המשפט העליון.

הפניות לבג"ץ הפכו למרובה הצער "חלק מההליך הסטטוטורי", התופעה נוצרה והתחזקה בגלל טיפול איטי, איטי מדי, עד כדי עצירה מוחלטת של מלי' הבג"צים במשרד המשפטים.

האוכלוסיה הפלשתינית הבכירה הבינה היטב כי עם הגשת עתירה לבג"ץ, תיק הב"ח ע"פ רוב הולך לגניזה והסיכוי להחיותו שואף לאפס. היא כמובן מנצלת את הזמן להשלים את הבניה ולאכלסה על מנת להקשות או לסכל את הריסתה.

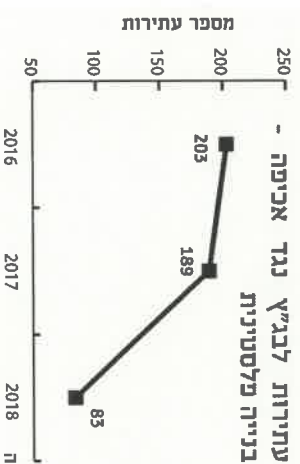
במטה היחידה הצטברו מעל 400 בג"צים הכוללים מעל 700 בב"חים פלשתינים שהוקפא טיפולן הן מצד בית המשפט והן מצד הפרקליטות. מלי' הבג"צים "אינה מחלבה" בלשון המעטה להזדרז ולטפל בעתירות מסיבות שונות ומשונות!

האמור לעיל אינו כולל עתירות של בב"חים ישראלים שטופלו כולם לאלתר והסתיימו: על מנת להניע את מחלקת הבג"צים לטפל במקרים ערכנו רשימה המתעדפת את הבג"צים לפי חשיבותן, אך גם מאמצים אלה טרם נשאו פרי."

בשנים שחלפו מאז הדו"ח הוא תפסה השיטה תאוצה הן בהיקפיה הן בשכלול יכולתה לטרפד ולהקפיא את אכיפת החוק.

מבקשת חופש מידע ששלחה תנועת רגבים למנהל האזרחי בדבר נתוני הגשת העתירות לבג"ץ שענינן בנייה בלתי חוקית במגזר הפלסטיני בשנים 2016-2018 עולים הנתונים האלה:³¹

בשנת 2016 הוגשו לבג"ץ 203 עתירות של עברייני בנייה בלתי חוקית פלסטינית ביהודה ושומרון המבקשים למנוע את הליכי האכיפה נגדם. בשנת 2017 הוגשו 189 עתירות מסוג זה, ובשנת 2018 הוגשו 83 עתירות בנייה בלתי חוקית פלסטינית.

הטיבה לירידה החדה בשיעור העתירות לבג"ץ בסוגיה זו היא אישורו בכנסת של 'חוק מנהלי יו"ש' במהלך חודש יולי 2018.³² חוק זה, אותו יזמה שרת, המפשטים הקודמת, איילת שקד, העביר את הסמכויות של בתי המשפט בנושא יהודה ושומרון

31 תשובת חופש מידע מאת ג' בתשרי תש"ר, 2.10.2019.

32 ראו: הכנסת אישרה העברת סמכויות על יו"ש מבג"ץ לבי"ח' לטעניקים מנהליים: <https://bit.ly/34F4yAa>

לכית המשפט המחוזי בירושלים. שלא כמצב המשפטי שהיה עד חקיקת החוק, שעתיירות מנהליות בענייני יהודה ושומרון היו בתחום סמכותו הבלעדית של בג"ץ, קבע החוק החזק כי עתיירות מנהליות באזור יהודה ושומרון יידונו לפני ערכאה מחוזית, כמו ביתר חלקי הארץ. בהתאם לכך, לאחר קבלת פסק דין בערכאה מחוזית אפשר לערער עליו לבית המשפט העליון. החקיקה נועדה לאפשר לראשונה הגדרה של ערכאת ערעור בעתיירות תושבי יהודה ושומרון ולהפחית מעומס אלפי העתיירות המונחות על שולחן בג"ץ בכל שנה.

דו"חות סיכום הפעילות של משרד המשפטים בשנים 2016-2018 מלמדים על מספר העתיירות הכולל שהוגשו לבג"ץ בכל שנה ועל מספר העתיירות שהסתיימו בבג"ץ בכל שנה:

על פי דו"ח סיכום הפעילות של משרד המשפטים,³³ בשנת 2018 הסתיימו ההליכים ב-2,000 עתיירות לערך,³⁴ וכ-780 מהעתיירות (39 אחוזים) הסתיימו בטרם הוגשה תגובת המדינה לבית המשפט הודות לשיח בין הצדדים או להסכמה להפניית העותרים להליכים חלופיים. כ-200 מעתיירות אלו היו עתירות נגד איכופה הנוגעת לבנייה בלתי חוקית באזור יהודה ושומרון, ואופן טיום ההליך היה הפניית העותרים לאיפיק של הגשת בקשה להיתר בנייה או להגשת תוכנית חדשה למוסדות התכנון באזור יהודה ושומרון. במילים אחרות, העותרים בסבב חדש של מלחמת ההתשה המשפטית שתוארה לעיל בהרחבה.

בשנת 2017 הסתיימו ההליכים ב-2,000 עתיירות לערך,³⁵ ו-720 מהן (36 אחוזים) הסתיימו בטרם הוגשה תגובת המדינה לבית המשפט. בשנת 2016 הסתיימו ההליכים ב-1,800 עתיירות,³⁶ ו-684 מהן (38 אחוזים) הסתיימו בטרם הוגשה תגובת המדינה לבית המשפט.

בדו"חות הפרוקולטור בשנים 2016-2017 אין פירוט העוסק במישרין במספר העתיירות העוסקות בבנייה פלסטינית בלתי חוקית שהסתיימו בטרם הגיבה המדינה על העתירה הודות למחיקת העתירה בהסכמה בין הצדדים, אולם מאחר שבשנת 2018 לבדה נמחקו בהסכמה כ-200 עתיירות בנייה בלתי חוקית פלסטיני, ומאחר ששיעור חיך העתיירות בענייני יהודה ושומרון הוא 22-25 אחוזים מכלל העתיירות שהוגשו לבג"ץ, אפשר לשיער כי גם בשנים 2016-2017 נמחקו שיעור תיקים דומה של עתיירות בנייה בלתי חוקית פלסטינית, ואף בשיעור גבוה יותר מזה של שנת 2018.³⁷

33 סיכום שנה 2018 - פרקליטות המדינה. עמוד 96: <https://bit.ly/2tt0Ur>.
 34 לא מדובר בהכרח בהליכים אשר החלו בשנת 2018.
 35 פרקליטות המדינה - סיכום שנה 2017: <http://bit.ly/2MbAwWw>.
 36 פרקליטות המדינה - סיכום שנה 2016: <https://bit.ly/2Zcegd9>.
 37 יהיה אפשר לנתח את שלל הנגזרות המעשיות של חוק מנהלי יו"ש ולהשוותן למודים המקבילים בשנים קודמות רק בתום תקופה ארוכה של פעילות בית המשפט המנהלי בערכאה המחוזית.

שנה	מספר עתיירות כולל לבג"ץ	מספר עתיירות בענייני יו"ש	עתיירות בבית פלסטיני	אחוז עתיירות בבית פלסטיני	אחוז עתיירות יו"ש	עתיירות שהסתיימו	אחוז עתיירות שהסתיימו לפני תגובת המדינה	עתיירות בבית פלסטיני שהסתיימו לפני תגובת המדינה	עתיירות שהסתיימו לפני תגובת המדינה	מספר עתיירות שהסתיימו לפני תגובת המדינה	אחוז עתיירות שהסתיימו לפני תגובת המדינה
2016	2,630	630	203	24%	8%	1,800	38%	684	38%	1,800	38%
2017	2,896	724	189	25%	7%	2,000	36%	720	36%	2,000	36%
2018	2,150	473	83	22%	4%	2,000	39%	780	39%	2,000	39%

כך או כך נראה כי רוב העתיירות שיעברייני בנייה בלתי חוקית פלסטינית מגישים מסתיימות למעשה בכניעת מחולטת וללא קרב משפטי מצד המדינה. פרקליטות המדינה מעניקה חסינות זה פקטו לעברייני הבנייה ושמה ללעג את מאמצי האכיפה של המנהל האזרחי, מאחר שצו ההרסה מתבטל הלכה למעשה בלי לערוך דיון ענייני בטענות הסרק שהעלו העותרים, ועברייני הבנייה אף משפטים את מעמדם ומקבלים בפועל חסינות שיפוטית למבנה אף שנבנה שלא כחוק וללא קבלת היתרי בנייה כדיון.

מיומן הלוואה המשפטית - אגודת סנט איב

אחד השותפים המרכזיים בלוחמה המשפטית הוא אגודת סנט איב, הפועלת מטעם הפטריארכיה הלטינית בעיר העתיקה בירושלים זה כ-25 שנים. זוהי מטרתה המוצהרת: "לקדם נוריות אדם בירושלים וביהודה ושומרון", ולצורך פעילות זו האגודה מעסיקה כ-20 עובדים ופועלת בהיקף תקציבי משוער של כ-5 מיליון ש"ח בשנה.

פעילותה מתמקדת ביצירה המשפטית, בהגשת עתירות נגד הרשויות הישראליות, בעיקר בהקשרים של בנייה בלתי חוקית פלסטינית שגורמי האכיפה למיניהם מיעדים להריסה. על פי הצהרת האגודה, מדי שנה בשנה היא מטפלת ב-700 תיקים לערך ומייצגת כ-2,000 פלסטינים.

מבדיקת תוצאות העתירות שהגישה אגודת סנט איב בין ספטמבר 2015 לספטמבר 2017 עולה כי יותר מ-90 אחוזים מהעתירות עוסקות בענייני מקרקעין ומופנות כלפי צה"ל ומועצות התכנון ביהודה ושומרון. כ-70 אחוזים מהן הסתיימו בצו ביניים של בית המשפט המונע מגורמי האכיפה להרוס את המבנים הבלתי חוקיים בכל מיני תואנות.

כפי שהוסבר בפרק הקודם, ברוב מוחלט של ההליכים המצב הארעי של צו ביניים הופך קבוע. למעשה סנט איב מקבעת באמצעות בג"ץ פרקטיקה קבועה בגודעת את יכולת הרשות המבצעת למנוע בנייה בלתי חוקית בשטחי יהודה ושומרון.

בשדה שיתופי הפעולה הבין-ארגוני נראה כי סנט איב פועלת בסיוען ושיחור פעולה עם גורמים הפועלים רבות כנגד מדינת ישראל בארץ ובזירה הבין-לאומית ואף מצהיריים על כך בגלוי.

עו"ד רופא רוכא (Rafael Rofa) משמש מנכ"ל אגודת סנט איב מאז שנת 2008, ובה בעת מאז שנת 2009 משמש יו"ר ארגון World Vision. ארגון זה פועל במזרח ירושלים, בעזה וביהודה ושומרון בהיקף תקציבי של יותר מ-50 מיליון ש"ח בשנה. השב"כ עצר את מנהל סניף הארגון בעזה מוחמד אל חלבי באוגוסט 2016 והאשים אותו בהעברת עשרות מיליוני דולרים לזרוע הצבאית של חמאס במהלך כעשר שנים.³⁸ בעקבות המעצר השעה הארגון את פעילותו בעזה ופיטר כ-120 עובדים.³⁹

כמו כן סנט איב נהנית משיחור פעולה רחב עם 'הקואליציה לירושלים', המצריחה כי מטרתה היא "הפרת הלגיטימציה הבין-לאומית של ישראל", ועם גורמים נוספים האוחזים בדעות דומות.

כאשר באים לבחון את תקציבי סנט איב כגוף ציבורי מתברר כי למרות הפעילות הנרחבת שלה בישראל לאורך שנים ארוכות היא אינה רשומה במשרד המספחים הישראלי בשום צורת התאגדות, וכן אינה רשומה ברשם העמותות הפלסטיני.

סנט איב מציגה עצמה כעמותה במסגרת העתירות לבג"ץ ובזהמנותיות אחרות, אולם בבדיקות מקיפות שערכנו במשרד המשפטים וברשות המיסים לא נמצאה

38 ראו לדוגמה: <http://bit.ly/35H9bw2>.

39 <http://bit.ly/35sic1p>.

ישות משפטית הרשומה כעמותה בשם זה או בשם דומה. לא אותרה גם חברה בשם זה. בשל כך לא אותרו דוחות כספיים או מידע מסודר על מחזור פעילות הארגון בשנים האחרונות.

כידוע, שערי בתי המשפט פתוחים (יזכות העמידה) רק בפני ישות משפטית בעלת כשרות לשאת בזכויות וחובות משפטיות.⁴⁰ לפיכך שלחנו פנייה למנהל בתי המשפט דאג, השופט מיכאל שפיצר, והוא התבקש להורות למזכירות בית המשפט שלא לקבל שום הליך משפטי חדש אשר האגודה היא צד לו או מייצגת במסגרתו. השופט שפיצר השיב: "למנהל בתי המשפט אין סמכות ברזי להורות למזכירות בתי המשפט שלא לקבל לרישום הליך משפטי מסוים או לחסום מלהגיש הליך בעל דין ספציפי. ככל שמוגש הליך מסוים ולבעל הדין טענות כנגד הכשרות של הגוף לניהול הליך משפטי, רשאי הוא לפנות ולהעלות טענות אלו בפני בית המשפט במסגרת אותו הליך".

בתגובה שלחנו פנייה ביום 15 באפריל 2018 בבקשה לקבל את נוהל בתי המשפט לפתיחת הליך משפטי הכולל את אופן פתיחת התיקים, ובכלל זה אם יש נוהל המחייב אותם לבדוק כי הפותח תיק הוא אישיות משפטית בישראל. פנייתנו לא נענתה עד מועד פרסום שורות אלו.

מאחר שאגודת סנט איב אינה רשומה בישראל כישות משפטית, היקף מחזור הכספים של פעילותה אינו גלוי. הארגון פרסם סיכום פעילות שנתי לשנים 2000 עד סוף המחצית הראשונה של 2010,⁴ ומאז חדל מפרסומיו אלו.

מתקן רשת העלה כי באגודה תומכים גופים רבים, אך היקף הסיוע מצד כל אחד מהם אינו ידוע. עם הגופים נמנים הארגונים האלה:

- Misereor - נורווגית: מועצת הפליטים הנורווגית; מטגורת סיוע רשמית של הכנסייה הקתולית בגרמניה, המקבלת מיומן ממתגלת גרמניה;
- Mission - ארגון סיוע הומניטרי נוצרי מגרמניה; Caritas - הנתמך בממשלת Canada - ארגון סיוע הרשמי של הכנסייה הקתולית בקנדה, הנתמך בממשלת קנדה; AGEM - ארגון סיוע נוצרי מגרמניה; Catholic Relief Services - ארגון סיוע הרשמי של כנס הבישופים הקתולים בארצות הברית, הפועל מבולטימור; Diakonia - ארגון סיוע נוצרי משוודיה, שמתממנים בין היתר ממשלת שוודיה, האיחוד האירופי והא"ם; האירוד הארדופי; Trócaire; United Nations Development Programme - UNDP - סוכנות הפיתוח הבין-לאומית הרשמית של הכנסייה הקתולית באירלנד; Embrace - the Middle East - ארגון סיוע נוצרי מכירינתי; Cevsi - ארגון סיוע איטלקי.

על בסיס היקף הפעילות של הארגון, סוג הפעילות ומספר העובדים בארגון אנו מעריכים כי המחזור השנתי של הארגון עומד על 5 מיליון שקלים בכל שנה לכל הפחות.

40 ראו למשל: יהושע שגב, דברים בזכותם של זכות העמידה המסורתית, הפרקליט מה תשס"א,

עמ' 504-502: <http://bit.ly/2w1zwt>.

41 <http://bit.ly/ZZ4lqpe>.

מגיש הכסף מבריסל - תמיכת האיחוד האירופי במימוש תוכנית פיאד

עם השנים גוברת תמיכת האיחוד האירופי במיזמים שהשקיעו בפיתוח הפלסטינית. מקדמת באופן חד-צדדי בשטח C, תמיכה זו באה לידי ביטוי הן במימון כלכלי רחב היקף הן בהתייחסות מדינית לימין הרשות הפלסטינית.

בכל שנה האיחוד האירופי מעביר מאת מיליוני אירו לרשות הפלסטינית הן באופן עקיף, על ידי מוסדות הא"ם למיניהם, הן בתרומה ישירה וייעודית למטרות ספציפיות.⁴² על פי האינדקס של האיחוד האירופי,⁴³ היקף התמיכה הכולל של האיחוד האירופי לרשות הפלסטינית בשנים 2014-2020 צפוי לנוע בין 1,833,000,000 ל-2,241,000,000 אירו.

האיחוד האירופי תומך באופן מסורתי בעמדתה המדינית של הרשות הפלסטינית ורואה בשטחי יהודה ושומרון שטח כבוש המיועד להימסר לידי המדינה הפלסטינית שתתקם בסופו של משא ומתן מדיני. כפי שתואר בהרחבה בפרק הראשון, המשא ומתן המדיני בין ישראל לרשות הפלסטינית גועש בעקבות הטרוו הפלסטינית המזוין נגד מדינת ישראל ואזרחיה. בשטח הלך והתקבע המצב שהוגדר בהסכמי אוסלו וכן התוותה חלוקת השליטה בשטח.

בשנים שלאחר מכן החליטו מובילי המדיניות באיחוד האירופי להוביל סיוע פעיל למאמציה של הרשות הפלסטינית - להעמיק את אחיזתה בשטחי C כדי לשנות ללא הורף את מצב הדברים בשטח, ולהציב את מדינת ישראל כפני מצב מדיני וגאוגרפי מוגמר.

התמיכה האירופית בפעילות ההשתלטות של הרשות הפלסטינית באה לידי ביטוי הן בהיבט הדיפלומטי (כגון לחץ מדיני על מדינת ישראל שלא לאכוף את החוק נגד בנייה בלתי חוקית) הן בהיבט של הענקת משאבי עתק למען קידום תוכניות אלו.

התקציב האירופי מחולק למגוון עצום של פרויקטים. ברחבי שטח C אפשר לראות בברור את השלטים המכריזים על מיזמים למיניהם, ובהם אלו:

- קיבוע רשת המאחזים של הרשות הפלסטינית באמצעות הקמת אלפי מבני מגורים;

42 טיוע האיחוד האירופי לרשות הפלסטינית, 2007-2013: <https://bitly/2skht7O>
 43 טיוע האיחוד האירופי לרשות הפלסטינית, 2014-2016: <http://bitly/36UYGfz>

- הפיכת ההתיישבות הספורדית ליישובי קבע באמצעות בניית בתי ספר ומבני קהילתיים;

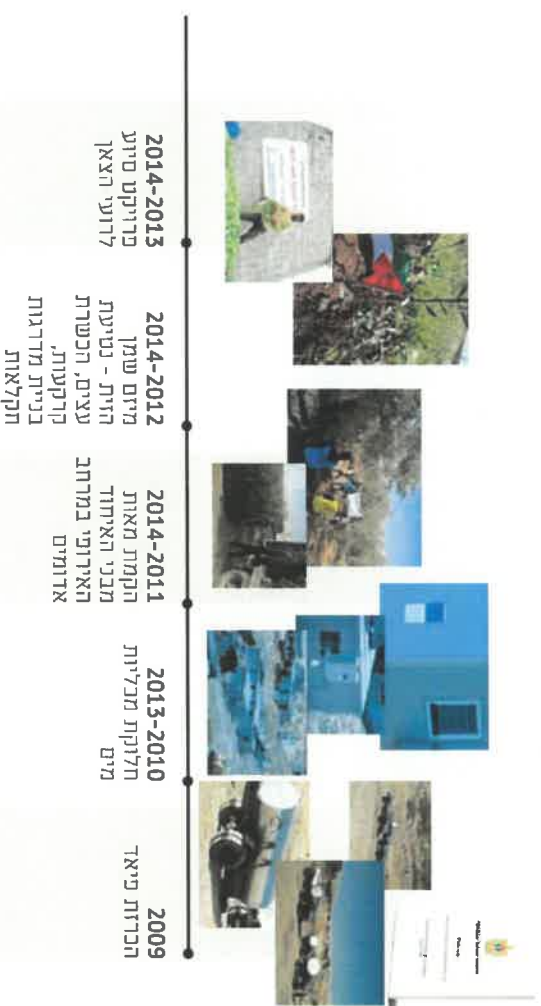
- פיתוח תשתיות של כבישים, חשמל ומים;
- סיוע במיזמי ההשתלטות החקלאית;
- מאבק משפטי נגד הרשויות הישראליות וטרפור אכיפת החוק.

האיחוד האירופי גורס כי מימון המיזמים למיניהם הוא סיוע הומניטרי גרידא, וטוען:⁴⁴ "פעילות האיחוד האירופי בשטח C מתבצעת בשקיפות מלאה מול כל הרשויות המוסמכות. הסיוע במימון מתבצע במצבים שבהם ישראל אינה ממלאת את חובתה, ככוח כובש, לספק צרכים הומניטריים וצרכים בסיסיים אחרים כגון גישה לדיור, מים, חינוך, בריאות והזנות לרמת חיים נאותה".

יישום מדיניות חד-צדדית זו לתמיכה במיזמים של הרשות הפלסטינית בשטחי C ולקידום החל לתפוס תאוצה בשנת 2012. בשנה זו הועברו 200 מיליון אירו לתמיכה ברשות הפלסטינית, ומהם 7 מיליון אירו יוחדו בעבור "פיתוח קרקע ותשתיות בסיסיות בשטח C" בלבד, שם קוד להקמת אלפי מבנים בלתי חוקיים ברשת המאחזים שהקימה הרשות הפלסטינית.⁴⁵ רשת המאחזים קיבעה בעיקר אוכלוסיית בדוויות נודדות כדי להפוך את האוהלים והפחונים ליישובי קבע.

44 ראו למשל: תגובת האיחוד האירופי לתחקיר מקור ראשון "לוחמה בשטח בניי"; <https://bitly/2bH0z2X>

45 "המקלוניה האחרונה" - מעורבות האיחוד האירופי בבניה בלתי חוקית ביהודה ושומרון, תנועת רגלים, פברואר 2015: <https://bitly/2Q86inc>

בדל"ה שפורסם האיחוד האירופי בשנת 2012 נכתב: "המיון החדש של האיחוד האירופי יספק הכשרה ומומחיות, שיסייעו למשרדי הרשות הפלסטינית לתכנן ולבנות תשתיות חדשות בשטחי C ולאפשר לאנשים לטייב ולבנות מחדש את הקרקע"⁴⁶.

בשנים שלאחר מכן עבר האיחוד האירופי מעמדה תומכת פסיבית למעורבות אקטיבית גוברת והולכת בהתשלטות הרשות הפלסטינית על שטחי C.

בשנת 2014 הוענקו 11 מיליון אירו למאחזים הבדווים לקהילות הרועים⁴⁷ בשטחי C, ומסמך יישום תכנית הומניטרית בשטחים הפלסטינים הכבושים⁴⁷ שפורסם בשנה זו, הדגיש: "האיחוד האירופי והרשות הפלסטינית מקדמים באופן אקטיבי תכנון ובנייה של הרשות הפלסטינית על שטחי C, שאם יצליח, עתיד לסלול את הדרך לפיתוח והרחבת השליטה של הרשות הפלסטינית על שטחי C. התכנון והבנייה אמורים לעזור להגן על מבנים ביישובים קיימים".

בשנים שלאחר מכן הוזרמו מאות מיליוני דולרים לתמיכה מעשית בהשתלטות על הקרקע תחת שלל כותרות של מיזמים. ממסמך המסכם את המיזמים בשטחי C שתמוך בהם האיחוד האירופי בשנים 2016-2018 בלבד אפשר להתרשם שעם

⁴⁶ <http://bit.ly/2Z8gE9>
⁴⁷ <http://bit.ly/2Q55Z6H>

2018-2010	2017-2014	2016	2018-2014	2017-2013
מיזמים לפיתוח תשתיות מים (מאגרי מים, תפירת בורות	מאבק משפטי למניעת הריסת מבני האיחוד האירופי	מיזם הגנה על קרקעות פלסטיניות בבקעת הירדן	סיוע הומניטרי לקהילות הרועים	מיזם ניהול מים וקרקע

השנים הלך וגבר זרם הכסף מאירופה.⁴⁸ בשנים אלו ניתן 'סיוע הומניטרי' בסך 33 מיליון אירו. עוד 2.5 מיליון אירו יוחדו לקידום תכנון להלבנת 113 מאחזים בלתי חוקיים של הרשות הפלסטינית בשטחי C. 9.5 מיליון אירו נתרמו לפיתוח תשתיות וקידום מיזמים הקלאיים בסך 10 מיליון אירו. תחום תשתיות המים זכה למימון של כ-18 מיליון אירו.⁴⁹ בתחום הלוואות המשפטיות למניעת אכיפת החוק נתרמו בשנת 2017 לברדה (י) 20 מיליון אירו.

בהקשר זה ראוי לציין את היעילות הרבה שמחברי המסמך מייחסים למנגנוני הלוואה המשפטית ולהצלחתם במניעת אכיפת החוק: "הסיוע המשפטי ניתן ליותר מ-2,000 בתי אב. 97.6 אחוזים ממקבלי צווי פינוי או הריסה הצליחו להישאר בבתיהם בזכות ייצוג משפטי".⁹⁴ אחוזים מכלל 1,569 המבנים ההומניטריים שנמסרו עד כה (מבני האיחוד האירופי במאחזי הרשות הפלסטינית) נשמרו".

יצוין כי הסכומים דלעיל נוגעים רק לתמיכה ישירה במיזמים בלתי חוקיים בשטחי C, והם אינם משקפים את מכלול התמיכה הכספית העקיפה של האיחוד האירופי במיזמים האלה, מאחר שהאיחוד האירופי מממן גם את התפעול והמשכורות של מנגנוני הרשות הפלסטינית, שהם המנוע הלוגיסטי והאדמיניסטרטיבי לקידום התוכניות להשתלטות בלתי חוקית על שטחי C.

כאמור, כלל התוכניות מסתברות תחת מעטה של סיוע הומניטרי, אך תוצאתן היא העמקת האחיזה של הרשות הפלסטינית בשטחי C.

ראוי לציין כי אף על פי שהבנייה וההשתלטות הבלתי חוקית על מקרקעין הן הפרה בוטה של החוק הישראלי, והמעורבות האירופית בפעולות אלו היא הפרה בוטה של כמה אמנות דיפלומטיות שעיקרן אי-התערבות במדיניות המדינה המארחת, הרי שבסיסיונות שלנו לצרף את האיחוד האירופי כמשיב פורמלי לעתירות בסוגיות אלו טען האיחוד האירופי בעקביות כי הוא נהנה מחסינות דיפלומטית על בסיס אמנת וינה. בתי המשפט שנדרשו לעתירות אלו, ובג"ץ בראשם, נמנעו מלהכריע בסוגיית תחולת החסינות הדיפלומטית על פעולות אלו. מאחר שהמדינה אף היא נמנעה מלאשר את טענת החסינות או לדחותה, במצב הנתון מלבד הכלים הדיפלומטיים אי אפשר לעשות דבר במישור המשפטי.

⁴⁸ <http://bit.ly/3823786>

⁴⁹ המסמך מציין כי התמיכה בתחום תשתיות המים הנוגעת לשנים 2006-2019 הגיעה ל-81 מיליון אירו.

שער ג':

השלכות ומשמעויות ביטחון, מדיניות וסביבה (פרק מומחים)

משמעויות ביטחוניות ומדיניות

תא"ל במיל' יוסי קופרבווסר⁵⁰

המערכה הפלטינית לקביעת עובדות בשטח C - משמעויות
ביטחוניות ומדיניות

משתלטים על שטחים הקלאיים, פורצים דרכים, מכריזים על קרקעות מדינה כעל שמורות טבע פלטיניות ומשתלטות על שטחים שיועזו על פי ההסכמים להיות שטחי אש או שמורות טבע.

את הפעילות בתחום מובילה הרשות הפלטינית עצמה באמצעות מוסדות הכפופים לה כמו המשרד הפלטיני לאיכות הסביבה, משרד החקלאות והמשרד למאבק בהתנחלויות ובגדר, עם ארגונים לא ממשלתיים, ובראשם ארגון הוועדות החקלאיות, המשמש שולחן של החזית העממית לשחרור פלסטין, שאחד מראשיה, ריאד אלמלכי, מכהן זה שנים רבות בתפקיד שר החוץ הפלסטיני ואמון מתוקף תפקידו על הקשר בין הרשות לאו"ם ולאיחוד הארופי (החזית העממית לשחרור פלסטין שולטת במרבית הארגונים הלא ממשלתיים הפלטיניים הנהנים מתמיכה כספית ומלגיטימציה של האו"ם ושל האיחוד הארופי. ארגונים אלו ממלאים תפקיד מרכזי במאבק נגד ישראל במישור המדיני והמשפטי, כולל באמצעות תנועת החורם BDS, בניסיון לפגוע בלגיטימציה של ישראל ולהביא בסופו של דבר לידי היעלמות מדינת הלאום של העם היהודי).

חלק נכבד מהפעילות נעשה במסגרת תוכנית סדורה הנקראת 'שורשיים' (גז'יר בערבית), שתכליתה להעמיק את האחיזה הפלטינית באזור C. אם כן, לא מדובר באוסף מקרי ומזדמן של פעילויות אלא בתוכנית של ממש.

מה גורם לפלסטינים לאמץ תוכנית זו? להערכתנו חברו לכך כמה גורמים:

1. בעקבות כישלון המשא ומתן עם ראש הממשלה אולמרט ושרת החוץ לבני-מור, ולאחר ששטח ראש הממשלה נתניהו את משנתו המדינית בנאום בר-אילן ב-2009, גברה ההכרה של הפלסטינים שפחתו ואולי אפילו אפסו הסיכויים להגיע להסדר שיענה על הדרישות של ההנהגה הפלטינית ויאפשר הקמת מדינה פלטינית בעלת רציפות טריטוריאלית שתשלוט כמעט על כל השטחים שהשלטתה עליהם ישראל ב-1967 (כולל חילופי שטחים מוגבלים) השטחים שהשלטתה עליהם ישראל ב-1967 (כולל חילופי שטחים מוגבלים)

50 כיהן בראש חטיבת המחקר באמ"ן בדרגת תת-אלוף ושימש מנכ"ל המשרד לנשאים אסטרטגיים.

וכירחה מזרחי ירושלים כלי שיידידשו הפלסטינים להגביר בהיות ישראל מדינת תלאום של העם היהודי ולהסכים שההסדר הוא בבחינת סוף הסכסוך וכך כל התביעות (כולל תביעת השיבה לבתיאם של הפליטים הפלסטינים וצאצאיהם), ראש הממשלה הפלסטיני דאז סלאם פיאד יזם תוכנית פעולה על רקע התובנה שלדית של תשתיות למדינה הפלסטינית בשנת 1967, כדי שהקמת המדינה הפלסטינית וההכרה הבין-לאומית בה לא יחייבו את הפלסטינים לוותרים וביטחון של ישראל, המחייבים שליתה ישראלית ממומנת בבקעת הירדן.

3. הפלסטינים הבינו שפעילות חד-צדדית כזו עשויה לזכות בתמיכה רחבה מצד גורמים רבים במערכת הבין-לאומית, ובראשם האיחוד האירופי והא"ם, וכן יוצגו כמהלכים לא אלימים המבטאים מאבק של עם כבוש לשחרור אדמתו הלאומית.

4. הפלסטינים הבינו שבטובתו שנוצרו יקשה על ישראל לפעול לסיכול התוכנית הן משום שהתוכנית זוכה לתמיכה בין-לאומית, הן משום שהיא איננה אלימה, ובמיוחד משום שמערכת הביטחון הישראלי מעונינת להימנע ככל האפשר מחיכוך שאינו הכרחי עם המערכת הפלסטינית, ויש בה גורמים רבים שאף מגלים הבנה ופעריות זו, שלא לומר מצדיקים אותה (למשל טענה החזרת ונשנית כי ישראל נמנעת מלאשר מיזמים ותוכניות בנייה של הפלסטינים באזור C, ולכן אין לפלסטינים ברירה אלא לעשות זאת ללא אישור. ההיתנות הישראלית מפעולה נחוושה, שאפשרה הקמת יותר מ-25,000 מבנים לא חוקיים באזור C מאז 2009, הוכיחה את צדקת הנחת העבודה הפלסטינית והמריצה את הפלסטינים ותומכיהם להגביר את פעילותם בשטח.

5. הפלסטינים חששו שהיעדר פעילות פלסטינית בשעה שישאל מבטסת את ההתייבשות היהודית באזור יהודה ושומרון ומעלילה עין גם מבנייה לא חוקית של גורמים במין הישראלי באזור יבאי לידי קביעת עובדות בעייתיות מבחינת הפלסטינים ולתבוסה פלסטינית במערכה שהם מנהלים נגד ישראל בכל הקשור לקביעת העובדות בשטח בהיעדר הסכם או לקראת אפשרות של הסדר, שסיוכיוו כאמור קלושים.

פעילות זו של הפלסטינים עומדת כמובן בניגוד להסכם אוסלו, שעל פיו האחידות לתכנון ולמתן אישור בנייה באזור C נתונה בידי ישראל בלבד, ובאזורים המיועדים לשמורות טבע ולשטחים אש הבנייה אסורה. פעילותם זו בעייתית מבחינה חוקית גם משום שחלק ניכר מהבנייה אינו נעשה בשטח פרטי בבעלות פלסטינית (מולכי) - גם אם בעלות זו לעיתים מוטלת בספק - אלא בשטחים שהוכרו אזרחים מדינה, ואולם ההתעלמות של הפלסטינים איננה אמורה להפתיע, על פי ההסכם הם היו אמורים גם להילחם בטרור ולהפסיק את ההסתה, אך בפועל הם מעדידים ומתמרצים טרור ומשימפים בגאווה להסית נגד הצינות ונגד ישראל, ניכר שבעיני הפלסטינים ההסכמים אינם מחייבים אותם לשנות את המאבק בצינות, שהוא

לתיפיתם תמצית הזוהת הפלסטינית.

אם כן, אלו הן המשמעויות הנגזרות מהפעילות הפלסטינית:

1. במישור הביטחוני - הבנייה הבלתי חוקית של הפלסטינים מסכנת אינטרסים ביטחוניים מובהקים של ישראל. היא נעשית בצמוד לצירי תנועה חיוניים של צה"ל המשמשים במצבי חירום (המקרה של חאן אל אחמר, הצמוד לציר ירושלים-בקעת הירדן, הוא דוגמה מוכרת של חאן אל אחמר, הצמוד לציר להקמת בתי ספר ומבני מגורים בסמוך לצירים חיוניים). הבנייה בשטחים המוגבלים לבקעת הירדן ובשוליה עגולה להקשות על השליטה הישראלית בשטח בעת הצורך; הבנייה בסמוך להתייבשות הישראלית ולאורך הצירים עגולה להפוך לאיום על חופש התנועה ועל ביטחון הישראלית ולאוור הצירים ליישורים אש ואימונים מפריעה להכנת כוחות צה"ל למשימותיהם, והבנייה בשטחי מדינה באזורים חיוניים מבחינה ביטחונית, כמו נחל חלץ שמדרום לירושלים, עגולה לכסות אילוצים על חופש הפעולה של צה"ל בכל הקשור להגנה על ירושלים ועל ההתייבשות היהודית באזור יהודה ושומרון. ברור שהבנייה הבלתי חוקית היא נדבך נוסף ביצירת איום על ביטחון ההתייבשות הישראלית באזור ושומרון הממוסך על מאמצי הטרור המזופנים כלפיה, במישור המדיני - התוכנית הפלסטינית נועדה להחזיש כי שטחי C הם שטח פלסטיני לכל דבר שלישאל איון זיקה אליה, ולפיכך אין אלו אזורים שניים במחלוקת, כפי שישאל טוענת בהסתמכה על הסכמי אוסלו, אלא חלק מהמדינה הפלסטינית, שהעצרת הכללית של האו"ם כבר הכירה בה. בראייתם, שאמצעה טופית המערכת הבין-לאומית (אוצות הברית, כנור, נמנעה בהצבעה) 2334, שהתקבלה בהסכמה אמיריקנית (אוצות הברית, כנור, נמנעה בהצבעה) מדובר בשטח פלסטיני כבוש, ולכן יש למדינת פלסטיין סמכות להשתלט על קרקעות באזור זה וליבנות בהן ללא שיהיה לה צורך לקבל אישור מישראל.
2. הירדן, כולל בגושי ההתייבשות שמקובל לדאות בהם שטחים שישארו בריבונות ישראלית גם במסגרת הסדר, דוגמת גוש עציון, כדי למנוע מישראל לגבות מהפלסטינים מחיר, בשטח, באמצעות הרחבת ההתייבשות וחזוקה, על סירובם המתמשך והגורף להגיע לפשרה ולויתורים כלשהם בכל הקשור למרכיב הנרטיב הפלסטיני.
3. כמו כן על ידי בנייה או יצירת חזקה על קרקעות הסמוכות ליישובים ישראלים, במיוחד באזורים הסמוכים גם לשטחי אזור 8, הפלסטינים מקווים ליצור תחושת איום ומצור על ההתייבשות הישראלית ולהביא להחלשתה. הבנייה ושאר הפעילות הקרקעית מאפשרת לרשות הפלסטינית ולארגונים המקיבים אליה להציג עצמה בידיה הפנים-פלסטינית כמי שנאבקת בצינות ובכישורים לא פחות ממחרייה וחמאס, והיא עושה זאת באורח יעיל וניכר יותר מהגורמים המפעילים טרור באמצעות נשק חם.

לסיכום, הרפיון המאפיין את התמודדות ממשלת ישראל עם התופעה, שרן באופן חלקי אפשר לייחסו לביורוקרטיה, למחסור בכוח אדם במנהל האזרחי ולחומשכות התהליכים המשפטיים, מאפשר לפלסטינים ליצור בשטח מציאות בעייתית המבטאת את תפיסתם שכל שטחי יהודה ושומרון הם שטח פלסטיני כבוש. הרפיון הישראלי מעודד גם את האו"ם ואת האיחוד האירופי להמשיך ולסייע לפעילות פלסטינית זו אך שבכך הם פועלים בניגוד להסכמים שזכו לתמיכתם ושהם מחויבים אליהם. מציאות זו פוגעת באינטרסים הביטחוניים של ישראל ומגבירה את הסיכון לביטחון ההתיישבות והמתיישבים ביהודה ושומרון.

על ישראל לרכז מאמץ לטפל בתופעה זו בהקדים ובניחישות כדי להשיב את הגלגל לאחור ולהבהיר כי מבחינת ישראל הסכמי אוסלו תקפים, והיא רואה באזור C שטח נתון במחלוקת שהסמכות לתכנון ולמתן אישורי בנייה בו נתונה בידיה. הדברקות במדיניות היד הרפה גם לאחר שעלה הנושא על סדר היום רק תחריף את המצב. בה בעת על ישראל להקפיד שייחזקו האישורים המתאימים במתקיים שהבנייה נדרשת ומועילה לציבור הפלסטיני המתגורר באזור C או בסמוך לו, הן משום שכך נכון לעשות הן כדי למנוע לזות שפתיים.

עשור לתוכנית פיאד - עשר שנים

של החמצה

רון פרושארון⁵¹

חמישים וחמש שנים חלפו מאז הוקם איש"ף, עשרים וחמש מאז נחתמו הסכמי אוסלו וארבע עשרה מאז ההתנתקות הישראלית מרצועת עזה, והפלסטינים מקפידים על קו דיפלומטי אחיד לאורך כל השנים: שלא להציע שום הצעה קונסטרוקטיבית.

תמיד להשיב בשלילה, תמיד לקום מהשולחן, תמיד לייצר מהומה, התקברנות ומסבנות. זוהי שיטת העבודה הלא מוצלחת של הרנהגה הפלסטינית זה עשרות שנים. נדמה שמאז שלוש הלואים של ועידת חרטום נמחקה המילה 'כך מהמילון הפלסטיני'.

תוכנית פיאד הייתה ניצוץ אחד באפלה שייצג חשיבה אחרת. גם מי שלא הסכים עם הזונה המוצהר של התוכנית, "מדינה המשחרעת על פני עזה והגדה המערבית כולה שבייתה ירושלים", וכותב שורות אלו נמנה עימם, אינו יכול שלא לכבד את התעוזה הפלסטינית החז-פעמית שבאה לידי ביטוי בתוכנית. לדגש היה נדמה שהפלסטינים מציגים קו אחיד:

- נקיטת יזמה ולא בריחה מאחריות;
- תגות חזון ולא עיסוקן אובססיבי בעבר;
- אופרטיביות ולא קריסת מערכות.

אבל שאיפות לחוד ומציאות לחוד. בעשר השנים שעברו מאז פורסמה תוכנית פיאד לא השתנה דבר: הפלסטינים לא השכילו ליישם ולו חלקים מעטים מהתוכנית. רק לצורך הדיון נדרש למאפייני היסוד של התוכנית: מערכת פוליטית דמוקרטית חופשית, שוויון בפני החוק, אחריות ממשלתית כוללת על ביטחון, חינוך, רווחה ותרבות ומערכת כלכלית המושתתת על תפיסות השוק החופשי ברגולציה ממשלתית.

מבט על מצבה העגום של הרשות הפלסטינית מלמד כי התשובה לכל קטגוריה היא לא באל"ף רבתי. איילו אם מפרידים את עזה מהתמונה נראית ישות נגונה בשחיתות ובסיאוב, לא דמוקרטית, לא חופשית, לא שוויונית ובעיקר בורחת מאחריות לעתידה שלה ולעתיד אזרחיה.

העולם התקדם, וכן התקדמו מדינת ישראל וכמה מדינות ערביות. ארצות הברית

⁵¹ ראש מכן אבא אבן לדיפלומטיה בינלאומית במרכז הבינתחומי הרצליה, דיפלומט ישראלי, שימש בין היתר שגריר ישראל בא"ם, מנכ"ל משרד החוץ ושגריר ישראל בבריטניה.

שינתה פניה, וגם רבות ממדינות אירופה אינן נראות כמתול של שוים. אך הנרטיב הפלסטיני מקובע במקומי, תקוע במציאות שאינה קיימת ונעשה רלוונטי פחות ופחות.

ברמה הבין-לאומית המחול הפלסטיני תמור שבעיית.

למרות תמיכה בין-לאומית מסיבית שהסלפסטינים מקבלים מגופים בין-לאומיים וממדינות בעולם הם אינם משכילים למנף את החיובין להתפתחות והצלחה.

שלוש רמות של תמיכה בין-לאומית הפלסטינים מקבלים בעשור האחרון. בכל אחת מהן טמון פוטנציאל פיתוח ניכר לעם הפלסטיני, ובכל אחת מהן הוחמצה ההזדמנות החמצה מלכתחילה, כמו שאומרים הבריטים.

הרמה הראשונה: תמיכה ארגונים בין-לאומיים - קצרה הידיעה מלהכיל את היקף ההטירה הפדו-פלסטינית שארגונים בין-לאומיים נגועים בה, ובראשם ארגון האומות המאוחדות.

יחסו של האו"ם למדינת ישראל אינו מאופיין רק בסטנדרט כפול (Double Standards) אלא בסטנדרט משולש, ובתרגום חופשי לעברית במוסר משולש: נורמה אחת כלפי דיקטטורות, נורמה אחרת כלפי דמוקרטיית נורמה מיוחדת, ייחודית ומפלה כלפי מדינה אחת בעולם - ישראל. נורמה זו חורגת ממה שמצופה ממדינה דמוקרטית ומציבה בפניה רף שלדוב אינו בר השגה.

המוסר המשולש הזה עם פוליטיקת המספרים של האו"ם מכתיבים במידה רבה את המדיניות האנטי-ישראלית והפרו-פלסטינית בפרלמנט של העולם. נציג כמה דוגמאות:

- בחודש מאי 2016 אימצ ארגון הברית העולמי, שנחשב ארגון מקצועי כביכול, החלטה שכוותמה יתנאי הברית בשטחים הפלסטיניים הכבושים, במזרח ירושלים ובגולן הסורי הכבוש, ולפיה ישראל - והיא בלבד - יגורמת להפרה של בריתות המנטליות, הפיזית והמבנית. את ההחלטה קידמו מדינות ערב כשיתוף המשלחת הפלסטינית לאו"ם. בעד החלטה הגינוי הייחודי לישראל הצביעו בין היתר בריטניה, צרפת וגרמניה, והן הצטרפו לאיראן, ונצואלה וטורקיה ועוד מדינות רבות אחרות מאירופה ושאר העולם. בדומה לרבות מההחלטות האנטי-ישראליות, מאז הוצגה לראשונה בשנת 2016 היא ממשיכה לעלות להצבעה מדי שנה בשנה ועלמה גם השנה בחודש מאי, ואף עברה בתמיכת מדינות כמו ספרד, צרפת, בלגיה, שוודיה ושווייץ.
- בחודש מרץ 2015 נסגרה הישיבה השנתית של הוועדה למעמד האישית, שרובות בני אדם מכל רחבי הגלובוס באים אליה, כולל שוועי עולם, בגיני מיוחד כלפי ישראל בעקבות יחסה לנשים בחברה הפלסטינית. בוועדה היו חברות בין השאר איראן וטורן, מדינות שבהן נשים מודרות מהחברה וניאוך מוגדר עבורה שדינה סקילה.
- ביוני 2015 בחרה ועדת הארגונים הלא ממשתלבים של האו"ם, המעניקה מעמד מייגע באו"ם לארגונים לא ממשתלבים ולעמותות, להכניס לשורות הארגון את

מרכז הישיבה הפלסטיני, המכחיש את זכות הקיום של מדינה חברה באו"ם - ישראל. אין ספק שהאו"ם זקוק לתוספת של ייעוץ בכל הקשור למדיניות האנטי-ישראלית שהוא מוביל.

גם בתחום הארגונים הבין-לאומיים בשטח לא נפקד מקומה של התמיכה הבלתי מתפשרת בנרטיב הפלסטיני הישן. תמיכה זו לעיתים מתפקדת כחורב פיפיות חדה במיוחד.

נראה לדוגמה את אונר"א, סוכנות האו"ם הייחודית לטיפול בפליטים הפלסטינים. אין מה לטעות, לאו"ם כבר יש סוכנות טיוע לפליטים המספלת בפליטים מכל רחבי העולם, UNHCR שמה. אך בארגון הוחלט שלפליטים הפלסטינים מגיע יחס מיוחד, ועל כן נפתחה סוכנות מיוחדת רק בשבילם. ההערכות של UNHCR גורסות כי בעולם יש היום 68,000,000 איש שנאלצו לעזוב את בתיהם ב-128 מדינות וזקוקים לסייע מייד, אולם במהלך השנים השקיע האו"ם באמצעות אונר"א וברחפת מדינות ערב בפליטים פלסטינים משאבים רבים יותר משהשקיע בכל אובסטיית פליטים אחרת על פני כדור הארץ (ביחס למספרם, כמובן). אך אפשר להסביר את הזנאות של כל פליט פלסטיני לתקציב גבוה פי ארבעה (!) מפליט שבא מאפגניסטאן, מטורקיה, מאפריקה או מכל מקום אחר בעולם?

הדבר הנורא ביותר הוא שאף שאונר"א היא הסוכנות המתוקצבת ביותר בעולם, בהפוש ניכר מאחיותיה, היא עדיין כושלת בטיפול שהיא נותנת לפליטים הפלסטינים. במקום לסייע בפתרון בעיית הפליטות היא פועלת להנציה אותה. תחת אחריותה קפץ מספר הפליטים מ-700,000 ל-5,700,000, והיא עוסקת בשימור מעמד הפליטות, העובר בירושה באופן ייחודי וחוסר אחריות בעולם, בחינוך להסתתם בקרב ילדי הפלסטינים ובמינעה אקטיבית מהרשות לקבל אחריות לאזרחיה.

אונר"א היא הדוגמה הטובה ביותר לברירה של הרשות הפלסטינית מאחוריות לחיי אזרחיה. לו היו מנהיגי הרשות הפלסטינית מעוניינים לננות תשתית אמיתית למדינה, כזאת שעוסקת בנושאים אזרחיים, הם היו מתעקשים על העברת סמכויות הברית והחינוך מאונר"א לידיהם, מכיוון שרק מי שמחוננים לקבל אחריות לחיי היום-יום ולעמיד אחריותם יכולים להקים מדינה אמיתית ובה קיימא.

ואכן, הפלסטינים לא השכילו למנף את התמיכה הדיפלומטית הבין-לאומית - בחומר וברוח - ולפתח את מערכות הכלכלה והחינוך שלהם או לקבל אחריות לאזרחיהם ועמיהם. ההפך הוא הנכון: הם מקדמים את הארגונים וההחלטות שמתציגים מסכנות והתנערות מאחריות ונמנעים בחוסר היגיון כמעט מלצרוץ להחלטות האלה גם צעדים אופרטיביים שתמילתם הוצאת הפלסטינים מן המצב הנורא שהם שרויים בו, לטענתם.

הרמה השנייה: תמיכת מדינות ערביות - תמיכה זו אומנם הולכת ומלשת עם השנים, אבל היא עדיין קיימת, בעיקר בהקשר הערבי. גם כאן כסך בין-לאומי ערבי מגיע לעזה ולרשות הפלסטינית במזרחות ומחולק למקורבים ולמשתפחות שהידיים?

כמות הכסף המושקע בפינתות, בכלכלה, במקומות עבודה, בחינוך ובקבלת אחריות עצמית תופס חלק מזערי מהסיוע העובי הבין-לאומי שהפלסטינים מקבלים.

הרמה השלישית: תמיכת מדינות אירופה - זו אולי התמיכה מעוררת הועם יותר מכולן, המוהצמת מכולן והיחידה שמקיימת את תוכנית פיאד, אבל את החלקים הרעיים שבה.

כדוגמה בולטת נקח את שטחי C, הנתונים, על פי הסכמי אוסלו, בשליטה מלאה של מדינת ישראל, ואפשר לראות בהם כיום אלפי מבנים יבילים אפרוריים למראה שמטובעים עליהם שלטים לבנים עם כיתוב קטנטן. באנגלית, באותיות של קידוש לבנה ותחת סמל הנוכבים המפורסם, נכתב "נותרם בידו האירופי". את המבנים האלה הציב האיחוד האירופי באופן לא חוקי, בניגוד להסכמי אוסלו ולמשפט הבין-לאומי, כדי לקבוע עובדות בשטח ללא משא ומתן למען הפלסטינים.

אך אין סיפור שזועק לשמיים יותר מסוגיית חאן אל אחמר. במקרה הזה ערערו מדינות אירופה לא רק על החלטות של ממשלת ישראל אלא על החלטת בית המשפט העליון של ישראל, שהתקבלה לאחר תשע שנים של הליכים משפטיים, לפני את היישוב הביתי חוקי חאן אל אחמר. היושב בשטח C ובשליטה ישראלית מלאה. עצם הערעור על הלגיטימיות של החלטות הממשלה ובית המשפט העליון כמות בקריאת נגד מצד מדינות אירופה על יסודות הדמוקרטיה הישראלית. הפרלמנט האירופי אף הגדיל לעשות והגדיר צעד זה באופן אבסורדי "פשע מלחמה".

לתפסתי, תכלית הפעולה האירופית בדוגמאות שהבאתי כאן ובמקרים אחרים היא לסכל את מאמציה של ישראל להתמודד עם בנייה ערבית בלתי חוקית בשטחי C. הצבת המבנה היא הפרה של הסכמי אוסלו, שעליהם חתום האיחוד כאחד העדים, הקובעים כי שטחי C יהיו בשליטה ביטחונית ואזרחית מלאה של ישראל.

הפלסטינים מקבלים עובדות אירופיות בשטח ולכן רואים עצמם פטורים מנקיטת יוזמה מדינית בין-לאומית או מיניסטריות לפעול בעצמם לפיתוח אמיתי של אזרחים. האירופים מבהינתם מבקשים ליישם בשטח את תוכנית פיאד, ואם ציפינו שהם יקדמו את החלקים בתוכנית העוסקים בדמוקרטיה, שלטון חוקי, כלכלה חופשית וזכויות אדם, טעות בידני. האירופים מקדמים את החלק שעיקרו סיפוח זומל, התנהלות חד-צדדית במסלול עוקף משא ומתן וניסיון לכפות מדינה פלסטינית דה פקטו.

עשר שנים עברו בהחמזה. מה יקרה בעשר השנים הבאות?

לצערי גם העתיד אינו ורוד. לאחרונה נערכה הסדרה הכלכלית האמריקנית בבחריון, *Peace to Prosperity*, והוצגה בה תוכנית השלום הכלכלית של ממשל טראמפ שתכליתה בניית חליפת סיוע וקידום לרשות הפלסטינית, בשלב זה

בעיקר במישור הכלכלי. דבר אחד אי אפשר לומר בגנות הפלסטינים: שתמובתם לא הייתה צפויה.

הפלסטינים התנהגו בהתאם להגדרה של איינשטיין לשיגעון, חזרו על אותה התנהגות שגויה של סירוב וביינות וציפו לתוצאה שונה. הם לא יקבלו תוצאה כזאת. גם הפעם תניב הברירה שלהם משולחן המשא ומתן והפיתוח יכול שליל ברמה הפוליטית, ברמה הדיפלומטית בין-לאומית ובעיקר כלפי בני עמם.

תוכנית פיאד הייתה יוזמה פלסטינית חריגה בנוף. היא אומנם ראתה בחזונה הקמה חד-צדדית של מדינה פלסטינית שבירתה ירושלים, חזון הרחוק כרחוק מזרח ממערב מתפיסת עולמי. אבל היה בה ניצוץ של חשיבה חדשה שיכול אולי להזין לשיח בין העמים גם הביטחים פרקטיים, מיקוד בכלכלה וחינוך, הגנה של מושגים כמו דמוקרטיה ושלטון חוקי.

הפלסטינים עצמם הרגו אותה בעודה בחיתוליה פשוט כי פוגמטיים והתקרבנות אינם הולכים יחד. כל עוד זה לא ישתנה, וכל עוד לא תשתנה התמיכה הבין-לאומית האוטומטית בנרטיב הפלסטיני, לצערי יהיה קשה לראות פרטנר להיברות ולמשא ומתן בין ישראל לשכנתה שמעבר לקו הירוק.

אחריות המדינה לזיהום מקורות המים ביהודה ושומרון עו"ד שלמה רבינוביץ⁵²

בחינת המצב הסביבתי ביהודה ושומרון מעלה תמונה קשה של מפגעים סביבתיים במגוון תחומים, בעיקר מפגעי עשן מפגעי שפכים, פגיעה במקורות המים, זיהום תחנות הדלק, זיהום קרקע, חציבה בלתי חוקית, טיפול מזיק בפסולת אלקטרונית ובנייה ללא תכנון כולל ואגב גרימת נזקים סביבתיים ניכרים.

בעשור האחרון יש מדיניות ופעילות בשטח של בנייה מסיבית וחקלאות לא מפותחת בשטחי B-1 הגוררות נזקים סביבתיים שלחלקם אין תקנה. ברשימה זו נתמקד מעט במפגע השפכים וזיהום המים, הפוגע בנגר העילי, במי התהום ואף במים שהמדינה והרשות הפלסטינית מזרימות. נוסף על הפגיעה הסביבתית במי התהום ובסביבה בכלל, מפגע זה גורם לפגיעה בבריאות הציבור ובאיכות החיים. מפגעי השפכים וזיהום מקורות המים ביהודה ושומרון הם החמורים ביותר במפגעים חוצי גבולות יהודה ושומרון ומדינת ישראל. פעמים רבות השפכים מכילים חומרים מסוכנים, כולל תרכובות זרחן וחנקן, וגורמים לסכונים בריאותיים, תברואתיים וסביבתיים חמורים ולזיהום מקורות מים עיליים ותחתיים. הסכונים הם לתושבי האזור, לתושבי מדינת ישראל, לאקוויפר ההר ולסביבה בכלל.

כל המומחים הבוחנים את המצב ביהודה ושומרון תמימי דעים כי עקב שאיבות יתר והזרמה וחלחול של שפכים ביתיים ותעשייתיים אקוויפר ההר נתון בסכנה תמורה וההולכת וגוברת. בפועל חלק גדול מנחלי יהודה ושומרון משמשים צינור, המוביל הארצי ממש, להזרמת שפכים ביתיים ותעשייתיים. השפכים אינם מבוזזים בין גבולות; הם חוצים ללא הפרעה את הקו הירוק, למשל, שפכי הערים שכם והכפרים שבדרדך ושפכי טול כרם וסביביותיה זורמים בנחל שכם ובנחל אלכסנדר, שפכי גנין זורמים בנחל קישון, שפכי כפרים פלסטיניים זורמים בנחל חדרה, שפכי אריאל, סלפית והסביבה זורמים בנחל שילה, שפכי העיר חברון, קריית ארבע והסביבה זורמים בנחל חברון ובעבר הגיעו עד באר שבע, שפכי רמאללה זורמים בנחל מודיעים ועוד. גם הטובלים בנחל פרת לא תמיד יודעים שהם רוחצים במי שפכים. אלו פוגעים בתושבים ובבריאותם, מזדהמים את המים העיליים, מחלחלים למי התהום ופוגעים בבתי הגידול, בכל הנקרה בדרכם ובסביבתם.

לדברי מבקר המדינה (16 במאי 2017), עד כה לא גיבשה ממשלת ישראל מדיניות

52 ראש הקליניקה המשפטית לענייני הגנת הסביבה במכללת שערי מדע ומשפט.

לניהול סביבתי חוצה גבולות עם שכנותיה, לרבות בתחום המים, ואין לה מדיניות כאמור בדבר מפגעים החוצים את הקו הירוק גם עם הגבול של רצועת עזה. כמו כן לא הובילה הממשלה מדיניות כוללת ולא הגדירה גודם מתכלל. לפיכך מתעכבים שנים ארוכות פתרונות למפגעים סביבתיים חמורים ומתמשכים, לעיתים אגב הפרת הדיו ופגיעה בבריאות הציבור ובאינטרסים מדיניים חשובים של ישראל.

לשאלה כיצד נוצרו מפגעים קשים וחמורים אלו עונה מבקר המדינה בדברים נוקבים:

מדובר בסדרת כשלים וחסמים תפקודיים: הפסקת פעילות ועדת המים המשותפת; חסמים לקידום וליזום פרויקטים מול גורמים בינלאומיים; חולשה בתיאום הפעילות בין הגורמים הממשלתיים; מעורבות נמוכה של דרג מדיני בנושא ואי-קבלת החלטות בסוגיות חשובות; התנהלות שלא על בסיס תכניות המגדירות יעדים ולוחות זמנים לטיפול בסוגיות שונות. לכשלים ולחסמים האמורים יש קשר ישיר להתחזותם ולהחמרתם של מכלול מפגעים ונזקים סביבתיים ואחרים משצי צדי הקו הירוק, שאלה הבולטים ביניהם: זיהום נחל קודרון משפכי ירושלים; זיהום נחלי השרון - נחל אלכסנדר ונחל שכם; זיהום נחל חברון; זיהום הנחלים מכמש, פרת ומעייץ קלפי; וזיהום הים התיכון משפכי רצועת עזה.

המלצות מבקר המדינה נרחבות ביותר:

מעבר לפעולה הנוחה של כל אחד מהגורמים כאמור, ממצאיו של דוח זה מחייבים פעולה מערכתית שתביא לגיבוש תכנית ביצוע כוללת שתבטיח צמצום ניכר ברמת הזיהומים והנזקים כבר בשנים הקרובות ומוקדם ככל האפשר. נוכח מורכבות הנושא וריבוי הגורמים המעורבים בו, נדרש תיאום, שיתוף פעולה בין כלל הגורמים ותכלול עבודתם. משרד מבקר המדינה ממליץ אפוא לממשלה להקים צוות בין-משרדי, בשיתוף משרדי הממשלה והגופים הרלוונטיים, בראשות משרד ממשלתי אחד, שייביל עבודת מטה בנושא ניהול סביבה חוצת גבולות; מטרתו של הצוות יהיו לגבש מדיניות ממשלתית בנושא, להמליץ על גורם ממשלתי אחד שייביל ויתכלל אותו, וליצור מגוונים שייחמו מענה גם לבעיות סביבתיות מורכבות.

נוסף על הבנייה המסיבית בשטחי B-1 במסגרת עיבודי הקרקע הנרחבים, נפרצו ונסללו מאות קילומטרים של צירים חקלאיים, נחפרו בורות מים, נעשו קידוחים רבים אגב פגיעה חמורה ביותר באקוויפר ההר, ומים נגנבו וזוהמו במכוון ושללא במכוון.

התלונות הרבות שמגיעות לארגונים ולעמותות כמו רגבים, הקליניקה הסביבתית בשערי מדע ומשפט וירוק עכשיו, עוסקות בפגיעה קשה באיכות החיים ובמטרדים

סביבתיים ובריאותיים, מחלות וריחות רעים, אך כאמור, מדובר גם בנוק סביבתי הכולל זיהום מקורות מים ופגיעה בבתי גידול טבעיים של חי וצומח ובערכי טבע מוגנים.

לדברי מבקר המדינה, מפגעי השפכים וזיהום המים "פוגע בעתודות מיי התחום שלה ושל שכניה, בכריאת הציבור ובאיכות חייו. בשל המצב הגאופוליטי בשטחי יהודה ושומרון והרצועה, נושא זה משפיע גם על מצבה המדיני-ביטחוני של ישראל ועל מעמדה בעולם".

המסקנה היא שהמדינה מפרה את חובותיה הבטיחיות כלפי אזרחי המדינה, תושבי האזור והסביבה בכלל. מדינת ישראל אינה מובילה מדיניות תכנון כוללת. הימנעות המדינה מלפעול בתחום הנידון אף מנוגדת למשפט הבין-לאומי, שכן היא מנוגדת להסכמים ולאמנות בין-לאומיות שהמדינה צד בהן.

המסקנה המעשית היא שיש לפעול לשם חשיפת המיזע בדבר המפגעים הסביבתיים הנגרמים בעקבות הפעילות הפלסטינית המכוונת וליזז את המדינה ואת מוסדותיה לפעול: הדבר אפשרי.

בעשור האחרון הרשות הפלסטינית מובילה מהלך אסטרטגי מחונקן להשתלט על שטחים רבים ככל האפשר באזור C בשילוב של דובדי פעולה רבים, הכוללים בניית עשרות אלפי מבנים בלתי חוקיים, השמלטות חקלאית על מאות אלפי דונמים, רישום מקרקעין ולוחמה משפטית למניעת צעדי נגד של מדינת ישראל בתחום אכיפת החוק.

התנהלות זו של הרשות הפלסטינית מנוגדת לחוק הישראלי ולדין הבין-לאומי ואף להסכמים הבין-לאומיים שהרשות הפלסטינית חתמה עליהם. עובדה זו איננה מפריעה לארגונים ולממשלות זרות, כולל מהאיחוד האירופי, לממן את פעילותיה החד-צדדית והבלתי חוקית של הרשות הפלסטינית לצד לחץ מדיני מתמשך נגד מדינת ישראל שנועד להצד את צעדיה בתחום אכיפת החוק.

זה יובל שנים ויותר מדינת ישראל נמנעת מהכרעה במעמדו של אזור יהודה ושומרון ומקביעת מדיניות ברורה בעניינו.

מצד אחד עמדתה הירשמית של מדינת ישראל היא כי יש לה זכות על אזור יהודה ושומרון, והוא איננו שטח כבוש. מצד אחר היעדר מדיניות ברורה ומובהקת יוצר מציאות של היעדר משילות וריבונות. מציאות זו איננה מאפשרת אכיפת חוק יעילה לנוכח פעילות הרשות הפלסטינית לתפיסת השטח.

מערכות האכיפה של צה"ל והמנהל האזרחי אינן מתמודדות עם המציאות הקורמת עור וגידים בשטח מכמה סיבות:

1. היעדר מדיניות - במציאות שבה הדרג המדיני איננו קובע מדיניות סדורה ונוהלי עבודה ברורים, מעצבי המדיניות (או חוסר המדיניות) בפועל הם מפקדי הצבא ופקדי המנהל האזרחי בשטח, איש-איש לפי תפיסת עולמו וראות עיניו. מצב זה מקשה על התנעת תהליכים מורכבים המחייבים ראייה כוללת.
2. חוסר התאמה ארגונית ומחסור במשאבים - יחידת הפיקוח של המנהל האזרחי בנויה לתת מענה מקומי לעבירות על חוק התכנון והבניה, ואיננה מסוגלת לתת מענה מקיף ויעיל לאיום אסטרטגי. זאת ועוד: המנהל האזרחי כפוף מקצועית לדרג אזרחי ונתון למרותו של המפקד הצבאי. מצב זה מוביל לסרבול מובנה בפתרון בעיות ולקשר לקוי עם משרדי הממשלה למיניהם. כמו כן המנהל האזרחי סובל ממחסור שיטתי במשאבים ובכוח אדם.
3. תשתית משפטית-חוקית לקויה - התשתית החוקית ביהודה ושומרון מורכבת מרובדי חקיקה עות'מאניים, בריטיים, ירדניים ומתחיקת ביטחון ישראלית. תשתית זו טובלת מאנכרוניזם מובנה ומפיגור באימוץ חקיקה מודרנית כמו החקיקה המקובלת במדינת ישראל ובמדינות מפותחות אחרות.

שער ד:

סיכום והמלצות

המלצות:

הקמת רשות לשמירה על הקרקעות: ממשלת ישראל תורא להקים במשרד הביטחון אגף שיהיה אמון על שמירת השטחים שנקבעו בהסכמי אוסלו כנחומים לסמכותם האזרחית והביטחונית של מדינת ישראל ותפעל לבל יזמת תוכניות ההשתלטות של הרשות הפלסטינית ולחייזוק הממשליות הישראלית באזורים אלו.

האגף יסייע לשר הביטחון ולממשלת ישראל בגיבוש תוכניות ובקביעת מדיניות, ותכליל את פעילותם של כלל גופי האכיפה, גורמי משרד החוץ, רשויות התכנון והמשפט, ויפעל במגוון הכלים העומדים לרשותם כדי לעצור את תופעת ההשתלטות הפלסטינית, על פי תוכנית סדורה ובהתאם לסדר עדיפויות של שטחים אסטרטגיים.

סיום תהליך הסקר בשטחי C: יש למפות את האזורים האסטרטגיים ולהשלים את רישום קרקעות הסקר כאדמות מדינה, על פי סדר העדיפויות. לשם כך יש צורך בהוספת תקנים לצוות המשפטי העוסק ברישום אדמות מדינה בהודעה ושומרון. בשלב השני, תורה הממשלה על הסדר ורישום המרקעין בשטח C.

מאבק בניה בלתי חוקית: אגף השמירה על הקרקע יגדיל את מספר תקני הפיקוח לביצוע מהלך של הקפאת המצב הקיים ומאבק בבניה חדשה, אשר תאותר באמצעות פיקנחה השוואתי של תצלום אוויר חודש ותשנה את סדרי העדיפויות לאכיפה מתוך מבט אסטרטגי. האגף יעשה שימוש נרחב ואסטרטגי בחוקים, בצווים ובכלים המנהליים לשם מאבק בבלתי חוקית, ובכלל זה, יודחב השימוש ב"צו בניה חדשה" לאזורים נוספים, ייעשה שימוש ביצווי תיחום כנגד מקבצים בלתי חוקיים אשר אינם דורשים מתן אלוטוריבות מגורים לפולשים, ותמבצע פעילות משפטית מכוח החוק לשמירה על הקרקע. דגש מיוחד ינתן לאכיפת צווים בטחוניים ובכללים בניה במרחק של 150 מטרים מצירי תנועה, ויבוצע חילום כלים לאחר עבירה שנית.

מאבק בהשתלטות החקלאית: יש לקדם את הטיפול בהשתלטות החקלאית במדרג סדר העדיפויות לאכיפה. שר הביטחון יורה על סגירת יציגוד העדרות החקלאיות, בשל היותן גוף תומך טרור. כדי לבלום את ההידרדרות בשטח יש למפות ולתעד את תמונת המצב הנוכחית בכל אזור ולשרטט 'מפת בלימה' לגורמי האכיפה, בעזרת מיפוי החקלאות הקיימת נכון לשנת 2010, וזו הקיימת בשנת 2017. לשם אכיפה נחושה ויעילה על רשויות האכיפה להשתמש בכלל הכלים העומדים לרשותם, ובכללם יציגו צווי סילוק יד ממקרקעין, וכן צווי שימוש מפריע בחלקות שנפלטו, אשר לא עובדו במהלך שלוש השנים האחרונות, ויגבש יצו השתלטות חדשה' המקביל ביטודו ליצו בניה חדשה נגד עבודות חדשות שיאוותרו בעזרת פיענוח תצ"א חודשי. כלים חקלאיים המעורבים בהשתלטות חקלאית, יוחזמו לזמן ממושך, ויחלטו החל מהעבירה השנית. רשויות התכנון יקדמו תכנית אב לחקלאות אשר במסגרתה ייחתמו הנצאות מים לחקלאות. יקודמו תכניות ייעור

של קי"ל במקומות הנדרשים. אישור תכניות בניה לערבים בשטח C: האחריות המוניציפלית בתחום תכנון ובניה לתושבים הערבים בשטח C תחול רק על התושבים שגרו בשטח עובר לשנת 2008. לשם כך, תבצע מדינת ישראל סקר אוכלוסין מקיף בשטחי C, על מנת למפות צרכים תכנוניים באופן אובייקטיבי. יוגדרו כי תכניות הבניה שמקודמת הושגו הפלסטינית בשטחי C יידחו, מחוסר מעמדה בקרקע. התכניות שיאושרו יכללו תיחום פיזי בשטח, באופן שימנע זליגת בניה בלתי חוקית, ויתבטסו על עקרין מניעת רצף בניה שעלול לשרת את האינטרסים של הרשות הפלסטינית. מוסדות התכנון יקדמו תכנון מדינתי כולל, המיועד לשרת את כלל התושבים, בדגש על תכנון תשתיות לאומיות בתחום כבישים, חשמל, מים וגז.

פעילות משפטית: יש לגבש התמודדות מערכתית נגד הלוחמה המשפטית על מערכת המשפט מטעם הרשות הפלסטינית והעמותות הזרות כדי למנוע את המשך העומס המכוון בדמותם של מאות הליכים משפטיים ומנהליים חדשים המוגשים בכל שנה. כאמור לעיל, יודחב השימוש בכלים מנהליים כגון צו בניה חדשה וצווי תיחום.

תגובה מדינית: יש לגבש מדיניות תגובה של כלל משרדי הממשלה הרלוונטיים (משרד החוץ, משרד הפנים ומשרד הביטחון) נגד פעילות של מדינות זרות וארגונים זרים התומכים במאמצי הרשות הפלסטינית ופוגעים באינטרסים הישראליים. יש לפעול פעולה פרטנית נגד דמויות מרכזיות המעורבות בפעילות בלתי חוקית, בניהול מיזמים, בהעברת כספים וכי"ב. ובכלל זה סגירת ארגונים הקשורים לטרור ובראשם איגוד העדרות החקלאיות, וכן שלילת יזות מגורמים התומכים בהשתלטות קרקעית.

לאורך העשור שחלף מאז הכרזת פיאר אפשרה מדינת ישראל לארגונים הפלסטיניים הפועלים בשטח ולסייעיהם האירופיים לקבוע עוד ועוד עובדות בשטח באזורים בעלי חשיבות אסטרטגית.

אם חלילה לא תתעשת ממשלת ישראל בקרוב, תחולל תוכניתה של הרשות הפלסטינית שינויים בלתי הפיכים בשטח.

רק המלטה ברורה וחדה של קובעי המדיניות והידרשות מהירה וכלל-מערכתית לעניין מתון הבנה שמדובר בתוכנית הנושאת תוצאות אסטרטגיות מסוכנות יוכלו לתת לה פתרון ראוי. לשם כך אנו מציעים לפעול בהקדם בתחומי האכיפה והמינהל לצד פעילות משפטית ודיפלומטית.

צילום: קלוגר זולטן, לשכת העיתונות הממשלתית

**”כיבוש ארץ אינו בא על ידי הכטחת זכויות
פוליטיות וערובות דיפלומטיות,
אלא על ידי עבודה ישוּבית ממושכת, השתרשות
והתערות בקרקע...
ארץ לא מקבלים, אלא כופשים,
אנחנו נכבוש את הארץ בבנתנו אותה.”**

דוד בן גורדיון, 1915

במוצאת

תנועת רגבים (ע"ד)

ת.ד. 44439 ירושלים 9144302 | טל': 02-6560303 | פקס': 02-6560363

א.ו. www.regavim.org | office@regavim.org

נספח ז'

דו"ח פורום שילה (אשר הוגש לוועדת החוץ
והביטחון של הכנסת)

נספח ז'

דו"ח פורום שילה (אשר הוגש לוועדת החוץ
והביטחון של הכנסת)

יום שני, כ"ג סיון תש"פ
15 ביוני 2020

לכבוד
חברי ועדת חוץ וביטחון
הכנסת

**הנדון: ההשתלטות הפלסטינית על שטחי C – חומר רקע לקראת הדיון מחר
צילום מצב - מרץ 2020 ותוכנית פעולה**

1. במהלך חודשים פברואר-מרץ 2020 ביצע פורום שילה סקר מקיף וראשון מסוגו בשטחי C, שנועד לתת תמונה ברורה ומדויקת עד כמה שניתן של מאמצי ההשתלטות הפלסטינית על האזורים הללו, וסייע למאמצי האכיפה.
2. הסקר נערך באמצעות ניתוח תצ"א, צילום מרחפנים וסיורים בשטח, בשיתוף הארגונים "רגבים", "עד-כאן" ו"שומרים על הנצח", וכלל 5 תחומים:
 - א. בינוי
 - ב. השתלטות חקלאית
 - ג. פריצת דרכים
 - ד. מחצבות
 - ה. פגיעה בארכיאולוגיה ואתרי מורשת
3. המחקר מלווה במפות GIS מפורטות בכל אחד מהתחומים.
4. לקראת הדיון המיוחד בוועדה שבראשותך בנושא ההשתלטות הפלסטינית בשטחי C, אנו מבקשים להביא לידיעתך את עיקרי הממצאים שברשותנו.
5. על-פי תוכניות מתאר פלסטיניות המצויות בידינו, המצב הקיים היום הוא רק קצה הקרחון של המהלך הפלסטיני המתוכנן. בכוונת הפלסטינים לבתר את הבקעה (ל"5 אצבעות"), להשתלט על כל הצירים הראשיים ביהודה ושומרון, לקטוע את הרצף הישראלי, לכתר יישובים ולבודדם, במטרה למנוע את התרחבותם; ובכך לייבש את ההתיישבות היהודית ולהשתלט על השטח. בהעדר פעולה ישראלית אקטיבית לבלום את המהלך, בתוך 10-5 שנים מדינת ישראל תאבד את השליטה ביהודה ושומרון דה-פקטו.
6. מצורפת הצעתנו האופרטיבית להתמודדות עם מאמצי הפלסטינים להשתלט על שטחי C, שאותה הגשנו לשר הביטחון לשעבר ח"כ נפתלי בנט בנובמבר 2019, זמן קצר לאחר כניסתו לתפקיד.

בברכה,

עו"ד בנצי ליברמן
יו"ר פורום שילה

ד"ר ענת רוט
מנכ"ל פורום שילה

רקע

בשנת 2009 פרסם ראש הממשלה הפלסטיני דאז, סלאם פיאד, תוכנית אסטרטגית לבניית התשתית למדינה הפלסטינית בשם "מסיימים את הכיבוש, מקימים מדינה", שתכליתה: השתלטות על שטחי C – יצירת רצף טריטוריאלי בין שטחי A ו-B ובין לבין הקו הירוק, בידוד יישובים יהודים וחסיומת הרצף הטריטוריאלי של ישראל, השתלטות על צירי תנועה ראשיים, השתלטות על משאבי טבע והרס אתרי מורשת יהודים בניסיון לטשטש את הזיקה והקשר של העם היהודי לחבלי הארץ הללו. בתוך זמן קצר עברה התוכנית לשלב הביצוע, ובמהלך העשור האחרון היא משנה את פני השטח מקצה לקצה.

"תוכנית פיאד" כוללת: בינוי נרחב¹, השתלטות חקלאית (הקמת טרסות, עיבודי קרקע נרחבים, חפירת בורות ופריסת ציוד השקיה), מחצבות, פיתוח וסלילה של דרכים, והשתתה של אתרים ארכיאולוגיים. לטובת קידומה המואץ של התוכנית הקימה הרשות הפלסטינית תשתית ארגונית רחבה, ולמרות שהיא מהווה הפרה בוטה של הסכמי אוסלו, היא זוכה לסיוע נרחב של מתן שירותים ומימון נדיב מהאיחוד האירופי, ממדינות האיחוד וגם מהאוי"ם.

במהלך העשור האחרון גיבשו הפלסטינים כ-120 תב"עות לשטחי C, שחלק ניכר מהן כבר מבוצעות בשטח וממומנות על-ידי הקהילה הבינלאומית בהיקף של כ-60 מיליון אירו. עתודות המימון להשלמת הביצוע של תוכניות אלו עומד על 170 מיליון אירו. שינוי פני השטח מלווה גם במאמץ משפטי לקיבוע מציאות משפטית חדשה לטובת הרשות הפלסטינית. הרשי"פ הקימה רשות מיוחדת במימון בינלאומי המפעילה צוותי מודדים לצורך רישום והסדר של המקרקעין מטעמה. בהעדר מהלך ישראלי מקביל, מהלך זה מקבע ריבונות פלסטינית תודעתית ואף משפטית על כלל השטח הפתוח, ובנוסף יאפשר את הפיכתן בפועל של אדמות מדינה וסקר לאדמות פרטיות של פלסטינים. כמובן, המהלך הפלסטיני יוצר גם שינוי דמוגרפי משמעותי וגידול מאסיבי של האוכלוסייה הפלסטינית בשטחי C.

הדיבורים על החלת החוק הישראלי בחלקים משטחי C ובעיקר פרסום תוכנית המאה הובילו להגברת קצב הפעילות הפלסטינית על מנת לקבוע כמה שיותר עובדות בשטח.

כדי לסייע למדינת ישראל לאכוף את ההשתלטות הפלסטינית על שטחי C, כמתבקש הן מהסכמי אוסלו והן מתוכנית טראמפ, ביצענו באמצעות צילומי אוויר (מאוגוסט 2019), ותייעוד שטח באמצעות סיורים ורחפנים (שנעשה בפברואר-מרץ 2020) סקירה מקיפה של כל תחומי הפעילות הפלסטינית: בינוי, השתלטות חקלאית, מחצבות, דרכים, פגיעה באתרי מורשת.

להלן עיקרי הממצאים:

¹ לא מדובר בגידול טבעי ובהתרחבות צמודת גדר אלא בבינוי יזום בנקודות אסטרטגיות. כמו כן, ההתפשטות לשטחי C אינה נובעת ממחסור בשטח. ממחקר נוסף שערכנו עולה כי בשטחי A ו-B 70% מהשטח לא מבונה וישנן עתודות גדולות של קרקעות לבניה. ראה מפה בסעיף הבינוי (2) להלן.

א. השתלטות הפלסטינית על שטחי C – נתונים כלליים

גודל שטח C: 3,658,341 דונם, המהווים 62.4% מכלל שטחי יהודה ושומרון

2008	% משטח סי	2017	% משטח סי	2019	% משטח סי
29783		58437		65,572	
44495	1.22	78470	2.14	85,747	2.34
				700,000	19
				22,500	0.62
				3595	
					22

2017	% משטח סי	
56700	1.55	שטח בנוי ישראלי נטו
87000	2.38	שטח ההתיישבות (קו כחול)
220000	7	סך השטח בידי ישראל (כולל מחנות צבא ואזורי תעשייה)

- הפלסטינים תפסו ב-22% משטחי סי.
- השטח הבנוי הפלסטיני בלבד כמעט זהה בגודלו לשטח ההתיישבות היהודית כולו.
- שטח ההתיישבות היהודית שווה בגודלו לכ-10% מהשטח שעליו השתלטו הפלסטינים באזור סי.

ב. אתרים ארכיאולוגיים²

במסגרת הפרויקט מופו 361 אתרים³ ארכיאולוגיים בעלי חשיבות למורשת העם היהודי וכן אתרים בעלי חשיבות למחקר המדעי שנמצאים תחת איום של עבודות פיתוח פלסטיניות, הרס וביזה, ונותח סטטוס הפגיעה בכל אחד מהם. המחקר גילה שב-44% מהשטח שנסקר יש פגיעה משמעותית באתרים, ונמצאה האצה בהיקף השטח הפגוע בשנתיים האחרונות. **אתרים רבים נמחקו כליל, מספר אתרים לא מבוטל בהם זהו בעבר מבנים וחומות הם כיום גבעות מלאות טרסות חקלאיות או מבנים וחצרות של פלסטינים, כשהשרידים הארכיאולוגיים הפכו בהם לגלי אבנים. באתרים אחרים התגלו עשרות דונמים של שוד ידני ובכלים מכניים, והפגיעה האינטנסיבית החריבה ומחקה תלים מרכזיים, מבנים שלמים, חומות, ארמונות ואת כל הממצא העשיר שבתוכם.** עוד התברר שבמפות של קמ"ט ארכיאולוגיה במינהל, ברוב האתרים לא מסומן פוליון אלא רק נקודה, מה שמאפשר שוד והרס באין מפריע ורק ב-40% מהאתרים יש למינהל מידע מלא. חוקרי הפרויקט הגדירו את הפוליון והוסיפו ועדכנו את המידע החסר.

² סקר האתרים בוצע על-ידי ארגון שומרים על הנצח.
³ מתוך 2300 אתרים שנמצאים בשכבות המידע של המינהל האזרחי.

25 האתרים החשובים ביותר נותחו ברמה מעמיקה: נערך בהם סיור פיזי, שטח האתר הוגדר/תוקן, בוצע מיפוי מסודר של הממצאים בשטח וסימון נזק, נעשה תצ"א מפורט לאתר וכן סיכום נתוני אתר סטטיסטיים. לאתרים אלה נעשה ניתוח של אתוז הפגיעה מתוך שטח האתר בחלוקה לקטגוריות פגיעה שונות על-פי חומרתם:

1. בניית קבע ועבודות עפר לבינוי הן החמורות ביותר, שכן הן כוללות פגיעה לעומק הקרקע.
2. שוד בכלים הנדסיים, כדוגמת תעלות שוד (מחפרון, כף שופל קדמית) שמשמשות חוליות מקצועיות לשוד ולשיערוך ממצאים בעלי ערך במקום, משחיתים אתרים ואת המידע המדעי שבהם בצורה שאינה ניתנת לתיקון.
3. בורות שוד ידניים – חיפושי ממצאים ארכיאולוגיים במערות קבורה, התווך התת-קרקעי, שרידי מבנים.
4. בינוי חקלאי – נטיעות עצים פוגעות בעומק הקרקע ושורשיהם מזיקים ביותר, טרסות ושיטוח יוצרים פגיעה ברובד העליון של הממצאים.
5. פלחה וגידולי שדה, וכבישים ללא חציבה – פגיעתם היא בדרך כלל שטחית משום שלרוב הם אינם חודרים לעומק הקרקע, אולם היקפה נרחב.

הדו"ח חושף כי ביהודה ושומרון מתקיים מהלך שיטתי של מחיקה והשמדה של כל הידע ההיסטורי והארכיאולוגי באופן שיהיה בלתי אפשרי לשחזר אותו. הפגיעה האנושה בהיסטוריה, במורשת התנ"ך ובמורשת הלאומית של העם היהודי היא בכיה לדורות. אבל עדין יש מה להציל!!

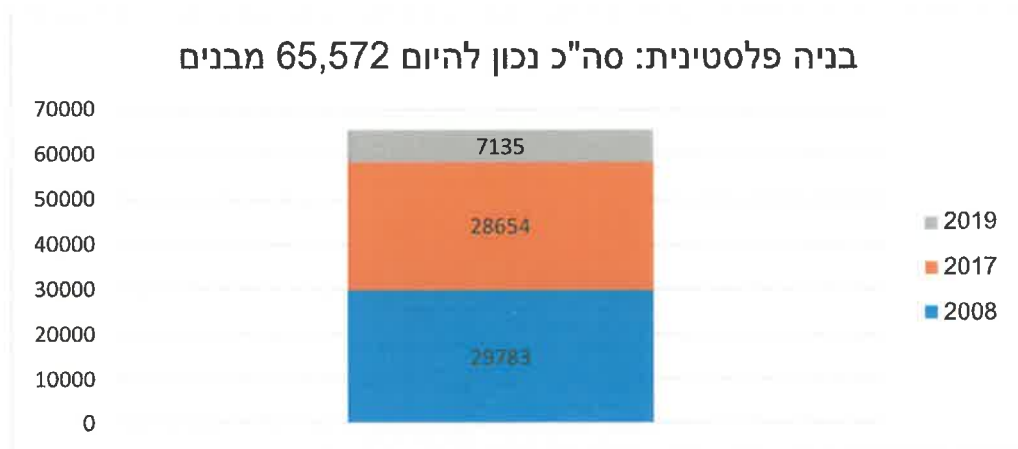
המחקר כולל טבלה מרכזת של כל 361 האתרים, עם כל הנתונים לגבי כל אחד מהם; חוברת העמקה 25 אתרים נבחרים, צילומי רחפן וצילומים מהשטח ומפות GIS מפורטות.

המצודה החשמונאית הורקניה בצפי מדבר יהודה. שודדים ניפצו את רצפת הפסיפס כדי להגיע לחללים הפנימיים

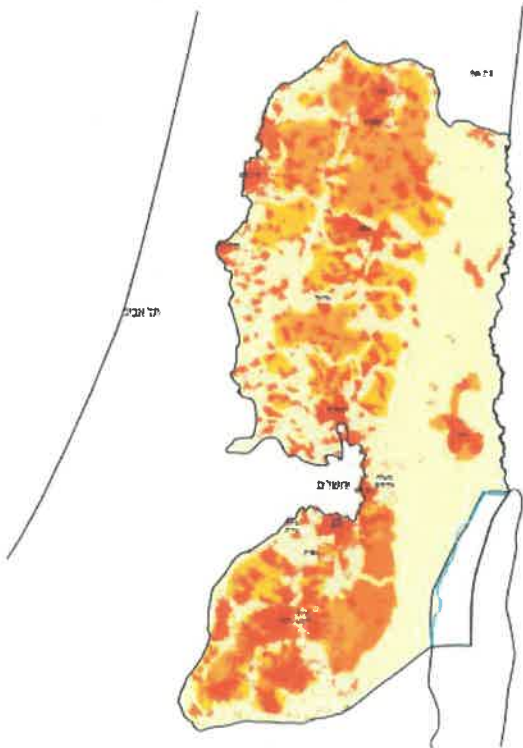
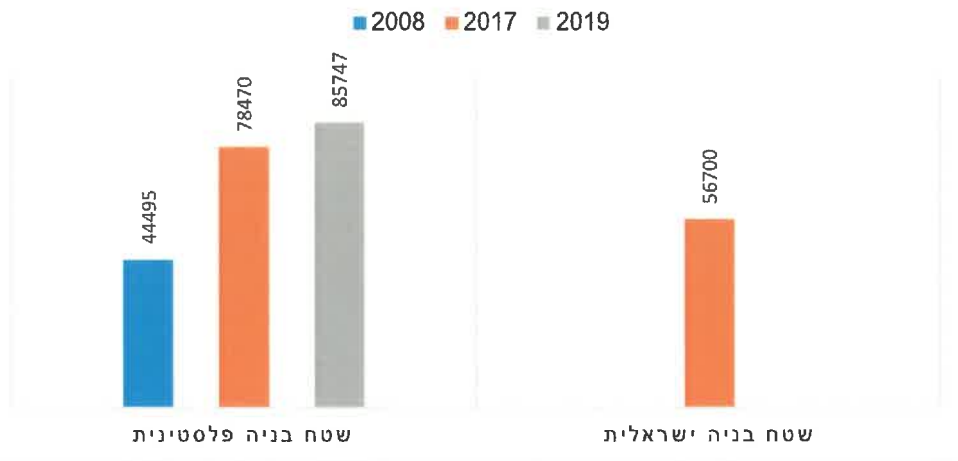
ג. בינוי

- מסי המבנים הפלסטיניים שנבנו בשטח C עומד נכון לאוגוסט 2019 על 65,572 מבנים⁴.
- מאז תחילתה של תוכנית פיאד ב-2009 בנו הפלסטיניים בשטחי C 35,930 מבנים חדשים, מתוכם 7277 מבנים בשנתיים האחרונות.
- קצב הגידול נכון להיום הוא של קרוב ל-4000 בתים בשנה, המשתרעים על-פני שטח של 3638 דונם (0.1% משטח C).
- מעבר לשטח שתופסים שטחים אלה, הם מושכים אליהם גם אוכלוסייה רבה. כך שהמשמעות היא בעיקר גידול מאסיבי של אוכלוסיית הפלסטיניים בשטח C.
- לפי חישוב ממוצע של 4 נפשות לבית (וברור שבבתים רבים מספר הנפשות הוא כפול ויותר), בשטחי C חיים היום למעלה מרבע מיליון פלסטינים, והגידול הדמוגרפי בכל שנה הוא של 15,000 נפש.

⁴ ספירת המבנים בוצעה על-ידי תנועת רגבים. עוד על תפיסת קרקע באמצעות בניה בלתי-חוקית ראו: **מלחמת התשה**, תנועת רגבים, דצמבר 2019.

שטח בינוי ישראלי ופלסטיני (בדונם)

שטח פלסטיני בנוי
בשטח C
85.747 דונם
2.34% משטח C

שטח פלסטיני בנוי
בשטחי A ו-B
655,000 דונם
29.7% משטחי AB

בינוי
פלסטיני

ד. השתלטות חקלאית

- עלפי הדין העות'מני הנהוג ביהודה ושומרון, בתום עשור של עיבוד חקלאי יוכל מעבד הקרקע הפלסטיני (הדין למעשה אינו חל על יהודים) לרשום אותה כקרקע פרטית על-שמו, או לכל הפחות לקנות הגנה מפני תביעה. ולכן, עיבוד קרקעות הפך לשיטה מובילה עבור הפלסטינים להשתלטות על השטח.
- נכון להיום קיימים בשטחי C כ-700,000 דונם מעובדים על-ידי פלסטינים, שהם 19% משטחי C.
- מעבר לעיבוד קרקע ונטיעות ההשתלטות החקלאית על השטח מתבצעת גם באמצעות מרעה, הקמת טרסות, פיתוח מערכות מים וסלילת דרכים אל השטחים המעובדים. בחלק גדול מהמקרים בצמוד לשטחים הללו מוקמים גם בתים ומאהלים שהופכים למגורי קבע.
- עיבוד הקרקע נעשה ללא בושה, ללא מורא ובאין מפריע בשטחים אסטרטגיים: בצמוד ליישובים ישראלים, לדרכים ראשיות ואף בתוך שטחי אימונים של צה"ל (שטחי אש).
- השטחים המעובדים פוגעים גם ביכולת המבצעית של צה"ל. נסיונות הצבא לפנות את השטח לצורך אימון, נתקלו לא פעם במתקפה משפטית בינלאומית שגרמה לו לסגת מתוכניתו ולחפש מקום חלופי.
- את עיבודי הקרקע קשה לזהות באמצעות תצ"א בלבד, ולכן עיקר העבודה למיפויים נעשתה באמצעות סיורים בשטח ורחפנים.

שטח מעובד ומקבצי מגורים בלב שטח אש 903, בסמוך ליישוב בקעות. צולם ב 26/3/2020

טראסות וכביש גישה חדש שהוקמו במהלך 2019 מצפון לעין יברוד. מעבר לכביש 60 (בצד שמאל של התמונה) ניתן לראות את הישוב עופרה. צילום: 2/2020

שטחים מעובדים של פלסטינים על שטחי C מדרום ליישוב מגדלים. מתחת לקו הכחול: אדמות מדינה.

ה. דרכים

- פריצת וסלילת דרכים חדשות, בלי תאום עם הרשויות הישראליות, משמשת כלי-עזר מרכזי להשתלטות על השטח.
- הדרכים החדשות שעוברות בשטחי C מובילות לשטחים החקלאיים שתוארו לעיל, מחברות בין כפרים הנמצאים בשטחי A ו B ו C ומתחברות לדרכים ראשיות.
- אורך הדרכים (דרכי עפר ודרכים סלולות) שעוברות בשטח C ומשמשות רק את הפלסטינים הינו 3593 ק"מ.

דרך מהכפר עקרבה (שבשטח B) אל האדמות החקלאיות בשטח C. הדרך שמעליה (מימין למשאל) מובילה מעקרבה לכפר בני פאדל, שגם הוא בשטח B.

1. מחצבות

- בשטחי C פועלות 40 מחצבות ללא תביע וללא אישור, חלקן על אתרים ארכיאולוגיים (כמו מחצבת סעיר, היושבת בשטח של מצודה עתיקה על הדרך המקראית שבין הכפרים זיף ותקוע במזרח גוש עציון) ומפעילות מערך של חציבה וגריסת אבן לחצץ.
- זאת בנוסף למספר רב של מחצבות בשטחי B (בתרשים המצורף מסומנות באופן חלקי).
- המחצבות פרוסות על כ-2250 דונם, המהווים 0.6% משטח C.
- החציבה נעשית ללא רגולציה או תחת רגולציה ארכאית ובלתי יעילה. המחצבות פוגעות פגיעה בלתי הפיכה בשטח, בסביבה האקולוגית, באתרי מורשת וארכיאולוגיה, ומהוות מפגע סביבתי ובטיחותי.

מחצבת אבו שושה, דרומית ליישוב כוכב יעקב

מחצבת סעיר, מזרח גוש עציון

הדרך המומלצת על-ידינו להתמודדות עם אתגר ההשתלטות הפלסטינית על שטחי C היא:

הקמת רשות במשרד הביטחון לניהול האתגר האסטרטגי בשטחי C

תמצית:

מסמך זה מציג תכנית להקמת גוף במשרד הביטחון לריכוז וניהול אפקטיבי של פעולות הממשלה בהתמודדות עם תכנית ההשתלטות של הרש"פ על שטחי C ביהודה ושומרון.

כאמור, בעשור האחרון מנהלת הרשות הפלסטינית מבצע אדיר מימדים ועתיר משאבים להשתלטות על שטחי C ביהודה ושומרון באמצעות קביעת עובדות בלתי הפיכות בשטח. נוכח העדר מענה אפקטיבי ישראלי, התהפך הגלגל והזמן פועל לרעת האינטרסים של מדינת ישראל.

אם מדינת ישראל תמשיך במדיניות עצימת העיניים כלפי מאמצי ההשתלטות הללו, כפי שהיא פועלת היום, הרי שבתוך שנים אחדות תאבד ישראל את הגמישות לקבוע ולממש את האינטרסים האסטרטגיים שלה בגב ההר ובבקעת הירדן, מבחינה מדינית, ביטחונית, התיישבותית ואקולוגית. לאור זאת, מתן מענה אפקטיבי, מושכל וממוקד למאמץ הפלסטיני בשטחים שלא יוחל עליהם החוק הישראלי – אם יוחל – בעקבות תוכנית טראמפ, הוא צורך אסטרטגי חיוני של מדינת ישראל.

חשיבותו של הצורך ודחיפות ההתמודדות עמו מחייבים הקמת גוף יעיל שיפעל במשרד הביטחון בכפיפות ישירה לשר הביטחון, ויתכלל את כלל ההיבטים הנוגעים לאתגר זה.

המטרה:

חיזוק המשילות הישראלית בשטחי C שעליהם לא יחול החוק הישראלי, שמירה על הקרקע ועל האינטרסים הישראליים ביהודה ושומרון, בלימת המאמץ הפלסטיני להשתלטות על קרקעות וקביעת עובדות בשטח.

הצורך:

1. רקע

במהלך העשור האחרון הרשות הפלסטינית מובילה מהלך אסטרטגי מאורגן וממומן היטב בכסף זר⁵, של השתלטות על שטחי C.

⁵ עשרות מיליוני יורו מוזרמים מדי שנה לרשות הפלסטינית על-ידי מדינות אירופה, האיחוד האירופי, האו"ם וארגונים בינלאומיים נוספים לטובת מימושה של משימה מאורגנת זו.

השתלטות זו מתבצעת באמצעות:

א. **בנייה בלתי חוקית** - מספר הבתים הפלסטיניים בשטחי C עומד נכון להיום על כמעט 66,000 מבנים הפרוסים בכ-20 כפרים מוסדרים, כ-40 התרחבויות משטחי B ל C ובכ-800 מקבצי בנייה בלתי חוקיים, ותופסים 2.34% משטחי C.⁶ תנופת בניה זו הביאה גם לגידול ניכר במאזן הדמוגרפי, ומספר הפלסטיניים החיים היום בשטחי C עומד על כרבע מיליון (פי 3 ממספרם בעת החתימה על הסכמי אוסלו).

ב. **השתלטות חקלאית על הקרקע** – באמצעות עיבוד יזום של שטחים נרחבים חדשים (במטרה להשיג עליהם חזקה)⁷, הקמת טרסות, מרעה, פריצה וסלילה של דרכים חדשות, ומתקני מים: קידוחים, בארות, צינורות.

ג. **ביצוע הליך הסדר המקרקעין** – רשות מיוחדת שהוקמה ברש"פ לצורך כך במימון בינלאומי מפעילה צוותי מודדים בשטח ומבצעת רישום של המקרקעין מטעמה. בהעדר מהלך ישראלי מקביל, מהלך זה מקבע ריבונות פלסטינית תודעתית ואף משפטית על כלל השטח הפתוח, ובנוסף יאפשר את הפיכת ריבונות הפועל של אדמות מדינה וסקר לאדמות פרטיות של פלסטינים.

ד. **מערכה משפטית נגד הריסת המבנים הבלתיחוקיים** – באמצעות מימון בינלאומי (שעמד בשנים 2017-2018 על כ-10 מיליון אירו) מציפים הפלסטינים את בתי המשפט הישראליים במאות עתירות; ועד שניתן האור הירוק להריסה, מגלים גורמי האכיפה כי הבית הנדון כבר מוקף בעשרות בבי"חים חדשים.

לצד מהלכים יזומים אלו של הרשות, בשטח נעשות באין מפריע פעולות פירטיות באישור הרשות הגורמות נזקים בלתי הפיכים למשאבי הטבע והמורשת ביהודה ושומרון:

א. **מחצבות** – מחצבות פירטיות פועלות בשטחי C ללא בקרה ראויה וללא תכנית שיקום.
ב. **הרס ושווד של אלפי אתרי מורשת וארכיאולוגיה** בין אם לצורכי בצע ובין אם בניסיון למחוק כל זכר וקשר של העם היהודי למקומות אלו.

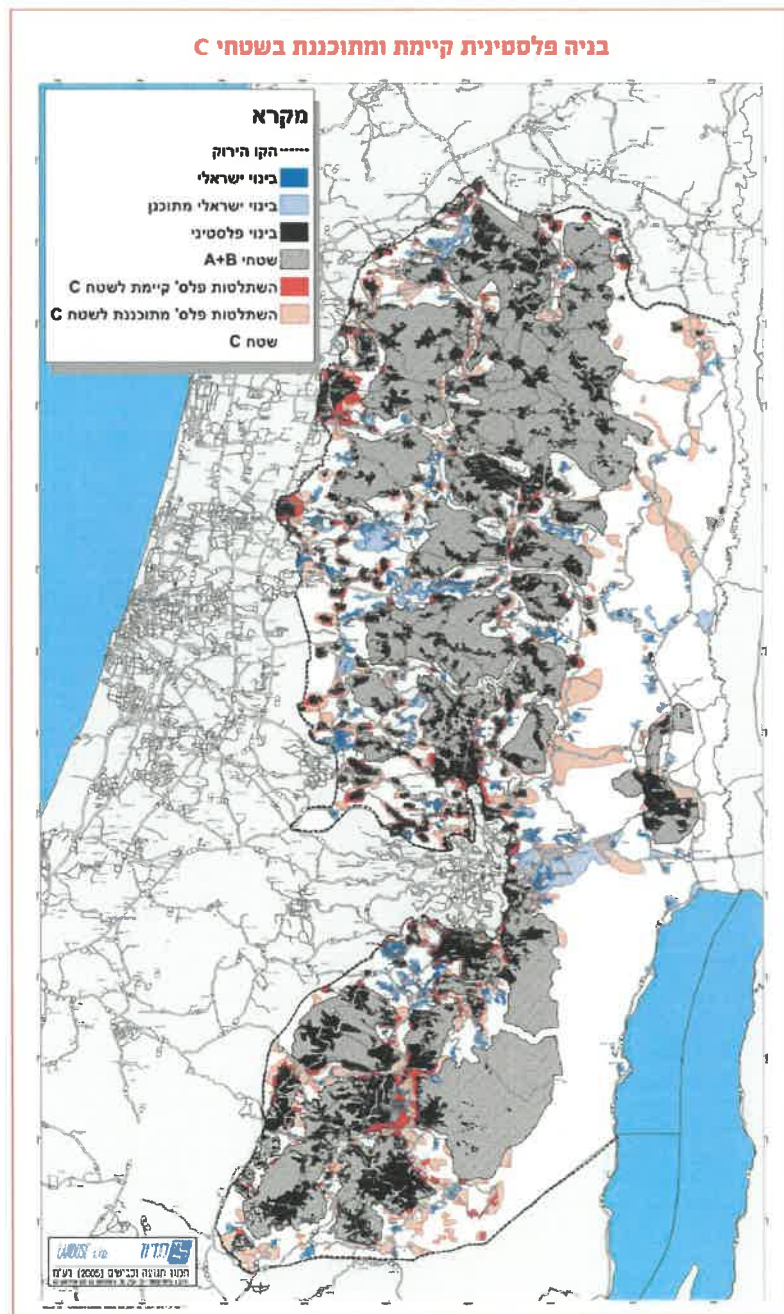
2. הישגי המהלך הפלסטיני

השטח הבנוי הפלסטיני בשטחי C משתרע נכון להיום על 2.34% מהשטח; **וכלל השטח הבנוי, המעובד והתפוס על-ידי פלסטינים עומד על כ-22% משטחי C**. לצורך השוואה, השטח הבנוי הישראלי משתרע על 1.55% מהשטח (2.5% אם לוקחים בחשבון את כל שטח ההתיישבות שבתוך הקו הכחול). **כלל השטח התפוס בידי ישראל, הכולל את כל שטחי ההתיישבות היהודית, אזורי התעשייה והמסחר, שטחי האש ובסיסי צה"ל עומד על כ-7% משטח C בלבד** – שליש מהשטח המוחזק על-ידי הפלסטינים.

⁶ לעומתם, השטח הבנוי הישראלי משתרע על 1.55% בלבד משטחי C (סך השטח הכלול בתוך קו כחול של ההתיישבות הינו 2.5%).
⁷ לפי החוק העות'מני הנהוג באזור בתום עשר שנים יכול מעבד הקרקע לרשום אותה כקרקע פרטית על שמו.

3. תכניות עתידיות

על-פי תוכניות מתאר פלסטיניות המצויות בידינו, המצב הקיים היום הוא רק קצה הקרחון של המהלך הפלסטיני המתוכנן. בכוונת הפלסטינים לבתר את הבקעה (ל"5 אצבעות"), להשתלט על כל הצירים הראשיים ביהודה ושומרון, לקטוע את הרצף הישראלי, לכתר יישובים ולבודדם, במטרה למנוע את התרחבותם; ובכך לייבש את ההתיישבות היהודית ולהשתלט על השטח.

בהעדר פעולה ישראלית אקטיבית לבלום את המהלך, בתוך 5-10 שנים מדינת ישראל תאבד את השליטה ביהודה ושומרון דה-פקטו.

4. העדר מדיניות

מדינת ישראל נמנעת כבר למעלה מיובל שנים מהכרעה לגבי מעמדם של שטחי יהודי ושומרון ומקביעת מדיניות ברורה לגבי השטחים שבשליטתה. מצד אחד עמדתה הרשמית היא שיש לה זכות על שטחי יהודה ושומרון. אך מצד שני היא הותירה על כנה את מערכת החוק של הממשלים הזרים שקדמו לה וממשיכה לנהל את השטח באמצעות משטר צבאי זמני. בהעדר מדיניות ברורה מלמעלה, גם המנהל האזרחי פועל תחת הנחה סמויה שהאחיזה בשטח היא זמנית בלבד ושביהודה ושומרון עתידה לקום במוקדם או במאוחר מדינה פלסטינית. העדר מדיניות ישראלית ברורה לגבי השטחים שבשליטה יוצר בפועל מציאות של היעדר ריבון והיעדר משילות, אשר אינה מאפשרת אכיפה ראויה והתמודדות אמיתית מול המהלך הפלסטיני הנחוש.

5. העדר מענה אפקטיבי מצד המינהל האזרחי

- למינהל האזרחי אין הכלים הנדרשים להתמודדות עם המהלך הפלסטיני, מכמה סיבות:
- א. כשל ארגוני מבני – המינהל האזרחי אמון על מתן שירותים לאוכלוסייה אזרחית, אך הוא פועל מתוך תפיסה צבאית עם דפוסי חשיבה ומאפיינים צבאיים. יכולתו של הארגון מוגבלת במתן מענה יעיל ורלוונטי למגוון רחב של אתגרים, הן בשל סירבול מנגנוני, הן בשל קשר שאינו מספיק יעיל מול משרדי הממשלה המקבילים, והן בשל העדר קבלת אחריות ברורה על תחומים הדורשים מענה דחוף.
 - ב. העדר דירקטיבה מצד הדרג המדיני – בהעדר מדיניות ברורה של הדרג המדיני וקביעת נהלים אחודה, מי שמקבל את ההחלטות בפועל הם מפקדי הצבא ופקידי המינהל האזרחי בשטח. מציאות זו מייצרת קושי ביכולת לבצע פעולות מורכבות המחייבות ראייה כוללת ושיתופי פעולה ומונעת ייזום והתנעת תהליכים.
 - ג. מחסור במשאבים ובכוח אדם – מאז החתימה על הסכמי אוסלו ממשיך המינהל האזרחי לפעול באותה מתכונת וללא התאמה למציאות החדשה, לגידול העצום באוכלוסייה, לשינויים הטכנולוגיים ולאתגרים החדשים. וזאת, בכוח אדם ומשאבים מופחתים.
 - ד. סרבול משפטי – בשל תשתית חוקתית אנאכרוניסטית ופיגור עצום בקצב אימוץ נורמות חקיקה ישראליות מודרניות.

הפתרון המוצע:

הקמת רשות/מנהלת/חטיבה אזרחית במשרד הביטחון, שתהיה כפופה ישירות לשר הביטחון, ושתפקידה יהיה לנהל את המאמץ הישראלי ליצירת משילות אפקטיבית בשטחי C שלא יוחל עליהם החוק הישראלי, ולמתן מענה לתכניות ההשתלטות של הרשות הפלסטינית בהתאם למדיניות השר/הממשלה.

מטרות הרשות:

שמירה על הקרקעות בשטחים שנקבעו בהסכמי אוסלו כשטחים בשליטה אזרחית וביטחונית מלאה של מדינת ישראל ושנותרו מחוץ לשטח החלת החוק הישראלי, בלימת תכנית ההשתלטות של הרשות הפלסטינית על שטחים אלה, וחיזוק המשילות הישראלית בהם.

תפקידי הרשות:

1. **מידע ומודיעין** – איסוף, ריכוז וניהול אפקטיבי של כל המידע העדכני בכל התחומים הנוגעים לאחריותה, לרבות כל מידע על תכנית ההשתלטות של הרש"פ, קבלת תמונת מצב עדכנית לגבי ב"ח והשתלטות חקלאית.
2. **מדיניות** – גיבוש המלצות לשר הביטחון לשם קביעת מדיניות בעניינים שבתחומי אחריותה וסיוע לשר ביישום המדיניות שתיקבע. גיבוש ופיתוח כלים משפטיים לתמיכה ביישום המדיניות.
3. **מקרקעי מדינה** – ניהול המדיניות ביחס למקרקעין ולשמירת אדמות המדינה, ובכלל זה: קידום מידי של הסדר המקרקעין ביהודה ושומרון ורישום אדמות מדינה; והתקשרות עם גורמים ממלכתיים ופרטיים שיתנו מענה לשימור אדמות המדינה באמצעות ייעור, נטיעה, מרעה וכיוצ"ב.
4. **אכיפה** – סילוק פלישות חקלאיות ותשתיות, לרבות אכיפה כלכלית (החרמת כלים, ציוד וכיו"ב). הרשות תנהל את פעולות האכיפה, תכין תכניות הפעולה ותמליץ על סדרי עדיפויות, בכל הנוגע לבנייה בלתי חוקית. יחידת האכיפה שבמינהל האזרחי תפעל לפי הוראות הרשות ובהתאם ליעדים וסדרי עדיפויות שתקבע.
5. **מעורבות גורמים זרים** – בלימה ומניעה של כל פעילות בינלאומית, מדינתית או אזרחית, התומכת במאמצי הרשות הפלסטינית ופוגעת באינטרסים הישראליים: ריכוז המידע, גיבוש דרכי פעולה ותיאום מול משרדי הממשלה האחרים (המשרד לעניינים אסטרטגיים, משרד החוץ בהיבטים דיפלומטיים, משרד הפנים בהיבטים של אישורי כניסה לישראל).
6. **מאמץ משפטי** – ריכוז כל המידע הנדרש לצורך ניהול התיקים המשפטיים בבתי המשפט השונים בסוגיות שבתחום סמכותה, והנחיית מייצגי המדינה בהתאם למדיניות השר.

מבנה הרשות:

מוצע כי הרשות תפעל באופן דומה לחטיבה לשמירה על קרקעות המדינה ברשות מקרקעי ישראל, והיא תורכב ממטה, ממחלקה משפטית ומחמישה מרחבים: שומרון, בנימין, גוש עציון, הר חברון ובקעת הירדן.

מטה הרשות יפעל באמצעות שני אגפים:

1. אגף מודיעין, אכיפה, ומבצעים (מודיעין ומידע + מעקב ובקרה). באחריותו יהיו ריכוז, עיבוד, ניתוח והפצת מידע בעל ערך מודיעיני בין רכזי המרחבים השונים וכן תיאום פעולות אכיפה מול יחידות משטרת ישראל.
2. אגף פיתוח והפעלה. באחריותו יהיו גיבוש והמלצה של דרכי פעולה עבור השר והממשלה, הכנת תוכניות עבודה בהתאם למדיניות השר או הממשלה, הפיקוח והבקרה על יישומן.

מרחבים – בראש כל מרחב יעמוד רכז שינהל את עבודות המטה ופעילות השטח.
ראש הרשות יתמנה בהחלטת ממשלה.

נספח ח'

דו"ח "הקולוניה האחרונה"

נספח ח'

דו"ח "הקולוניה האחרונה"

מעורבות האיחוד האירופי בבניה בלתי חוקית ביהודה ושומרון
תיעוד, סקירה ומשמעויות

שבט התשע"ה | פברואר 2015

תוכן העניינים

2.....	תקציר
3.....	פרק ראשון: תכנית פיאד ושיטת 'הסיפוח הזוחל'
6.....	פרק שני: מתמיכה דיפלומטית להפרת החוק
8.....	פרק שלישי: מבט מאקרו על פעילות בלתי חוקית של גורמים זרים באיר"ש
10.....	פרק רביעי: הבניה הבלתי חוקית במרחב אדומים כדוגמה – אמצעי למטרת השתלטות
16.....	תיעוד: פעילות האיחוד האירופאי במרחב אדומים
20.....	פרק חמישי: מסכת הצביעות האירופית: פועלים חד צדדית ומאיימים על ישראל
21.....	סיכום ומסקנות

תנועת רגבים

פועלת למניעת השתלטות לא חוקית על אדמות מדינה

ולשמירה על כללי מנהל תקין בכל הנוגע למדיניות הקרקעית של מדינת ישראל.

נתונים ומחקר: עובד ארד, מאיר דויטש, אברהם בנימין

כתיבה ועריכה: אברהם בנימין

תמונות ותרשימים: תנועת רגבים

תקציר

במשך שנים ארוכות זוכה הרשות הפלשתינית לתמיכה כמעט בלתי מסויגת מצד האיחוד האירופי. בלתי מסויגת בהתייבבות האוטומטית לצידה במישור הדיפלומטי כנגד מדינת ישראל, ובלתי מסויגת במימון ותרומות שוטפות בהיקף של מאות מיליוני יורו מדי שנה.

בשנים האחרונות, התמיכה האירופאית עברה מסיוע דיפלומטי-כלכלי פסיבי למצב של שותפות אקטיבית בפעילות בניה בלתי חוקית שמקדמת הרשות הפלשתינית באופן חד צדדי מאז שנת 2009, כחלק מתכנית אסטרטגית להקמת מדינה פלשתינית דה-פקטו, תוך עקיפת הצורך במר"מ עם ישראל.

אחד מהיעדים המרכזיים בתכנית זו, הוא לפתח מיזמי בניה דווקא בשטחי C הנמצאים בשליטה ישראלית מלאה, מתוך רצון לנגוס בהם אט אט, ובכך לקדם רצף שליטה קרקעית פלשתינית בין הר חברון, שומרון ויריחו. רצף שיסכן את בטחונה של מדינת ישראל ואת יכולתה להגן על עצמה בגבולות ברי-הגנה.

המסמך שבידיכם הוא פרי תיעוד ומיפוי קפדני של מאות מבני מגורים שבנה האיחוד האירופי ברשת מאחזים הפרושים בכל רחבי יהודה ושומרון. באיזור מרחב אדומים – פרוזדור ירושלים המזרחי בואכה בקעת הירדן, באיזור חבל יריחו, במדבר יהודה ובהר חברון.

בנוסף, הוא מלמד על השינוי בהתנהלות האיחוד האירופי, כפי שעולה ממסמכים רשמיים, ומנתח את המשמעויות של מיזמי הבניה הבלתי חוקית באיזור. מבין השורות עולה במלוא עוזה הצביעות האירופאית, אשר מאשימה את ישראל בנקיטת צעדים חד-צדדיים, בשעה שהיא עצמה שקועה עד צוואר בפעילות בלתי חוקית וחד צדדית לטובת הרשות הפלשתינית.

בפרק המסקנות מציע המסמך שורת צעדים מעשיים בהם צריכה ישראל לנקוט במישור הדיפלומטי, במערכת ההסברה ובמישור האכיפה.

רקע: תכנית פיאד ושיטת 'הסיפוח הזוחל'

המעורבות העמוקה של האיחוד ושל מדינות אירופה בסכסוך הישראלי-ערבי, כמו גם הציוד הכמעט אוטומטי שלהן בעמדה הערבית-פלשתינית אינם דבר חדש. אולם בשנים האחרונות, מתחת לפני השטח, מתרחשת מהפכה של ממש. מהבעת עמדה מדינית ופעילות לגיטימית במישור הדיפלומטי, מדינות האיחוד האירופי חצו את הרוביקון לעבר נקיטת עמדה במישור המעשי, ובתמיכה בצעדים חד צדדיים של הרשות הפלשתינית, הכוללים הפרה בוטה של החוק ושל הדין הבין לאומי ואף מנוגדים להסכמי אוסלו.

בהסכם הביניים, שנחתם בין ישראל לרשות הפלשתינית בשנת 1993 באוסלו, חולק איזור יהודה ושומרון לשלוש קטיגוריות: שטח A - הנמצא תחת שליטה מלאה (אזרחית וביטחונית) של הרשות הפלשתינית, שטח B - הנמצא תחת אחריות משותפת - אזרחית של הרש"פ, וביטחונית של ישראל, ושטח C - הנמצא תחת שליטה מלאה של מדינת ישראל (אזרחית וביטחונית).

בשנת 2009, הגה ראש הממשלה דאז של הרשות הפלשתינית, סלאם פיאד, תכנית שיטתית שמטרתה לקדם באופן חד צדדי הקמת מדינה פלשתינית, תוך עקיפת הצורך במשא ומתן עם ישראל¹. חזונה המוצהר של המדינה הפלסטינית אליבא דתכנית פיאד "מדינה ערבית עצמאית עם ריבונות מלאה, על כל שטחי הגדה המערבית ורצועת עזה בגבולות 1967, עם ירושלים כבירתה".

תכנית פיאד מורכבת ממכלול של פרויקטים פיזיים-תשתיתיים, בעלי רציונל והיגיון מסדר ברורים, שיהוו את הבסיס הפיזי למדינה הפלשתינית. התכנית כוללת שלוש רגליים עיקריות – רפורמה מבנית בממשל המרכזי והמקומי, שיקום וביסוס המערכת הביטחונית (משטרה פלשתינית, בתי משפט, בתי כלא ועוד) ובניית התשתית הכלכלית והפיזית (בנקים, מוסדות ציבור וחינוך, תשתיות חשמל, מים, ביוב וכבישים ועוד).

כחלק מרכזי בתוכנית זו, פועלת הרשות הפלשתינית באופן מוצהר ומובהק להקמת התשתיות הפיזיות דווקא בשטחי C, הנמצאים בשליטה ישראלית מלאה. מגמתה של הרש"פ היא 'לספח' אזורים אלו לשליטתה, לייצר בהם מסדרונות ורצפים טריטוריאליים, ליצור את ההיפך ביחס להתיישבות הישראלית, ולקבוע עובדות בלתי הדריות בשטח.

שיטת הסיפוח הזוחל נעשית במקביל בשני מסלולים: האחד, בתאום עם הרשויות הישראליות באמצעות פנייה של הרש"פ לרשויות הישראליות ובקשה לאשר את הקמתם של פרויקטים בעלי משמעות מיוחדת (בדרך כלל יהיו אלו פרויקטים שתקצובם הבינלאומי מותנה ב'חותמת כשרות' -

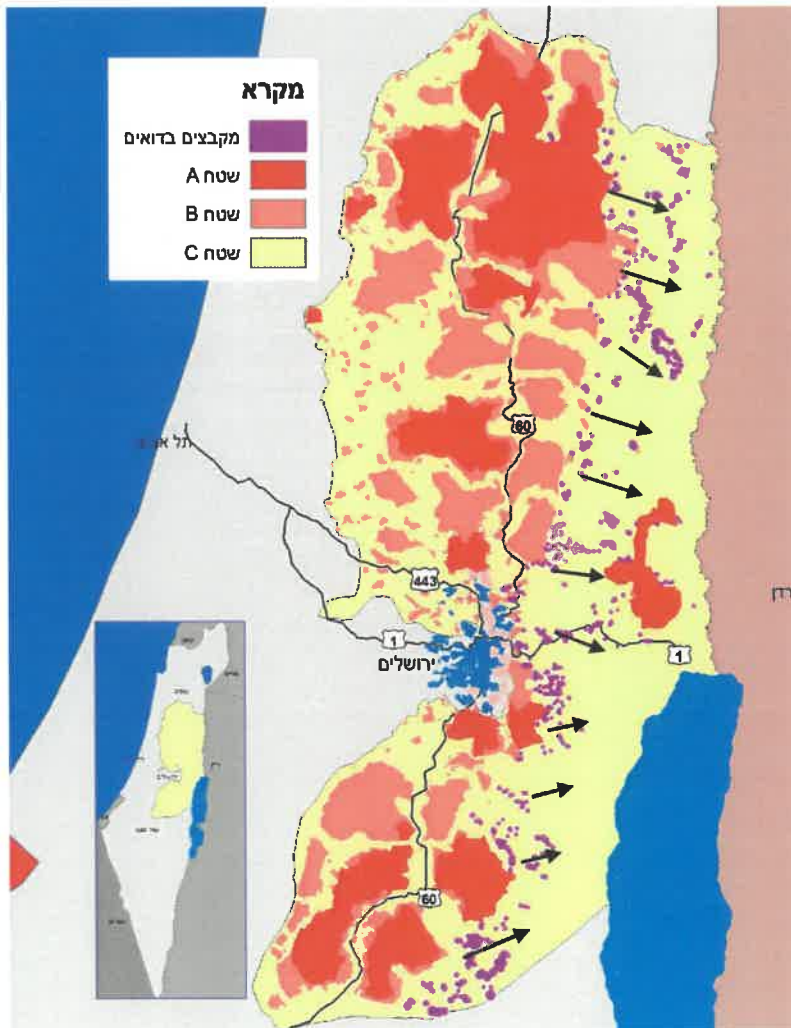
¹ תכנית פיאד, אוגוסט 2009: "[Ending The Occupation, Establishing The State](#)".

המימון האירופי לרשת המאחזים הפלשתינית [4]

הסכמה ישראלית). המסלול השני, והנפוץ יותר, נעשה באמצעות קביעת עובדות בשטח - תוך פעילות בלתי חוקית נרחבת של בניה ופיתוח ללא תיאום ואישור מול הרשויות הישראליות. במסלול השני ניתן בהחלט לזהות יד שיטתית ומכוונת, רעיון מסדר הכולל ניסיונות ליצירת רצפים טריטוריאליים, בידוד וקטיעת רצפים ישראלים וכדומה. מימון הפרויקטים השונים נעשה באמצעות תרומות נדיבות ממדינות המפרץ, אירופה וארצות הברית.²

מרבית הפרוייקטים מתמקדים בקיבוע האוכלוסייה הבדואית-נוודית, באמצעות בניית מבני קבע ברשת מאחזים בלתי חוקיים והנחה של תשתיות מים, חשמל סולרי וכדו'. רשת המקבצים הבדואים בשטח C (סימון סגול במפה דלהלן) משתרעת לכל אורכם של יהודה ושומרון, משדרת גב ההר -

לכיוון מזרח בואכה בקעת הירדן, ומשדרת הרי יהודה מזרחה לכיוון מדבר יהודה וים המלח. המטרה בפרישת ההתיישבות הזו כפי שהיא משתקפת מהמפה שלהלן ברורה - התפשטות הרצף ההתיישבותי הפלשתיני מזרחה לכיוון ירדן.

מפה 1: רשת המאחזים הבדואים בשטחי C.

² סקירה והרחבה על פעילות בנייה שמבצעת הרשות הפלשתינית בשטחי C ב"שיטת הסלאמי", ניתן למצוא בדו"ח "הסיפוח השקט", בהוצאת תנועת 'רגבים', דצמבר 2013.

במפה דלעיל, נקל לזהות את קו הרצף של המאחזים הפלשתינים הנמתח מצפון השומרון ועד דרום הר חברון. קו המתעתד ליצור נוכחות ושליטה פלשתינית בתוך שטח C, לשם חיבור רצף טריטוריאלי בין האזורים הנמצאים כיום בשליטת הרשות הפלשתינית ולשם יצירת רצף התיישבותי מזרחה לכיוון בקעת הירדן וים המלח. רציונל ההתפשטות מזרחה מבוסס ב'תכנית פיאד' על ההבנה כי על המדינה הפלשתינית להימנע מלהיות מוקפת מארבעה כיוונים במדינת ישראל. לשם כך מבקשת הרשות לקבע עובדות בשטח לכיוון ירדן ובכך להגדיל את סיכוייה להביא לנסיגה ישראלית מבקעת הירדן. לנוכחותה של מדינה פלשתינית בעלת גבול משותף עם ירדן, תהיה השלכות גם ליציבות השלטונית של בית המלוכה ההאשמי המהווה מיעוט אתני בממלכה, בה קיים רוב לאלו המזהים עצמם כפלשתינים.

מתמיכה דיפלומטית להפרת החוק

לאורך השנים, גוברת התמיכה מצד האיחוד האירופי בפרוייקטים השונים שמקדמת הרשות הפלשתינית באופן חד-צדדי בשטח C. תמיכה זו באה לידי ביטוי הן במימון כלכלי רחב-היקף, והן בהתייצבות לצידה של הרשות הפלשתינית.

בכל שנה מעביר האיחוד האירופי מאות מיליוני יורו לרשות הפלשתינית – הן באופן עקיף על ידי מוסדות האו"ם השונים והן בתרומה ישירה וייעודית למטרות ספציפיות.³

בספטמבר 2012 הודיע האיחוד האירופי על הקצאת 100 מיליון יורו כתרומה ישירה לקידום פרוייקטים למען האוכלוסיה הערבית ברחבי שטח C, הנמצאים בשליטה ישראלית מלאה (כתוספת ל-100 מיליון יורו שהועברו אף הם כתרומה מיוחדת בשנת 2011).

הסעיף הראשוני במסמך המפרט את הקצאת הכספים⁴ מלמד על העברה ייחודית של 7 מיליון יורו (בשנת 2012 בלבד) עבור "פיתוח קרקע ותשתיות בסיסיות בשטח C", תוך הדגשה כי "פעולה זו נועדה לתמוך בנוכחות הפלסטינית במקום ולקדם התפתחות חברתית וכלכלית בשטח C, שהוא תנאי הכרחי לפתרון שתי מדינות".

בגרסת מסמך המעקב של האיחוד האירופי מאוקטובר 2012 אחר "יישום תכנית הומניטרית בשטחים הפלסטינים הכבושים"⁵, ביטויי התמיכה מובהקים אף יותר:

"בתכנית הלאומית לפיתוח 2011-2013 מתמקדת הרשות הפלסטינית בבניית מוסדות המדינה, אך מכירה בחשיבות הסיוע (כולל הומניטרי) במיוחד באזורים שבהם אין לה סמכות או השפעה, כלומר רצועת עזה ושטח C הכולל את איזורי התפר ומזרח ירושלים".

"הרשות הפלסטינית מקדמת באופן אקטיבי תכנון ובנייה של שטח C, שאם יצלח, יסלול את הדרך לפיתוח והרחבת השליטה של הרשות הפלסטינית על שטח C. התכנון והבנייה אמורים לעזור להגן על מבנים ביישובים קיימים".

³ סיוע האיחוד האירופי לרש"פ, 2007-2013: http://ec.europa.eu/europeaid/countries/palestine_en?language=en

⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-964_en.htm

⁵ <http://ec.europa.eu/echo/files/funding/decisions/2013/HIPs/oPt.pdf>

אולם המהדורה העדכנית ביותר של מסמך המעקב⁶ (נכון לספטמבר 2014), מלמדת שחור על גבי לבן, כי עמדת האיחוד האירופי עברה מתמיכה גרידא, למצב של מעורבות פעילה בהשתלטות הרשות הפלסטינית על שטח C:

"יש לעודד את הרשות הפלסטינית להמשיך ולהרחיב באופן משמעותי את הפעלת הסיוע לאנשיה בשטח C, ולהמשיך בקנה אחד עם התחייבויותיה לעשות כן".

"האיחוד האירופי והרשות הפלסטינית מקדמים באופן אקטיבי תכנון ובניה של שטח C, שאם יצליח, עתיד לסלול את הדרך לפיתוח והרחבת השליטה של הרשות הפלסטינית על שטח C. התכנון והבנייה אמורים לעזור להגן על מבנים ביישובים קיימים".

המסמך מספטמבר 2014 מציין תקציב ייעודי נוסף (מעבר לתמיכה השנתית הקבועה), בסך 11 מיליון יורו, המיועד למאחזים הבדואים ("קהילות הרועים") בשטח C.

מאחורי הניסוח הדיפלומטי התמים, המדבר על תרומה לשם "פיתוח קרקע ותשתיות בסיסיות בשטח C", ותמיכה ב"קהילות הרועים", מסתתרת מעורבות פעילה של האיחוד האירופי בפרוייקטים של בניה בלתי חוקית. התנהלות זו עומדת גם בסתירה מובהקת להסכמי אוסלו, בהם הוגדר כי שטח C נמצאים תחת אחריות מלאה של מדינת ישראל.

⁶ http://ec.europa.eu/echo/files/funding/decisions/2014/HIPs/palestine_en.pdf

מבט מאקרו על פעילות בלתי חוקית של גורמים זרים באיר"ש

מעורבותו בשטח של האיחוד האירופי ביהודה ושומרון, איננה רק באופן ישיר אלא גם באופן עקיף, ומתבצעת באמצעות ארגונים בין לאומיים רבים שנתמכים על ידי האיחוד והמדינות באירופה.

ברחבי יהודה ושומרון פועלים בשנים האחרונות ארגונים בינלאומיים (ארב"ל) רבים. ארגונים אלו נחלקים לקבוצות שונות, ובהן - סוכנויות סיוע של ארגונים כמו הצלב האדום (ICRC) ועשרות זרועות שונות של האו"ם (UN), גורמים מנציגויות דיפלומטיות של מדינות זרות, ארגונים לא ממשלתיים מוכרים (NGO's) וארגונים בלתי מוכרים.

ככלל, מעדיפה ישראל להימנע מעימות מול גופים זרים, גם כשאלו פוגעים במדינת ישראל במישרין או בעקיפין. מסמך שהפיק ענף ארב"ל במנהל האזרחי הסוקר את פעילות הגופים הזרים הקיימים באיר"ש, מלמד על היחס האמביוולנטי של הרשויות הישראליות כלפי פעילותם של אותם ארגונים:

"במקרים רבים פעילות הארגונים הבינ"ל "חוסכת" למדינת ישראל משאבים רבים וזאת באמצעות פעילותם השוטפת אשר למעשה מממשת את חובתנו כלפי האוכלוסייה הפלסטינית... במידה ועזבו הארגונים הבין לאומיים את האיזור תיאלץ מדינת ישראל ליטול באחריות המלאה ולמלא את החלל שנוצר, דבר הכרוך בהקצאת משאבים וכוח אדם רב... המציאות המאפשרת את פעילותם התקינה של הארב"ל, מהווה אינטרס חיוני למדינת ישראל. כל אירוע חיכוך בין ארב"ל לצה"ל יוצרת בעיות תדמית ומקשות על ההסברה הישראלית. כמו"כ, אירועים אלו מעלים את סוגיית הפלסטינים על סדר היום העולמי. לכן, קיימת חשיבות רבה לאפשר קיום פעילותם של הארגונים הבינ"ל השונים, בתיאום מלא עמנו ללא הפרעה".⁷

במבט ראשון ופשטני, רואה המנהל האזרחי בפעילות הגופים הזרים כאלמנט חיובי, הממלא תפקיד הומניטארי ואף תואם את האינטרסים של מדינת ישראל ומסייע לה לעמוד במחויבויותיה הבינלאומיות כלפי האוכלוסייה הפלשתינית באיר"ש.

אלא שבחינה מעמיקה מעט יותר של התופעה, מראה כי הגופים הזרים ובהם גם האיחוד האירופי, המזוהים באופן מוחלט עם פעילות הרשות הפלשתינית, מנצלים באופן ציני את החסינות הדיפלומטית העומדת לרשותם (ואת חוסר הרצון של מדינת ישראל להכנס לעימות דיפלומטי עם מדינות אירופה), כדי לעשות בשטח כבתוך שלהם, תוך פגיעה ברורה באינטרסים ישראלים מובהקים ורמיסת החוק.

בהקשר זה ראוי להזכיר כי מסקנות דו"ח 'ועדת לוי', שבחנה את מעמדה המשפטי של יהודה ושומרון על פי החוק הבינלאומי, קבעו כי על פי החוק הבינלאומי, לא ניתן להגדיר את יהודה ושומרון כ"שטח

⁷ "הארגונים הבין לאומיים הפעילים באיר"ש" מהדורת אוקטובר 2012, בהוצאת המנהל האזרחי אגף ארב"ל ופרויקטים.

כבוש", מאחר ולא היו בריבונותה של אף מדינה קודם לכן, ולפיכך מדינת ישראל מחזיקה בהם בדין ובצדק ויש לציית לחוקיה כריבון בשטח⁸.

יתירה מכך, הרי שגם על פי גישת האיחוד האירופי הרואה ביהודה ושומרון "שטחים כבושים", כללי המשפט הבינלאומי קובעים באופן ברור, כי לגורם הכובש ישנן סמכויות שלטון חוקי בשטח הכבוש, כאשר הוא משמר, ככל שניתן, את החוקים התקפים באותו איזור⁹.

על פי המשפט הבין לאומי כלל הגורמים בשטח מחויבים לציית לדין החל בו. הפרת דיני התכנון והבניה החלים באזור על ידי האיחוד האירופי מהווה, אם כן, הפרה בוטה של החוק הבינלאומי.

סקירה והרחבה על פעילותם של ארגונים בינלאומיים באיר"ש, ניתן למצוא בדו"ח "בין סיוע לחתרנות", בהוצאת רגבים¹⁰.

⁸ דר"ח השופט (דימוס) אדמונד לוי ואחרים: על מעמד הבניה ביהודה ושומרון. תמוז התשע"ב. עמוד 14; 86 ואילך.
⁹ אמנת האג קובעת כי: "שטח נחשב לכבוש כשהוא נמצא למעשה תחת שלטון צבא אויב. הכיבוש משתרע רק על שטח שבו הוקם שלטון כזה ושבו הוא ניתן להפעלה. בעבור סמכויות השלטון החוקי למעשה לידי הכובש, ינקוט הלה בכל האמצעים שביכולתו כדי להחזיר על כנם ולהבטיח את הסדר והחיים הציבוריים, עד כמה שהדבר אפשרי, תוך כיבוד החוקים הנוהגים במדינה, חוץ מאם נבצר ממנו הדבר לחלוטין". (מתוך: 'כללי האג משנת 1907 והתקנות הנלוות'. סעיפים 42-43).

¹⁰ דר"ח 'בין סיוע לחתרנות' – פעילותם של ארגונים בינלאומיים ביר"ש, בהוצאת תנועת 'רגבים', דצמבר 2013.

הבניה הבלתי חוקית במרחב אדומים כדוגמה – אמצעי למטרת השתלטות

פרוייקט הדגל המשותף של הרשות הפלשתינית והאיחוד האירופי, הוא ללא ספק, הקמת רשת המאחזים לקיבוע האוכלוסיה הבדואית לכל אורך גב ההר – החל מצפון השומרון ועד דרום הר חברון, תוך מיקוד והפניית מאמץ מיוחד למרחב אדומים, איזור שהינו בעל חשיבות אסטרטגית חיונית למדינת ישראל. בראש ובראשונה זהו המרחב שיקבע האם יתקיים רצף טריטוריאלי של המדינה הפלשתינית בין שכם, רמאללה ויריחו בצפון לבין בית לחם וחברון בדרום, או לחילופין, ישמר את הרצף הישראלי בין ירושלים למעלה אדומים ומשם מזרחה בואכה בקעת הירדן.

כביש ירושלים-ים המלח (כביש 1), העובר במרחב זה, הינו אחד מצירי הרוחב המרכזיים במדינת ישראל. במצבי חירום מהווה כביש זה עורק חיוני להעברת כלי רכב, אמצעי לחימה וציוד לגבולה המזרחי של מדינת ישראל.

ממערב למזרח - מרחב אדומים מחבר את ירושלים למעלה אדומים ומשם מזרחה בואכה בקעת הירדן. מצפון לדרום - מרחב זה מחבר בין איזור רמאללה והשומרון למרחב יריחו, בית לחם והר חברון. שליטה פלשתינית בשטח, תיצור חיץ ממשי בין מרכז מדינת ישראל לבקעת הירדן – רצועת הביטחון המזרחית של ישראל.

לא לחינם מפעילה הרשות הפלשתינית במשך שנים ארוכות לחץ בינלאומי נגד בניה ישראלית באיזור. בעשרים השנים האחרונות, התכניות השונות להתפתחותה הטבעית של מעלה אדומים עוכבו פעם אחר פעם בשל לחץ בינלאומי על ממשלת ישראל. אולם בזמן בו נמנעת ישראל לממש את שלטונה החוקי במרחב זה, קובעים הרשות הפלשתינית והאיחוד האירופי עובדות בשטח, באמצעות הקמה שיטתית של מאות מבנים לא חוקיים, מתוך כוונה ברורה להצר את רוחבו של מסדרון הר הצופים-מעלה אדומים, ולקעקע את השליטה הישראלית בשטח.

האוכלוסיה הבדואית באזור התקיימה כחברת נוודים מסורתית הנוודת בעקבות מרעה הצאן ובהתאם לחילופי העונות, והתגוררה באוהלים זמניים המוקמים לפרק זמן קצר ומפורקים לאחר תום עונת הרעייה. בשני העשורים האחרונים, בעקבות זניחה הדרגתית של אורח חיים זה, הוחלפו אוהלים אלו למבני פח זמניים, שהוקמו בניגוד לחוק בתוך תחומי השיפוט של יישובים ישראלים באיזור, או על אדמות מדינה בסמיכות של מטרים ספורים מכביש ירושלים-ים המלח (חרף האיסור הנוסף על בניה בסמוך לצירי תנועה).

המנהל האזרחי הוציא במשך השנים האחרונות צווי הריסה כנגד הבניה אך כמעט ולא מימש אותם. במהלך השנים האחרונות הוגשו מספר עתירות לבג"ץ¹¹ בדרישה כי יורה לרשויות האכיפה לממש

¹¹ 7264/09 כפר אדומים ואחרים נגד שר הביטחון; ובהמשך: 5665/11 כפר אדומים ואחרים נגד שר הביטחון.

את צווי ההריסה, ומנגד, עתרו עברייני הבנייה בסיוע ארגוני שמאל¹² – בדרישה כי בג"ץ יאסור את מימוש צווי ההריסה.

העתירות ההדדיות נדחו לאחר שהמדינה הבהירה בתשובתה לעתירות השונות כי היא פועלת למציאת פתרון כולל עבור האוכלוסיה הבדואית במרחב אדומים, באיזור 'רמת נויעימה' ליד יריחו. לא למותר לציין כי לשם מימוש פתרון זה, החליטה המדינה להקצות מקרקעותיה, להעניק מגרשים חינם אין כסף לעברייני הבנייה ולממן את העברתם למתחמים אלו.

"המשיבים פעלו בהתאם להחלטת שר הבטחון על מנת לאתר מקום חלופי לבית הספר מושא העתירה, וכי כעת נבחנת האפשרות להעתיקת כלל המתחם לאחד משני אתרים חלופיים באיזור העיר יריחו, בהן קיימות אדמות מדינה מוכרזות בשטח C – בנועימה צפון, צפונית לעיר יריחו, או בארמונות החשמונאים, מערבית לעיר"¹³.

מנקודת זמן זו ואילך, ברגע בו הובהר כי תכנית ישראלית המבקשת למצוא פתרון מערכתי ונדיב לאוכלוסיה הבדואית הולכת ומתקדמת, החלה הרשות הפלשתינית – בסיוע האיחוד האירופי – במרוץ עתיר ממון של בניית מגורי קבע בלתי חוקיים, שתקבע במקום את האוכלוסיה הנוודת ובכך תסכל, בכל מחיר, את תכנית נויעימה.

מעקב מתמשך שביצעו תנועת רגבים ו'הפורום לשמירת קרקעות' של יישובי גוש אדומים, מלמד על הזינוק המספרי שחל בשנים האחרונות בהיקף הבנייה הפלשתינית הבלתי חוקית במרחב אדומים. נתוני הצמיחה בתרשים דלהלן:

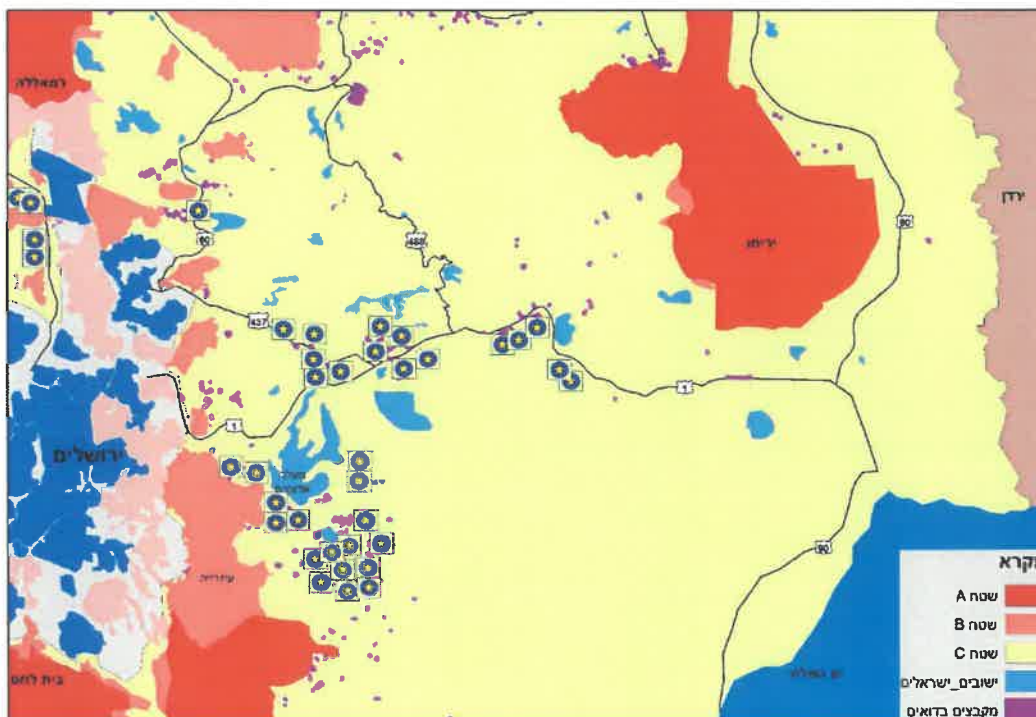

¹² 6288/09 עראערה נגד ראש המנהל האזרחי; ובהמשך 8615/11 עראערה נגד ראש המנהל האזרחי.
¹³ תשובת המדינה בעתירה 5665/11 כפר אדומים ואחרים נגד שר הביטחון. באפריל 2014, במענה לעתירה השלישית מטעם כפר אדומים (7969/13), הודיעה המדינה, כי תכנית המתאר לרמת נויעימה מוכנה להפקדתה לקראת אישורה.

המימון האירופי לרשת המאחזים הפלשתינית [12]

משמעות הנתונים: בין 2003 ל-2006, נותר מצב הבניה סטטי ואף חלה בו ירידה קלה, בשל פעילות אכיפה שביצע המנהל האזרחי. אולם בין השנים 2006 ל-2012, היקף מבני המגורים הבלתי חוקיים במרחב זינק במאתיים אחוזים! בסדרת תצלומי אוויר שביצע הפורום במהלך שנת 2012 נמנו 412 מבנים בלתי חוקיים במרחב.

אולם לא די בכך: במהלך 2014 בוצעה גיחת צילום נוספת, בה נמנו כבר 774 מבני מגורים בלתי חוקיים! במילים אחרות: בתוך כשנתיים בלבד, שוב הוכפל מספר המבנים – וזאת עוד בטרם באה שנת 2014 אל קיצה. מספר זה איננו כולל כמאתיים (!) מבנים נוספים שנבנו בניגוד לחוק על אדמות מדינה באיזור E1, וכן על קרקעות הנמצאות בתחום השיפוט העירוני של מעלה אדומים.

מפה 2: מאחזי האיחוד האירופי במרחב אדומים

בסיכום הסקירה שביצעה רגבים עלה, כי האיחוד האירופי הקים ברחבי מרחב אדומים בין השנים 2012-2014 מעל 400 מבנים לא חוקיים. מתוכם תיעדה 'רגבים' 181 מבני מגורים בלתי חוקיים, ובנוסף עוד 232 מבני שירותים (הנפרדים ממבנה המגורים). כלומר, רוב המבנים שהוקמו בתקופה זו בניגוד לחוק באיזור זה, הם פרי פעולת האיחוד האירופי.

על מבני מגורים אלו, המוקמים באופן שיטתי ואחיד באמצעות חיבור מודולרי של יחידות פאנל מבודד המאפשר הקמת כל מבנה בשעות ספורות, מתנוססים בגאווה סמלי האיחוד האירופי. ניתן

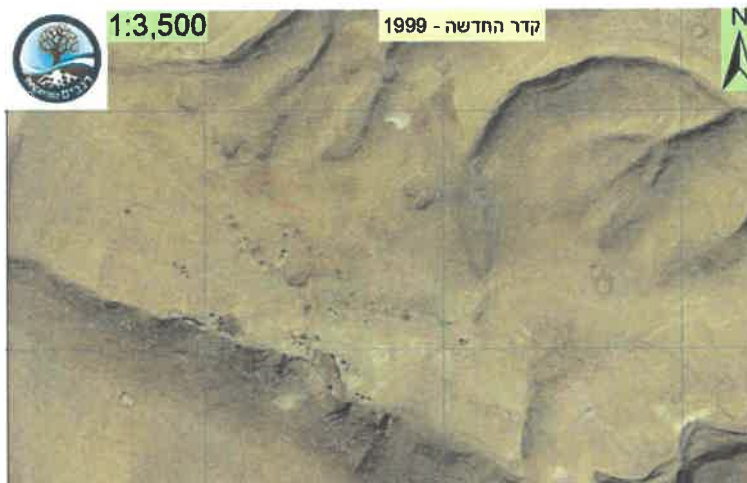
לראות כי לצד מבני המגורים מוצבים מבני שירותים, מתקנים לייצור חשמל סולארי ומיכלי מים, מסומנים אף הם בסמלי האיחוד האירופי.

במסגרת תהליך הבדיקה שביצעה רגבים, נחשף כי רבים מתוך אותם מאחזים הוקמו לפני שנים ספורות, ועברו תהליך בינוי וקיבוע במימון האיחוד האירופי רק לאחרונה. הטענות השקריות בדבר נוכחות רבת שנים של הבדווים בשטח, של קיומם של 'כפרים היסטוריים', ושל פעילות שמטרתה 'רק לדאוג לזכויות האדם ולתנאי החיים המינימאליים של הבדווים', פשוט אינן עומדות במבחן עדשת המצלמה.

המימון האירופי לרשת המאחזים הפלשתינית [14]

קדר החדשה - מאחז בדואי מזרחית ליישוב קידר

שנת 1999 - השטח היה נקי וריק מכל בניה.

שנת 2008 - מקבץ של פחונים ואוהלים.

שנת 2013 - ניתן להבחין בעשרות מבנים שבנה האיחוד האירופי במקום.

כביש ירושלים-ים המלח: מאחז בדואי סמוך למצפה יריחו

1999 – אוהל יחיד בשטח.

2008 – מספר אוהלים
ופחונים.

2013 – מספר רב של
מבנים שהקים האיחוד
האירופי.

תיעוד: פעילות האיחוד האירופי במרחב אדומים

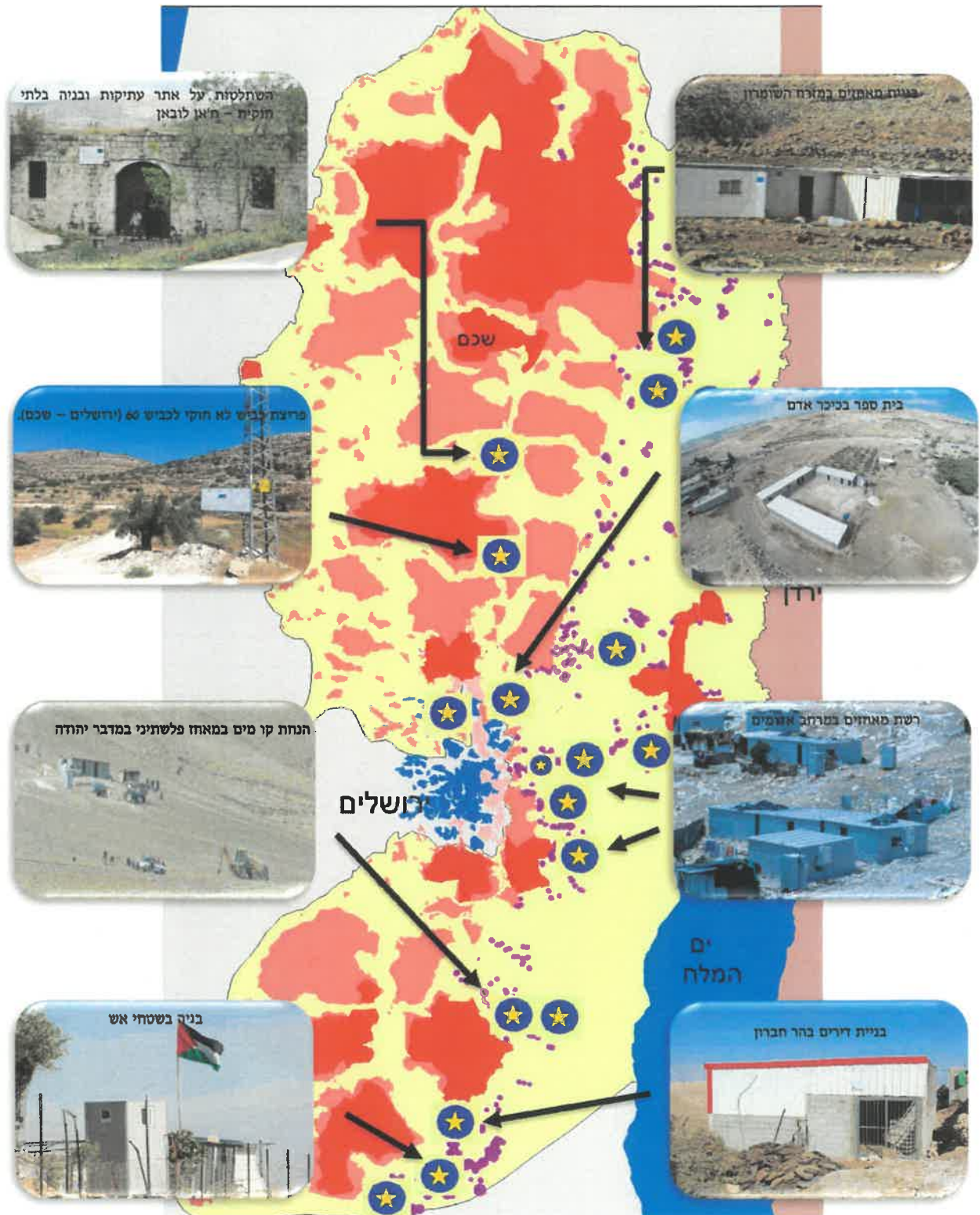

לצד תשומת הלב והשקעת המשאבים בבניה במרחב אדומים, משקיעים הרשות הפלשתינית והאיחוד האירופי בקיבוע של מקבצי מאחזים דומים באיזור בקעת יריחו, באיזור מדבר יהודה – ממזרח לגוש עציון ובדרום הר חברון.

לא למותר לציין כי הפעילות הנמרצת של הרשות הפלשתינית והאיחוד האירופי לקיבוע הבדואים במקבצים הנוכחיים, והשאיפה לטרפד את פתרון 'תכנית נועיימה', איננה שמה את טובת התושבים הבדואים בראש מעייניה, מאחר והמגורים במתחמים זעירים הנטולים כל היגיון תכנוני, אינם מאפשרים פיתוח של תנאי חיים בסיסיים כגון אספקת מים, חשמל ותשתיות, ומתן שירותי רפואה וחינוך כראוי.

מרחב אדומים עליו הרחבנו בדו"ח זה, מהווה דוגמה מרכזית אחת, אולם המעורבות של האיחוד האירופי בצעדים החד-צדדיים של הפלשתינים היא עמוקה ורחבה בכלל רחבי איר"ש, וכאמור, בחלקה הגדול היא נעשית באופן בלתי חוקי וללא התיאום המתבקש מול הרשויות הישראליות.

דוגמאות נוספות אופייניות להתנהלות זו יובאו במפה שבעמוד הבא הכוללות דוגמאות מייצגות: סלילת כבישים לא-חוקיים, סיוע לפלישה פלשתינית לאדמות מדינה, הקמת תשתיות מים בלתי חוקיות, בניה בשטחי אש ובניה של דירים ומבנים חקלאיים בלתי חוקיים.

מפה 3: פעילות בלתי חוקית במימון האיחוד האירופי ביהודה ושומרון

מסכת הצביעות האירופית: פועלים חד צדדית ומאיימים על ישראל

בשעה שהצעדים החד-צדדיים של הרשות הפלשתינית מקודמים וממומנים על ידי האיחוד האירופי בניגוד לחוק, מנהיגיו מטיחים האשמות כלפי מדינת ישראל, לפיהן נוקטת ישראל בצעדים חד צדדיים.

במהלך נובמבר 2014 פרסם עיתון "הארץ"¹⁴ מסמך שהפיץ שירות החוץ של האיחוד האירופי ל-28 מדינות האיחוד, ובו שורת הצעות לסנקציות אפשריות כנגד ישראל, במידה וזו תקדם תכנית המוגדרת על פי האיחוד "צעדים שימנעו את פתרון שתי המדינות והקמת מדינה פלסטינית בעלת רצף טריטוריאלי".

המסמך מצביע על חמישה 'קווים אדומים' שאותם לדעת האיחוד אסור לישראל לחצות, ובהם: בניה בשכונות גבעת המטוס והר חומה בירושלים, בניה בשטח E1 בין מעלה אדומים לבירה, שינויים בסטטוס-קוו בהר הבית, וכן דרישה לבטל את התכנית הישראלית להקמת העיר נועיימה סמוך ליריחו, שאמורה לקלוט 12,000 בדואים הפזורים כעת בעשרות מקבצים לא חוקיים במרחב אדומים.

בין הסנקציות המוצעות במסמך: סימון מוצרים מהתנחלויות, נקיטת צעדים נגד חברות אירופיות הפועלות ביישובים היהודיים באי"ש ובמזרח ירושלים, צמצום שיתוף פעולה עם ישראל בתחומים שונים, ואף פגיעה בהסכם הסחר החופשי עם ישראל. בפרק שנוגע ליחסי האיחוד האירופי עם הרשות הפלשתינית מוצע למדינות האיחוד לתמוך או לא להתנגד למהלכים פלשתיניים חד-צדדיים נוספים, כגון הצטרפות לסוכנויות שונות של האו"ם, וכן לבחון את האפשרות שמדינות אירופאיות נוספות יכירו במדינה הפלשתינית, באופן חד צדדי, כפי שעשתה שבדיה לאחרונה.

בפרק העוסק ביחסים הדו-צדדיים (בילטראליים) עם ישראל מוצעים מהלכים כגון החרמת אישי ציבור ישראליים המתנגדים פומבית לפתרון שתי המדינות. צעד אפשרי נוסף בו הוצע לנקוט, הוא בחינה מחודשת של חלוקת הכספים המועברים מהאיחוד האירופי לפרויקטים משותפים עם ישראל.

בשעה בה מצביעים באיחוד האירופי על ישראל ככזו הנוקטת בצעדים חד צדדיים, הרי שבציטוט שהובא לעיל (פרק ב') ממסמך התמיכות הרשמי של האיחוד האירופי, מוצהר ללא בושה כי "האיחוד האירופי והרשות הפלסטינית מקדמים באופן אקטיבי תכנון ובניה של שטח C, שאם יצליח, עתיד לסלול את הדרך לפיתוח והרחבת השליטה של הרשות הפלסטינית על שטח C".

במילים הכי פשוטות: כשיד אחת מממנת ודוחפת בניה פלשתינית בלתי חוקית במטרה להרחיב את שליטת הרש"פ על שטח C באופן חד צדדי במובהק, היד השניה מונפת באיום על ישראל תוך האשמתה בנקיטת צעדים חד צדדיים.

¹⁴ "האיחוד האירופי מגבש סדרת סנקציות חדשה נגד ישראל". הארץ. 16.11.2014.

סיכום ומסקנות

תיעוד פרוייקט הבניה הבלתי חוקית שמבצעים האיחוד האירופי והרשות הפלשתינית ברחבי יהודה ושומרון בכלל, ומרחב אדומים בפרט, מציף באור בהיר את ההתנהלות הדו פרצופית בה נוקט האיחוד האירופי בסכסוך הישראלי-פלשתיני. הרשות הפלשתינית נהנית מהזרמה בלתי פוסקת של מאות מיליוני דולרים מדי שנה, מהזדהות דיפלומטית מלאה ומסיוע מעשי ואקטיבי להשתלטותה העקבית על שטחי C, ואילו מדינת ישראל מואשמת השכם והערב בהתנהלות חד צדדית, ומאוימת בסנקציות קשות.

הנה כי כן, האיחוד האירופי עצמו מעורב עד צוואר בפעילות בלתי חוקית שנועדה כל כולה לקבוע עובדות בשטח באופן חד צדדי לטובת הרשות הפלשתינית. ומנגד, בדו פרצופיות חסרת תקדים, מזהיר את ישראל לבלתי תנקוט בעצמה במה שהוא מכנה צעדים חד-צדדיים.

אין מנוס מפני שינוי דרסטי של ההתייחסות הישראלית לפעילות הלא לגיטימית שמקיים האיחוד האירופי בשטחי C. ראשיתו בשינוי התודעה ובהפנמת הנזק הרב הנגרם בשל כך לאינטרסים הישראליים, המשכו בהידוק הפיקוח והבקרה הישראלית על פעילות האיחוד והארגונים הממומנים על ידו, וסופו בנקיטת שורה של צעדים - מדיניים, משפטיים והסברתיים.

על הפעילות הישראלית להיות מורכבת משילוב של פעולות מדיניות בערוצים הדיפלומטיים המקובלים, פעילות משפטית, אכיפה נמרצת והרחבת ההסברה לשם הפסקת הפעילות הבלתי לגיטימית מצד האיחוד האירופי.

במישור הדיפלומטי:

- על ממשלת ישראל והעומד בראשה לגבש ולהפעיל שורת צעדי תגובה ישראליים כמענה לצעדיה החד-צדדיים של הרשות הפלשתינית בשטחי C.
- יש לדרוש מנציבות האיחוד האירופי לחדול לאלתר מפעילותה הפוגענית והבלתי חוקית ברחבי יהודה ושומרון.
- יש להציף במישור הבינלאומי עמדה ישראלית ברורה, לפיה ההתערבות האגרסיבית של האיחוד האירופי נושאת אופי שאיננו לגיטימי ביחסים דיפלומטיים בין מדינות ידידותיות.

במישור האכיפה:

- גיבוש וקידום תכנית הוליסטית, הכוללת מתן פתרונות קבע בתחום הדיור, החינוך והבריאות לאוכלוסייה הבדואית הפזורה ברחבי יהודה ושומרון.
- בכל הנוגע לפעילות ישירה ובסיסית של אכיפה כנגד בניה בלתי חוקית, הדבר מונח לפתחו של שר הביטחון, הנמנע ממתן הנחיות לקיום אכיפה נחרצת. יש להנחות את גורמי האכיפה לתעד את פעילות הבניה הבלתי חוקית ולאסוף ראיות מפלילות כנגדה.
- יש לפעול בנחרצות להריסה מיידית של כל בינוי בלתי חוקי ו/או לא מתואם בכדי להעביר מסר חד משמעי, השולל דפוס כזה של פעילות מכל וכול.
- יש לנקוט צעדי אכיפה והתראה נגד המעורבים בפעילות בלתי חוקית במישרין או בעקיפין, לרבות הליכים פליליים והרחקה מהארץ.

גם במגרש הזה, כמו במגרשים רבים אחרים, יוזמה והתקפה הן מילות המפתח להגנה הטובה ביותר.

ת.ד. 44439
ירושלים 9144302

טל. 02-6560303
פקס. 02-6560363

office@regavim.org

www.regavim.org